

Beslutningen om børn

Et kvalitativt og eksplorativt interviewstudie af potentielle førstegangsforældre

Kandidatspeciale i Psykologi

Vejleder: Einar Baldursson

Lina Baunwall Lorentzen, 20192971

Dato: 30-05-2025

Samlede antal tegn (mm. & fodnoter): 167820

Svarende til antal normalsider: 69,93

Abstract

For many, it may seem strange to question why we choose to have children. That is, nonetheless, what this master thesis seeks to answer.

Through six qualitative interviews with three men and three women (aged 26-35), the considerations, reasons and decisions of choosing to have children are explored. None of these participants have children yet, but they all want to in the proximate future. It is argued that this makes them the best population for understanding how one – through motivations and prerequisite circumstances – has come to decide to want children.

The methods in this thesis are explorative, reflexive and iterative in nature as it draws upon pragmatic principles of doing what best leads to relevant and useful insights. This turned out to be a *reflexive thematic analysis*.

The main results consist of 21 themes, divided into three categories: nine reasons for wanting children, five influencing factors in the decision-making process, and seven other central themes related to the desire and decision to have children.

Taken together, participants' motivations for wanting children varied, but often centered on love, meaningful life expectations, the imagined experience of *family*, and wanting to *pass something on*. Despite (overall) shared reflections on timing and practical factors, their emotional responses to and evaluation of the decision varied substantially.

In addition to the themes, this thesis also evaluates central frameworks and instruments for future research. It finds the *Traits-Desires-Intention-Behaviour*-model by Warren B. Miller to be the most recommendable. This, because it involves both satisfactory items with respect for multidimensionality along with taking biological dispositions into account.

Methodological limitations in the thesis are primarily due to restricted resources and being a novice researcher. Another limitation is the sole inclusion of people in heterosexual relationships.

Although the open and iterative process has many advantages, it also presents limitations in terms of measuring e.g. the strengths of different motivations as well as being less structured and concise. However, this seems (partly) outweighed by the rich and insightful descriptions through the themes.

Human(like) beings have procreated for hundreds of thousands of years. We have evolved complex mechanisms for childcaring, affiliation and partnership – but also for socialisation, happiness, career-dreams and the love of life itself. While evolutionary psychology and biology give easily acceptable answers as to why we reproduce, it doesn't offer much detailed explanation on why we still *choose* to reproduce in the light of our present-day world. This thesis contributes with knowledge on this and does so in an understudied Danish population.

Indholdsfortegnelse

INTRODUKTION	7
LÆSEVEJLEDNING.....	7
BEGREBSAFKLARING.....	8
LITTERATURREVIEW	8
METODE OG SØGETEKNIK.....	8
AKTUEL FERTILITETSSITUATION.....	9
HISTORISKE, POLITISKE OG KULTURELLE INDVIRKNINGER	11
TRADITIONER I FELTET	14
<i>Frameworks</i>	14
FAKTORER OG TENDENSER I LITTERATUREN	16
HVORFOR FÅR VI BØRN?.....	18
SAMMENFATNING	22
DETTE STUDIE	23
VIDENSKABSTEORI	24
METODE	25
DET SEMISTRUKTUREREDE INTERVIEW	26
FORSKEREN SOM INSTRUMENT	28
DELTAGERE.....	28
ETIK	29
UDFØRELSE	30
REDSKABER OG TRANSSKRIFTION	30
FELTNOTER	30
ANALYSEMETODE	31
RESULTATER.....	33
ÅRSAGER OG MOTIVATIONER.....	34
<i>Årsag 1: Parforholdet</i>	34
<i>Årsag 2: Forestillinger om fremtiden</i>	36
<i>Årsag 3: Forældrerolle og relation til barnet</i>	43
<i>Årsag 4: Børns likeability</i>	44
<i>Årsag 5: Udvidet familie og venner</i>	45
<i>Årsag 6: Continuity</i>	45
<i>Årsag 7: Egne følelser og udvikling</i>	46
<i>Tema 8 – Give noget videre</i>	47
<i>Årsag 9 – Biologi og evolution</i>	48
FORUDSÆTNINGER	51
<i>Faktor 1: Praktiske omstændigheder</i>	51
<i>Faktor 2: At være klar</i>	52
<i>Faktor 3: Ægteskab</i>	53
<i>Faktor 4: Partneren</i>	54
<i>Faktor 5: Alder</i>	55
SAMMENFATNING AF ÅRSAGER OG FORUDSÆTNINGER.....	56
ANDRE CENTRALE EMNER	58
<i>Emne 1: Pres og normer</i>	58
<i>Emne 2: Fertilitet</i>	59
<i>Emne 3: Verdenssituationen</i>	60
<i>Emne 4: Egoisme og selvrealisering</i>	62

<i>Emne 5: Implicitte og eksplicitte beslutninger</i>	<i>62</i>
<i>Emne 6: Afkald og bekymringer.....</i>	<i>64</i>
<i>Emne 7: Rationalitet og kontrol.....</i>	<i>65</i>
GENEREL DISKUSSION	67
DISKUSSION AF RESULTATER	68
RELATION TIL ANDEN FORSKNING	71
VÆRKTØJER OG FRAMEWORKS	76
DET BIOLOGISKE DRIVE.....	82
DISKUSSION AF METODE	84
<i>Review og søgeteknik.....</i>	<i>84</i>
<i>Studiets afsæt og design</i>	<i>85</i>
<i>Spørgsmål og svar</i>	<i>86</i>
<i>Egen indflydelse</i>	<i>87</i>
<i>Deltagerne</i>	<i>88</i>
<i>Databehandling.....</i>	<i>89</i>
FUTURE DIRECTIONS	90
KONKLUSION	91
REFERENCELISTE.....	95

Bilagsoversigt

Bilag A: Databaser, nøgleord og søgestrategi for review

Bilag B: Interviewguide med beskrivelse, briefing og debriefing

Bilag C: Opslag delt på sociale medier til informantsøgning

Bilag D: Citater fra interviews

Bilag E: Oversigt over items i spørgeskema

Bilag F: Variationer af Warren B. Millers' TDIB-modeller

I en tid, hvor der skrives debatindlæg som Thomsen, Wulf og Andersens (2024) ”Det er en slags stille landsforræderi, når ressourcestærke danskere fravælger at få børn” (som kritik af de ”frivilligt barnløses”), ligger spørgsmålet om børn mange på sinde. Samtidigt har samfundets ultimative datingspot, Tinder¹, en funktion, der opfordrer til at tikke af, hvorvidt man ”gerne vil/ikke vil have børn” eller ”ikke er sikker endnu” – man kan endda vælge kun at fremsøge dem, der er lig en selv. Det kan altså argumenteres, at *beslutningen* om at få børn er enormt bevidstliggjort. På verdensplan ses faldende fertilitetstal mens alderen for førstegangsførelse stiger. Der er bred samfundsmæssig interesse i at få fertilitetstallet op, så både velfærdsstat og race kan overleve. Men de færreste føder børn alene fordi, den politiske agenda befaler det. Kigger man på ofringerne (særligt for kvinder) ved at få et barn, så synes det logisk at kalde det for omkostningstungt – men regnskabet går ikke op, for langt de fleste ønsker børnene på trods (Holton, Fisher & Rowe, 2011). Flere vælger dog at være frivilligt barnløse, måske netop fordi disse ofringer ikke opvejer goderne. Hertil fremlægger Hansen (2012) et temmelig uromantisk review omkring hvorvidt, børn bringer dén lykke i livet, som mange – uvidende om forældreskabets skyggesider - hidtil har gået og troet². Mens mediernes og forskningens helt store fokus er, hvorfor nogen vælger børn fra, så finder indeværende speciale det mere interessant, hvad der egentligt gør, at mennesker trodser kamp og besvær for at blive forældre. Hvordan kan vi forstå, hvorfor der er nogen, der vælger børn *til*?

Der er mange aspekter at gribe fat i, når man vil undersøge danskernes fertilitetsbeslutninger. En række undringsspørgsmål opstår: *Hvilke overvejelser gør de sig? Hvad får dem til at vælge til? Hvad kan få dem til at vælge fra? Hvilke livsomstændigheder er med til*

¹ <https://tinder.com/>

² Der er flere kritikpunkter ved reviewet, men perspektivet er spændende.

at påvirke hvornår? Hvordan bliver beslutningen taget? Hvilke parametre betyder noget i overvejelserne?

Undringen leder til følgende forskningsspørgsmål: **Hvorfor vælger man at få børn? Og hvordan foregår beslutningsprocessen omkring det?**

Specialet vil fungere som en iterativ proces med omdrejningspunkt i ovenstående spørgsmål. Gennem tidligere forskning og udførsel af egne (prospektive) semistrukturerede interviews søges der at blive klogere på den proces og de årsager, der ultimativt leder til valget om børn. Hovedfokusset vil ligge på *hvorfor* man får børn; en fascinerende, almenmenneskelig og urgammel tradition, vi sjældent sætter spørgsmålstejn ved.

Læsevejledning

Specialet indeholder otte hovedafsnit; En *indledning*, med beskrivelse af motivation for studiet og præsentation af forskningsspørgsmål. Et *litteraturreview*, der gennemgår hhv. den aktuelle fertilitetssituation, historiske, politiske og kulturelle faktorer, traditioner og tendenser i forskningen samt udvalgte studier, der har rapporteret om årsager til at få børn. Reviewet afsluttes med en status på feltet. En *præsentation af dette studie*, der er udviklet på baggrund af viden fra litteraturreviewet og motivation fra indledningen. Et kort afsnit om *videnskabsteoretisk* ståsted for opgaven. En *metodisk* gennemgang af specialets centrale, kvalitative interviewundersøgelse. En præsentation af *resultater* samt omfattende gennemgang af *temaer* fra interviewene, hvilket udgør specialets kernetekst. En efterfølgende *generel diskussion*, af både resultater, relation til anden forskning, vurdering af forskellige frameworks og værktøjer, kort gennemgang af biologisk og evolutionært perspektiv samt en diskussion af specialets metodiske tilgang og udførelse. Afhandlingen afsluttes med *future directions* og en *konklusion*.

Begrebsafklaring

Som det vil dokumenteres i nedenstående review, findes der ikke faste definitioner tilhørende specialets fokus. Der anvendes både *fertilitetsintentioner*, *childbearing intentions*, ønske om *forældreskab*, *child desire* mv. i et væld af kombinationer. Nogle studier skelner hårdt mellem hvad en *intentionel* og en *ikke-intentionel* graviditet kan siges at være, mens andre skelner mellem hhv. *child-* og *parenthood-desire*. I praksis er denne skelnen ikke så tydelig. Indeværende studie anvender ingen afgræsning i begreber, men undersøger alle facetter af dét, at ønske sig et barn.

Litteraturreview

Nedenstående review har til formål at 1) forstå den aktuelle fertilitetssituation i Danmark, 2) forstå politiske, kulturelle og historiske indvirkninger på valget, 3) gennemgå de traditioner, værktøjer og tilgange, som har domineret feltet, samt 4) identificere studier, der besvarer forskningsspørgsmålet ”hvorfør vælger man at få børn?”.

Metode og søgeteknik

På baggrund af problemformuleringens brede fokus, uden specificeret population, måleredskaber eller kontekst, samt da feltet generelt ikke domineres af faste konceptuelle begreber, anvendes en delvist systematisk *narrativ* metode til at gennemgå litteratur på området (jf. Sukhera, 2022). Her er formålet ikke at summere al eksisterende viden, men nærmere at få indblik i relevante dele af forskningsfeltet for at introducere til og give udgangspunkt for videre undersøgelse, hvilket er særligt anvendeligt i ressourcebegrænsede omstændigheder (jf. Rothstein, 2012; Siddaway, Wood & Hedges, 2018;). Med respekt for Rothstein (2012)

tilkendegives databaser, nøgleord og søgestrategier, der har ledt mig til de inkluderede studier i bilag A.

Aktuel fertilitetssituation

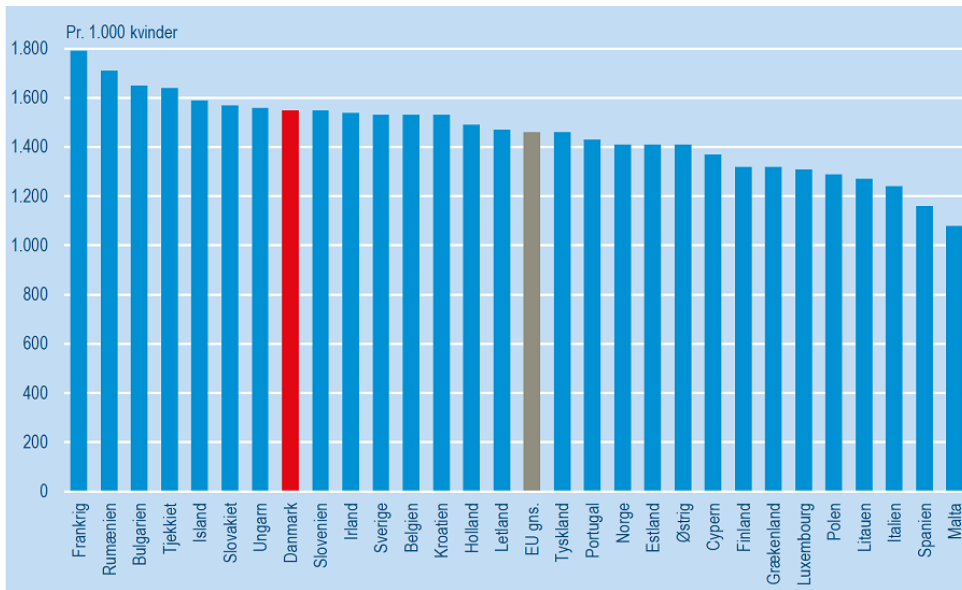
Det ”magiske tal” for fertilitet er 2,1 barn pr. kvinde, fordi dette bevirker en fastholdelse af befolkningstallet i landet (Becker, 2023; Chappell, 2024). I en dansk opgørelse fra februar 2025 findes et fertilitetstal på 1,466 for kvinder i aldersgruppen 15-49 år (Danmarks Statistik, n.d.-a). Hertil var den danske gennemsnitsalder for førstegangsfødende kvinder og førstegangsfædre i 2024 hhv. 30,3 år og 31,9 år (Danmarks Statistik, n.d.-c). På trods af, at Danmark har det aktuelt laveste fertilitetstal målt i 35 år, så er fertiliteten i Danmark højere end i både resten af Norden og Europa generelt (se Figur 1, Neergaard, 2024). Dette, selvom de danske mænds sædkvalitet estimeres til at være blandt den ringeste i Europa (Hvidovre Hospital, n.d.). Til gengæld har Danmark sundhedssikret hjælp til at få børn. I figur 2 vises, at de historisk lave fertilitetstal er verdensomspændende (Roser, 2014).

Nedgangen i fertilitet tilskrives ikke udelukkende forværret *fekunditet* (den biologiske evne til at blive/gøre gravid), nedsat børnedødelighed eller fravalget af 2., 3. og 4. barn, men ses også som resultat af en stigende tendens til at *vælge* børn fra (jf. Becker, 2023; Fallesen & Mortensen, 2024; Roser 2014). Sideløbende med dette hersker diskussioner om til som det gode børneliv, *motherhood-penalty* (Raina, 2024) og øremærket barsel til mænd. På mange måder er emnet omkring at få børn oppe i tiden.

Meget forskning beskæftiger sig med at forstå *fertilitetsintentioner* og fravalg. I et indlæg fra ROCKWOOL Fonden findes, at hele 9% af de 23-26-årige ikke vil have børn (Generation and Gender Survey for Denmark, 2022 if. Fallesen & Mortensen, 2024). De stiller da det oplagte spørgsmål "men hvad er det, der driver lysten til at få børn?" (p. 2).

Figur 1

Fertiliteten i EU-landene plus Norge og Island, 2022

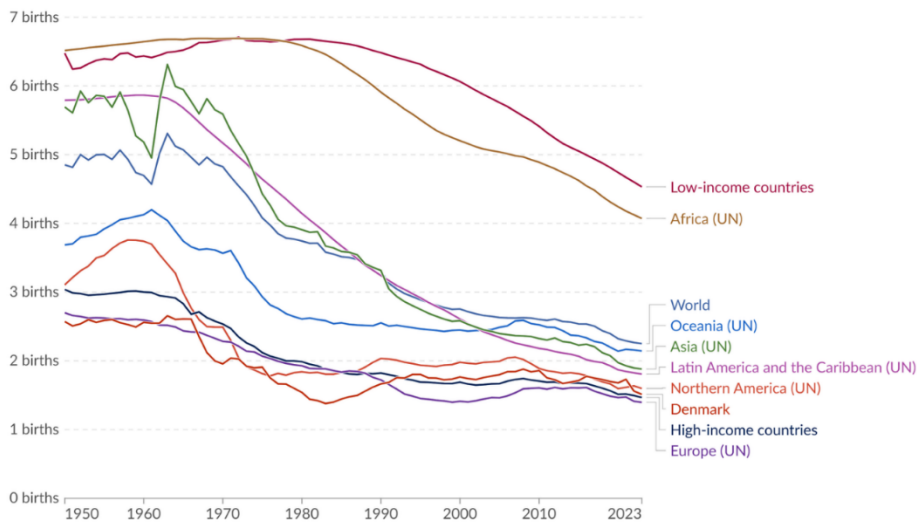
Note. Data tilpasset fra Neergaard (2024). Fertiliteten er højere i DK end i de fleste nordiske lande. Danmarks Statistik [Datasæt]. Eurostat.

Figur 2

”Total Fertility rate: births per woman”

Total fertility rate: births per woman

The total fertility rate¹ summarizes the total number of births a woman would have, if she experienced the birth rates seen in women of each age group in one particular year across her childbearing years.

Data source: UN WPP (2024); HFD (2024)

OurWorldinData.org/fertility-rate | CC BY

1. Fertility rate: The total fertility rate is a period metric; it summarizes data from one particular year. For a given year, the total fertility rate represents the total number of children born to a hypothetical woman on average, if she (1) lived to the end of her childbearing years, and (2) experienced the same age-specific fertility rates throughout her whole reproductive life as the age-specific fertility rates seen in that particular year. It is different from the average number of children born to women that eventually have across their childbearing years, which is the cohort fertility rate. [Read more in our article: Why the total fertility rate doesn't necessarily tell us the number of births women eventually have and on our page on the Fertility Rate.](#)

Note. Data tilpasset fra Human Fertility Database (2024). Total fertility rate: births per woman [Datasæt].

Historiske, politiske og kulturelle indvirkninger

Der er flere væsentlige politiske, kulturelle og historiske ændringer, der har givet anledning til at anskue dét, at få børn, som et *ønske* og et *bevidst valg*, fremfor noget givet og unægtelig. Dette kan siges at fordre relevansen af at spørge, *hvorfor* mennesker vil have børn samt af at forstå hvilke forudsætninger, der påvirker det.

Først og fremmest kan feminismens bevægelser, særligt i 1970'erne, anses som startskuddet til flere påvirkende faktorer; abortadgang, præventionsmidler, bedre uddannelse og kvinders indtrædelse på arbejdsmarkedet (Adams, 2016; Eriksson, Larsson & Tydén, 2012; McKee, 2024; Roser, 2014). Præventionsmidler og abort har givet en helt åbenlys mulighed for at opdele reproduktion og sex, således at (særligt kvinder) kan vælge, hvorvidt de *ønsker* børn (Carmichael, 2013; Hashemzadeh et al., 2021; McKee, 2024; Sørensen, 2025). Dette har også været med til at skabe en hel efterfølgende generation af ”ønskebørn”, hvilket er et begreb, der understreger et skifte i tænkningen omkring børn som et *valg* fremfor noget, der ’bare’ opstår (jf. Peters, n.d.). Kvinders adgang til bedre og længere uddannelsesmuligheder forårsagede dels en forsinkelse i tidspunktet, de fik børn og dels flere bekymringer omkring potentielle børns indvirkning på den nu eksisterende karriere (Chappell, 2024; McKee, 2024; Raina, 2024). Hashemzadeh et al. (2021) pointerer dog, at den negative sammenhæng mellem kvinders indtrædelse på arbejdsmarkedet og *childbearing* er blevet positiv siden 1990. Selvom uddannelse, prævention og abort har indvirkning på fertilitetstallet, ses der i lande som Danmark ligeledes et tendensskifte, således at højtuddannede får senere men flere børn mens lavtuddannede får ”sjældnere” med tidligere børn (Becker, 2023; Fallesen & Mortensen, 2024).

Førnævnte kan måske hænge sammen med, at børn ikke længere er en økonomisk *ressource* men en økonomisk *udgift* (jf. Roser 2014). Det kan tænkes, at behovet for børn er mere ”frisat” i lande som Danmark, hvor der ikke (længere) er behov for børn til at *sørge for* pasning i

ens alderdom eller generelt arbejde i husstanden, som det f.eks. gjorde sig gældende før industrialisering, lange uddannelser og støttende velfærdsstat (jf. Zelizer, 1985 if. Adams, 2016, p. 645). I nutiden spekuleres der til gengæld ofte i opnåelsen af en ”*work-life-balance*”, hvilket afspejlet ønsket om både at indfri karriere- og familiedrømme.

Sideløbende med dette er normerne omkring ægteskab og parforhold forandrede; flere giftes senere eller slet ikke – også selvom de bor sammen, og skilsmissetallene er svingede, men generelt højere end i 70’erne (Chappell, 2024; Danmarks Statistik, n.d.-d; Nielsen et al., n.d.). Samtidigt anses ægteskabet ikke længere som en forudsætning for at få børn, selvom det dog fortsat har en stærk sammenhæng hertil (Hickel & Castro-Martín, 2014). Desuden medfører den aktuelle dating- og parforholdskultur (angiveligt) flere singler, der har svært ved at finde stabile livspartnere. Selvom det er muligt at få børn alene (hvert fald som kvinde), opstår de alligevel som oftest i faste parforhold (Hashemzadeh et al., 2021). Dog har parforholdet en diffus indflydelse på det at få børn; f.eks. gengiver nogle, at de først tænker på børn, når de har den ”rigtige” partner, som giver dem lysten til at få det, mens andre fravælger børn, nærmere i kraft af relationen til denne ”rigtige” partner, fordi de gerne ønsker mere frihed og tid sammen (Hashemzadeh et al., 2021; McKee, 2024). Andre, igen, overvejer at vælge børn helt fra, hvis deres partner ikke ønsker børn (McKee, 2024).

På et kulturelt og normmæssigt niveau findes også forskelle i f.eks. *moderne* og *post-moderne* værdier, hvor førstnævnte fordrer børn som en normal del af transitionen til voksenlivet, så betragter sidstnævnte oftere børn som et mere *frivilligt* valg, som motiveres af ”the quest for personal fulfillment” (Bernardi, Mynarska & Rossier, 2015, p. 132). Dette kan hænge sammen med et øget fokus på selvrealisering og individualisme – hvad der netop kritiseres i debatindlægget fra Thomsen et al. (2024).

Der findes ligeledes indvirkninger fra et mere samfundsmæssigt- og politisk plan. En række bekymringsgivende årsager som klimakrise, krig, overbefolkning/ressourcemangel og politisk usikkerhed, ses ofte tæt knyttet til personer, der overvejer eller vælger *ikke* at få børn, fordi de af en eller flere af disse årsager bekymrer sig om den verden, børnene fødes ind i (Bastianelli, 2024; McKee, 2024). Den politiske, klimamæssige og økonomiske situation må endda kunne siges at have spidse yderligere til som dette speciale skrives.

En anden samfundsmæssig faktor er de politikker, der eksisterer omkring f.eks. barsel, børnepasning og skolegang. I et debatindlæg pointerer Hansen (2025), at fertiliteten falder i lande som Danmark med ”intensive kulturer” på arbejds- og familiefrenten. Her finder Katharina (2020) at landes støttemuligheder (som fordrer enten at arbejde eller at blive hjemme, mens man har børn) har en effekt på fertilitetsintentionerne – dog varierende efter det *individuelle* politiske ståsted og værdimæssige orientering. Bernardi et al. (2015) gengiver hertil, at skiftende kønsroller og muligheder for børnepasning, synes at have stor effekt på tværs af EU-lande, dog varierende efter nationernes andre muligheder og værdier. Her rapporteres, at pasningsmuligheder har en effekt, fordi hvis de ikke er kvalitetsfyldte, i et rimeligt prisleje og generelt tilgængelige, så har det implikationer for (særligt) kvinden, der må blive hjemme og passe barnet. I lande, hvor manden har bedre muligheder for at involvere sig i "*family work*" forøger det fertilitetsintentionerne. Dog var deltagerne i dette studie tilbageholdende overfor at lade fædre tage barsel, selv hvis det ikke havde økonomiske konsekvenser – en tendens, der synes at være rykket ved i dagens Danmark, hvor der nu findes øremærket barsel til mænd. Eriksson et al. (2012) pointerer, at de svenske familiepolitikker er med til at forsøge fertilitetstallet. I Danmark har vi ligeledes ”generøse” barselsregler, hospitalsvelfærd og lov om barns første sygedage – om end disse er under aktuel politisk kritik.

Traditioner i feltet

Måske fordi spørgsmålet om børn inkluderer en kompleks proces af sociale, økonomiske, politiske og individuelle faktorer (Hashemzadeh et al., 2021), er feltet blevet undersøgt med utallige redskaber, metoder og tilgange. De teoretiske frameworks, der gennem historien er blevet brugt til at undersøge og forstå hvorfor mennesker får børn, siger noget om de perspektiver, der har været toneangivende for feltet – derfor vil de kort benævnes her.

Frameworks

Gennem litteraturen ses flere forskellige frameworks, der anvendes til at forstå og, særligt, at forudsige fertilitetsadfærd. Traditionelt ses der her to strømninger: 1) først en, der betragter *værdien* af børn, i form af *fordele* og *ulemper*, og 2) den, der betragter det *tillokkende* ved at være forældre, herunder værdier og motivationer (Holton, Fisher & Rowe, 2011; Langdridge, Sheeran & Connolly, 2005; Lawson, 2004). I nogle tekster gengives sidstnævnte som fokus på *attituder*, selvom begge kan siges at bygge på idéen om at værdier, sociale faktorer og generelle anskuelser former motivationer og dermed intentionen om at få børn.

Den første tradition fremlægges som havende fokus på de forskellige behov, som børn kan opfylde for voksne (f.eks. økonomiske, psykologiske og sociale) samt hvordan forældre evaluerer den opfattede værdi af børn kontra andre kilder til behovsopfyldelse. Dette foregår i en cost-benefit-lignende analyse (Hoffman & Hoffman, 1973, if. Lawson, 2004, p. 434; Langdridge, Sheeran & Connolly, 2005). Denne strømning har særligt udviklet sig gennem *Value of Children*-paradigmet (VOC), der er en af de tidligste og mest indflydelsesrige psykologiske tilgange (Langdridge et al., 2005). Paradigmet udspringer fra Arnold et al.'s (1975 if. Langdridge, 2005) syv-volumen-projekt, som vedrørte "a cross-cultural survey designed to analyze reasons for

married couples' wanting or not wanting children". Det original sample inkluderede deltagere fra Kina, Japan, Korea, Filipinerne, Thailand og USA (Hawaii). Beckman (1987) pointerer, at fokuset på "rewards and costs" er fra socialpsykologiens *Social Exchange Theory*, hvilket illustrerer, at der har været en tendens til at undersøge ønsket forældreskab ud fra den opfattede fordel som giver motivation hertil, samt fra likelihood-modeller, der forsøger at estimere, hvorvidt en person kommer til at få børn.

Den anden tradition søger i stedet at måle intensiteten af ønsket [desire] om at blive forælder og undersøger dets relation til forskellige psykologiske og demografiske faktorer (Lawson, 2004). I studier af (særligt demografiske) faktoreres mediering af intentionen og dens intensitet, anvendes ofte Bonfenbrenners Økologiske Systemteori (BØS) eller Theory of Planned Behavior (TPB). Begge bygger på mere sociologiske teorier, hvor de ofte forsøger at undersøge selve beslutningsprocessen og de påvirkende elementer i den. Ingen af dem er originalt udviklet til fertilitetsspørgsmålet, men har flere modifikationer, der gør dem anvendelige. Førstnævnte betragter hvordan systemerne omkring individet forandrer og former dets adfærd, mens sidstnævnte betragter hvordan attituder, subjektive normer og opfattet kontrol leder til en bestemt intention og adfærd (Ajzen & Klobas, 2013; Chappell, 2024; Hashemzadeh et al., 2021; Klobas & Ajzen, 2015; McKee, 2024).

Lawson (2004) udvikler en tredje gren af forskningen: undersøgelse af, hvad forskellige personer tror eller vurderer, at forældreskabet indeholder – hvilket sættes i kvantitativ relation til fertilitetsintentionen samt hvor vigtigt forældreskabet føles. Forsøget er at indfange den mere *komplekse "range"* af komponenter i beslutningen om børn (p. 435).

Alle disse frameworks arbejder med *intentionen* om at få børn – og særligt at *predicte* den. Langdrige et al. (2005) pointerer, at der er en forskel på f.eks. værdier, attituder og årsager, samt at det giver mening at se på de *årsager* folk giver for deres intentioner (jf. p. 123). På trods

af, at flere af disse frameworks ikke direkte besvarer forskningsspørgsmålet, da er attituder og nytteværdi stadig stærkt forbundet med afgørende tanker om børn. På samme måde forklarer flere af de nævnte frameworks generelt, hvordan en kompleks sammen-sætning af faktorer leder til at folk beslutter at få børn.

Et sidste – underrepræsenteret – framework, der er udviklet specifikt til fertilitetsforskning, er Millers (1995, 2021) *Traits-Desires-Intentions-Behavior* (TDIB). Denne inkorporerer de underliggende, personlige, biologiske og ubevidste determinanter, der går forud for *ønsket* om børn, som er med til at skabe både *traits* og *motivations* for børn. Frameworket anerkender også, at praktik og normer spiller ind samt at den ellers sekventielle model kan springe trin over, således der for nogle er en direkte vej fra traits til intention (Miller, 2006).

I specialets diskussion vil flere af disse frameworks gennemgås mere dybdegående.

Faktorer og tendenser i litteraturen

Under søgningen fandtes et stort fokus på *faktorer*, der har indvirkning på intentionen om at få børn. Afsnittet her vil kort gennemgå relevante fund omkring disse.

Hashemzadeh et al. (2021) finder, at beslutningen om børn varierer særligt efter faktorer som kvalitetsrig og økonomisk mulige børneinstitutioner, kulturelle normer, individuelle overbevisninger og partner egnethed [suitability]. De identificerer, at forskningen tidligere har undersøgt faktorer som subjektivt velvære, alder, barsel, parforhold, kønsroller, indkomst, ansættelse, socioøkonomisk status af forældre, race, religion, partnervold, uddannelse, tilfredshed med graviditet, tilfredshed med børneopdragelse, frygt og bekymring i forældreskabet, ligestilling, jobsikkerhed, helbred og glæde.

Siegel et al. (2018) fandt (udover HIV-relaterede faktorer for deres population af smittede) at finansiel stabilitet, stabile boligforhold, aktuelt forhold til alkohol og stoffer, følelsen

af at være ”klar” og ”det rigtige sted i livet” samt parforholdets status og fundament havde betydning for intentionen om børn.

Mortensen et al. (2012) finder at 82-100% af de undersøgte kvinder mener, at følgende er forudsætning for at få et barn: at leve i et stabilt parforhold; at have en partner, man kan dele ansvaret med; at føle sig moden nok; at have en fornuftig finansiell situation; at have et job, der kan fortsættes, når man får børn; samt at have adgang til offentlig børnepasning [daycare] (p. 471). De fandt det derudover vigtigt, at få børn før man er for gammel. I varierende grad rapporterede kvinderne også, at muligheden for at rejse før forældreskabet samt både at have færdiggjort ens studier og have et hjem af passende størrelse var vigtigt.

Ved søgning og screening af litteraturen ses også et mønster i, at bestemte ting ofte undersøges i forbindelse med fertilitetsintentioner. Eksempelvis bemærkedes det, at meget forskning berører arvelige sygdomme, uddannelsesniveau, fordeling af huslige pligter, kunstig fertilitetshjælp, Covid-19, civiltilstand og religiøse overbevisninger. Derudover beskæftigede mange artikler sig generelt med LGBT+-populationer, AIDS/Hiv-smittede, Koreanere og/eller Kinesere – særligt efter ophævelsen af et-barns-politikken i Kina. Ved første øjekast syntes flere af studierne relevante, men valgtes ofte fra ved gennemlæsning, grundet væsentligt andet fokus end specialet. Man kan argumentere, at mens disse faktorer kan være gode forklaringer på, hvorfor nogle i sidste ende vælger børn *fra*, så er de sjældent årsag til, at nogen vælger børn *til*.

En anden, meget velundersøgt dimension af beslutningen omkring at få børn, er spørgsmålet om *hvornår*, hvilket hænger stærkt sammen med de ovenfor nævnte faktorer, samt undersøgelser af *hvor mange* man ønsker. Eksempelvis finder Carmichael (2013), i sit studie af kvinder, mænd og par i Australien i 2002-2003, at vejen til det første barn 1) er meget forskellig fra andet, tredje eller fjerde barn, 2) afhænger af flere forskellige hensyn som parforholdets stabilitet, økonomi, ønske om personlig autonomi mv., samt 3) var for mange ikke en planlagt

eller bevidst beslutning. Studiet understreger, at selve beslutningsprocessen og vejen til at blive forældre kan se enormt forskellig ud.

Hvorfor får vi børn?

McKee (2024) og Chappell (2024) påpeger, at børn er blevet mere "*optional*" samt at intentionen herom kan være *flydende* gennem livet fremfor statisk og givet. Hertil ses det, at nogle oplever forældreskabet som en enormt bevidst beslutning, der tages efter grundig refleksion omkring liv og omstændigheder, mens andre mener, at det nærmere er en livslang følelse end et resultat af bevidst beslutningstagen (McKee, 2024). Dette varierer ofte efter, hvorvidt man betragter populationer, der gerne vil have børn eller ikke vil have børn, men ikke desto mindre pointerer Chappell (2024), at *forældreskabet ikke automatisk betragtes som en forventning for alle unge voksne (...) hvilket tyder på mere fleksibilitet* (p. 4).

Selvom fokuset i forskningen sjældent er på den bagvedliggende grund til *hvorfor*, så findes der alligevel en række studier, der adresserer det eller som belyser indirekte faktorer – f.eks. forventninger og attituder. Disse kommer med væsentlige bidrag til forståelsen, hvorfor et lille udvalg af relevante studier opridses i kronologisk rækkefølge herunder.

Miller (1995): I studiet udføres interviews og validering af *Childbearing Questionnaire* (CBQ) på 401 gifte par (halvdelen uden børn) i Californien. På tværs af 5 subkategorier findes, at den grundlæggende motivation er *affektion* på både kort og lang sigt, samt mellem både barn og andre familiemedlemmer. Tilsvarende er den grundlæggende motivation imod at få børn *frygt*. Han argumenterer, at dispositioner for personlighedstrækkene *nurturance*, *affiliation* og *autonomy* bedst forudsiger ønskerne (p. 482). Desuden findes, at "the joys of pregnancy, birth, and infancy" er en stor predikter for personer uden børn (p. 482).

Lawson (2004): I studiet af canadiske psykologistuderende findes en sammenhæng mellem 1) intention om at få børn, 2) hvor vigtigt dette er samt 3) skalerne *enrichment*, *percieved support* og *continuity* på *Perception of Parenting Inventory*-spørgeskemaet (POPI). Her indebærer *enrichment*, at barnet ville give glæde, stolthed, sjov, en tættere relation til partneren og gøre en til et bedre menneske, mens *continuity* indebærer at ville være bedsteforælder, modtage finansiell støtte i alderdom og videreføre slægten. Studiet finder, at særligt *enrichment*-skalaen havde en prædiktiv evne, hvilket kan tolkes som jo mere, de ønskede sig børn, jo mere forventede de at forældreskabet indeholdt *enrichment* (se pp. 442ff). Studiet bruger dog en population, de selv beskriver som mere *vaue* grundet deres unge alder (gns. 19,6 år).

Langdridge et al. (2005): Studiet undersøger 437 hvide par i UK (874 individuelt; gift men uden børn) gennem et 35-items *Reasons for and against having a child*-spørgeskema. Her identificeres, at særligt seks årsager til at få børn hører sammen med intentionen for både mænd og kvinder. Årsagerne var hhv. at det ville være "fulfilling"; det ville behage partneren; de ville blive en familie; det ville bære noget af dem begge; de kunne give barnet et godt hjem; samt "biologisk drive". Den bedst diskriminerende faktor var overbevisningen om, at børn giver *fulfillment*.

Eriksson et al. (2012): Dette svenske studie udfører interviews på 22 kvinder og 18 mænd (24-38 år), der alle er højtuddannede. Her undersøges attituder, timing af børn og krav om forudsætninger før de vil have børn. Udover at bekræfte de allerede præsenterede forudsætninger (stabilt parforhold og gode levebetingelser) fandt de, at deltagerne ønskede sig børn af særligt tre årsager: for at være en del af fremtiden, for at slå sig ned og bygge egen familie samt for at

tilpasse sig sociale forventninger. Førstnævnte kategori inkluderede også at videregive egne gener, at opnå den ultimative bekræftelse på parforholdet og at se et barn udvikle sig (p. 332).

Mortensen et al. (2012): I et dansk studie af kvinder (20-40 år) ansat i forskellige jobfunktioner på et hospital, undersøges særligt *timing* af ønskede børn samt deres viden om fertilitetsmuligheder. 50% af kvinderne har endnu ikke, men kunne godt tænke sig, børn. De undersøger bl.a., på baggrund af enighed i 19 forskellige udsagn, hvor *vigtigt* og *forandrende* moderskabet ville være. Her finder de størst enighed om udsagn ved 1) at have svært ved at forestille sig et liv uden børn, 2) at børn giver et andet syn på, hvad der er vigtigt i livet samt 3) at børn får én til at give og modtage mere kærlighed. Kvinderne, der ikke havde børn i forvejen, fandt det meget vigtigt at få og forventede (85%) at de ville både udvikle sig som person samt få et andet syn på, hvad der er vigtigt i livet (79%).

Klobas & Ajzen (2015): I studiet undersøges 38.813 personer på tværs af 7 europæiske lande (Bulgarien, Rusland, Georgien, Tyskland, Frankrig, Ungarn, Italien og Rumænien) for hvordan, de forventer, det at få et barn indenfor de næste 3 år, ville påvirke deres liv. De anvender TPB som framework til at vurdere forskellige udsagn/attituders indflydelse på intentionen og finder, at det mest almindelige forventede udfald af at få børn indenfor de næste 3 år var forøget glæde, forøget tilfredshed med livet, forbedret omsorg og sikkerhed i alderdom, forøget "certainty" [vished] i livet og forøget tæthed/nærhed med partner (p. 50).

Adams (2016): I 2004-2005 udførtes 25 interviews med gifte kvinder i Hong Kong, der ønskede, men endnu ikke havde, børn. 92% af dem var mellem 26-38 år gamle. Formålet var at undersøge *betydningen* bag kvindernes ønske om at få børn, i en samtid hvor Hong Kongs

fertilitetstal var historisk lave. Undersøgelsen minder meget om indeværende studie, med dens åbne og eksplorative udgangspunkt, om end med en mere narrativ tilgang, idet forfatteren bad deltagerne *fortælle historien om, hvordan de er nået til at ville have børn* (p. 637). Af analysen fremkom særligt, at de ønskede børn fordi det ville fuldende familien; det er det "næste" stadie i (voksen)livet; det bringer glæde, sjov og nydelse; det giver omsorg og selskab i alderdommen; samt at børn er "lovely" og "cute" (p. 634). Nogle, om end færre, kvinder beskrev også ønsket om at videreføre familien samt pres fra familie og jævnaldrende (p. 638). Desuden konkluderes en *individualistisk* tendens til at børnene i lige så høj grad tilvælges på baggrund af hvad, forældrene selv får ud af det som for børnene i det hele taget.

Siegel et al. (2018): Studiet udfører 94 interviews af HIV-smittede mænd fra New York gennem perioden 2009-2012. Deres fokus er, meget lig dette studie, at undersøge hvorvidt og hvorfor, mændene gerne ville have børn samt hvilke forudsætninger, der skulle til for at føle sig klar. De finder tre overordnede kategorier af årsager, hhv. *normalitet*, *eksistentialisme* og *alturisme*. Første kategori indebar, at et barn ville styrke deres følelse af at være "normale"; det er en del af det at blive voksen; det er et udtryk for at være stærk og for normal *virilitet*; samt at det anses som det logiske og normative næste step i et parforhold med en, de elsker. Næste kategori omhandlede at børn giver mening til og fuldender livet samt kan hjælpe en med at overkomme egne svære oplevelser gennem opvæksten - "they could do better" (p. 1740). Sidste kategori indebar, at mændene ikke ønskede børn selv, men valgte at få det for at gøre andre glade.

Santona et al. (2021): Studiet har særligt fokus på forskellen mellem køn samt hetero- og homoseksuelle personers motivation for forældreskabet i Italien. Anvender *Parenthood-Motivation List*, hvor deltagere rapporterer deres enighed i motivationer på tværs af seks

kategorier. Studiet finder, at personer, der gerne vil have børn, generelt finder *wellbeing*, *happiness*, *parenthood*, and *continuity* vigtige (p. 985). Skalaerne vedrører hhv. den forventede positive effekt for hele familien, følelsen af glæde i relation til et barn, forventning om at moderskab eller faderskab giver ”fulfilment” samt det kærlige forhold til voksne børn og det symbolske ønske om at leve videre efter døden (p. 980). Desuden scorer kvinder højere på *parenthood*, hvilket, de argumenterer, kan skyldes deres ”prenatal roles” som er ”historically and socially connected with motherhood” (p. 985). Der sås også en tendens til, at homoseksuelle personer scorede *wellbeing* og *identity* lavere end heteroseksuelle, hvor *identity* indebærer at børn styrker den personlige identitet og hjælper til at nå voksenlivet.

Sammenfatning

På baggrund af introduktion til feltets litteratur kan der udledes særligt otte ting: 1) Der er flere nutidige politiske, samfundsmæssige og kulturelle grunde til, at forskningsspørgsmålene er relevant at stille. 2) Generelt er der ikke mange reviews på området - men der er ligeledes heller ikke mange primærstudier direkte om de bagvedliggende/grundlæggende årsager til at ønske børn, idet flere studier nærmere adresserer faktorer, der påvirker hvornår og hvorvidt. I en dansk kontekst findes der få eller ingen studier heraf. 3) Litteraturen peger på en kompleks sammensætning af faktorer, der har indflydelse på menneskets ønsker om børn. 4) Årsagerne til at få børn relateres særligt til hhv. egen følelse af tilfredshed, glæde og mening i livet, parforholdets udvikling, relationelle udtryk af affektion, ønsket om at leve op til normer og normalitetsopfattelser, tanker om fremtidig relation til barnet, generelt at synes godt om børn og ville se dem udvikle sig, forventning om personlig udvikling, at ville bygge en familie og modtage støtte i alderdommen, samt et mere traditionelt ønske om at føre slægten videre. 5) På trods af at meget af forskningen gerne henviser til en antaget naturlighed i, at biologi og evolution

spiller ind i beslutningen om at få børn, er det utroligt sjældent et aspekt, der går i dybden med. 6) Mange af studierne inkluderer populationer, der enten allerede er forældre eller som er (for) mange år fra forældreskabet. Der mangler studier ”tættere” på beslutningen inden første barn. 7) De fleste af studierne er udført med udsagn og likert-skalaer, der ikke gengiver deltagernes egne forklaringer og beskrivelser af de vigtigste komponenter. 8) Der eksisterer en lang række teoretiske fertilitetsmodeller - særligt med rod i den socialpsykologiske forestilling om motivation, attituder og *ræsonneret* adfærd. Ligeledes eksisterer en lang række redskaber, der har til formål at vurdere forskellige populationers tanker om at få børn ved at måle på hvilke faktorer, der hhv. motiverer, bekymrer og betyder noget for dem.

Dette studie

Følgende de ovenstående otte punkter, er det værdifuldt at undersøge beslutningsprocessen omkring børn i en nutidig dansk kontekst. For at nå i dybden med de komplekse overvejelser samt hvad, ønsket bunder i, anvendes der i dette speciale kvalitative interviews (jf. Törenli & Bozo, 2022). Der vælges en åben tilgang, hvor hver deltager har mulighed for at sætte ord på hvorfor, de gerne vil have børn. De identificerede frameworks og værktøjer vælges fra, da de begrænser deltagerens mulighed for løbende at forklare og udvikle deres synspunkter. Desuden er specialet som helhed en eksplorativ undersøgelse af valget om børn, hvorfor det ikke på forhånd kan afgøres, hvilke redskaber, der viser sig mest udbytterige.

Ovenstående review har også givet anledning til at forme målgruppen: potentielle førstegangsførelse, der er forholdsvist ”tæt” på beslutningen. Dette, da der som nævnt er forskel på valget om første og senere børn samt da beslutningen kan variere gennem livets forskellige faser. Det synes, at flere af de identificerede studier er udført på en ”for ung” målgruppe eller på personer, der allerede har børn, hvorfor de tvinges til at komme med retrospektive overvejelser

omkring en allerede ”kendt adfærd” (jf. Klobas, 2011, p. 4). Konteksten med politiske og samfundsmæssige usikkerheder fordrer ligeledes nyere studier.

Hashemzadeh et al. (2021) pointerer, at undersøgelser omkring mænds beslutning om børn er ”*almost underdeveloped*” (p. 2365) samt at studier i flere lande ville forbedre forståelsen. Törenli & Bozo (2022) m.fl. har samme konklusion. Derfor inkluderes mænd i dette studie.

Slutteligt viser reviewet, at der findes en lang række forskellige (kontekstuelle) faktorer knyttet til beslutningen om børn, hvorfor interviewet vil søge at afdække disse, for at skabe en bredere forståelse for beslutningens omstændigheder.

Videnskabsteori

Det er god forskningspraksis at tilkendegive ens videnskabsteoretiske ståsted (Kvale & Brinkmann, 2009; p. 68; Willig, 2012). Dette speciale trækker på *pragmatiske* principper, hvilket indebærer en ikke-dogmatisk tilgang til videnskab. Fremfor at binde sig til én fast tradition, kombineres i stedet de redskaber, forståelser og tilgange, der mest hensigtsmæssigt belyser forskningsspørgsmålene. Udvælgelse sker med udgangspunkt i *nytte*, sammenhæng og *praktisk* anvendelighed, og blander gerne metoder, for bedst muligt at få en *funktionel* forståelse af virkeligheden (Gillespie, Glăveanu & de Saint Laurent, 2024; Kvale & Brinkmann, 2009). For specialet betyder det, at interviews udføres med baggrund i den forskning og praksiserfaring, der vurderes at bidrage til undersøgelsen – uanset hvilken filosofisk tilgang denne udspringer fra.

Pragmatismen fordrer *fleksibilitet* og iterative processer, hvilket har en stærk forbindelse til *abduktion*, som ”slutter til bedste forklaring” (Brinkmann, 2015, p. 84). Det indebærer at vurdere, hvordan noget kan forstås i samspil med anden relevant teori og viden samt at problematisere og forholde sig nysgerrigt til etablerede antagelser (Gillespie et al., 2024). Specialet bygges på en induktiv undersøgelse – det vil sige en åben dataindsamling, der ikke

dirigeres af teori eller hypoteser - som skaber et udgangspunkt for forståelsen. Denne forståelse vil sammenholdes med eksisterende forskning, for at vurdere og/eller justere, hvordan man *bedst* kan begribe valget om børn. Således bliver induktion til abduktion, hvor der gennem refleksivitet og iteration løbende udvikles viden og stilles nye spørgsmål.

Det er også god forskningspraksis at *gennemsigtiggøre* de antagelser, der guider et kvalitativt studie (Brinkmann, 2022c; Kvale & Brinkmann, 2009; Willig, 2012). Det antages, at fordi børn er en kompleks *beslutning*, så bliver både underliggende strukturelle faktorer og den meningsskabelse, deltagerne selv gør sig, relevante for at forstå hvorfor, mennesker får børn. Det anerkendes, at interviewdata kan give et direkte indblik i, hvordan beslutningen fungerer, men ligeledes at de udsagn og forståelser, informanterne fremlægger, kan bunde i mere skjulte strukturer og mekanismer, som de måske ikke selv er bevidste om. Derfor anvendes *refleksivitet* både under interviewet, hvor jeg, med psykologisk viden i hånden, hjælper mine deltagere med at udforske egne perspektiver, samt i den efterfølgende analyse, hvor deltagernes synspunkter holdes både mod hinanden og øvrig forskning. Man kan argumentere, at specialets forhold til data bl.a. trækker på kritisk realisme og interpretativ fænomenologi – alt efter hvad, der er mest hensigtsmæssigt i situationen (jf. Willig, 2012).

Slutteligt må specialet anskues som en overordnet iterativ proces, hvori de to forskningsspørgsmål undersøges gennem flere forskellige dele; litteraturreview, empiriske undersøgelser og diskussion af resultater. Hermed akkumulerer viden løbende. Specialet har ingen politiske agendaer.

Metode

I dette afsnit beskrives fremgangsmåden i specialets centrale undersøgelse samt overvejelser, der knytter sig til hvert trin. Alle metoder er valgt med hensigten om at være

virkelighedsnær, åben og reflektiv. I tråd med ovenstående afsnit er undersøgelsen ikke begrænset af stringent metodisk tilhør eller forudgående valg af teori. Dette for at gøre plads til, at der løbende opstår nye perspektiver, som ikke kunne tages in mente på forhånd (jf. Tanggaard, 2024).

Metoder bør gengives med en præcision, der gør det muligt at forstå præmisserne for studiet. Omvendt noterer Steinar Kvale en negativ korrelation mellem antal siders metodebeskrivelse og kvaliteten af den kvalitative forskningsrapport; hvis man har fundet noget vigtigt og spændende, så bruges pladsen dér (jf. Brinkmann, 2022c, p. 108). Afsnittet er derfor kortfattet.

Det semistrukturerede interview

Kvale og Brinkmann (2015c) introducerer bl.a. interviewet som et håndværk, der skal læres gennem praksis og vurderes gennem pragmatiske tanker om, hvad der fungerer og hvad, der producerer brugbare og værdifulde indsigter. Samtidigt kommenterer de, at interviews ikke bør følge normative vidensregler, fordi det er selve erfaringen fra praksis og ikke det, at overholde reglerne, der sikrer et værdifuldt interview.

Et semistruktureret interview giver plads til at følge opståede emner i samtalen samtidigt med at have en overordnet (på forhånd udarbejdet) struktur og formål. De balancerer således deltagerens mulighed for formuleringsfrihed med forskerens specifikke interessepunkter (jf. Brinkmann, 2022b, pp. 16-23).

Eftersom denne type interviews indeholder en stor grad vis-à-vis-beslutninger fra forskerens side, har jeg inden udførelsen forholdt mig grundigt til f.eks. forskellige typer af opfølgende spørgsmål og deres indvirken på samtalen (jf. Kvale & Brinkmann, 2015e, pp. 193ff).

Desuden overvejedes, hvordan den rette stemning og tillid skulle skabes samt hvordan interviewet med rette kunne rundes af (jf. Kvale & Brinkmann, 2015e).

Helt fra begyndelsen og løbende gennem projektet blev der nedskrevet undringsspørgsmål. Disse blev systematiseret i en original interviewguide, der senere blev eftertestet i to pilotinterviews af én kvinde og én mand indenfor populationen. Disse blev ikke optaget eller brugt til videre analyse. Til gengæld blev de anvendt bl.a. til at udforme de endelige spørgsmål, at blive mere bekendt med interviewerrollen og materialet samt at skabe en idé om hvilke slags svar, spørgsmålene kunne indfange. Af disse erfaringer blev der ligeledes udformet ”forslag” til uddybende spørgsmål. Guiden kom til at bestå af tre overordnede delelementer: 1) en *indledende*, hvor grundlæggende information om deltageren og deres situation blev fastlagt; 2) en *hoveddel* med interviewspørgsmål. Først umiddelbare og opfølgende svar på *årsager* til at ønske sig børn, herunder forestillinger, samtaler med andre, følelser og normer samt forsøg på at beskrive scenarier. Dernæst umiddelbare og opfølgende spørgsmål omkring selve *beslutningen*, herunder timing, forudsætninger, om noget kunne ændre den og hvordan, processen har udviklet sig; samt 3) en *afrunding*, der indeholdt opsummering, oplevelse af interviewet og debriefing. Forud for interviewet var briefing om studiets formål og rettigheder som deltager. Målet var, at deltagerne selv italesatte deres umiddelbare tanker og ståsteder, før de (potentielt) blev ledt i nogen emnemæssig retning. Det centrale emne om *hvorfor* støttedes dog af mindre intellektualiserede dele, som eksempler på samtaler om emnet, erfaring med børn og forestilling af scenarier (jf. Kvale og Brinkmann, 2015e, pp. 187f; Kvale & Brinkmann, 2015b, pp. 23f). Hvor slavisk guiden blev fulgt varierede meget. Den endelige interviewguide samt briefing og debriefing ses i bilag B. Interviewene udførtes hovedsageligt forud for reviewet for at bevare en eksplorativ og ikke-hypotesedrevet tilgang. De to pilotinterviews ledte i stedet udformningen.

Forskeren som instrument

Ved interviews er forskeren det vigtigste instrument (jf. Braun & Clarke, 2019; Brinkmann, 2022c), hvorfor det er essentielt at præsentere dennes motiver og potentielle indflydelse.

En del af interessen for dette projekt udspringer fra det faktum, at jeg befinder mig i min egen målgruppe; en kvinde i slutningen af 20'erne uden børn, der gør sig aktuelle overvejelser herom. Det gør mig på den ene side naturligt nær emnet, så undring, interesse, problematisering og forståelse (muligvis) opnås af sig selv. På den anden side kan det forsage utilsigtet subjektiv værdiladning. Gennem interviewet er der derfor særligt fokus på uddybende forklaringer og gentagelse af hvad, jeg hører deltagerne sige, for at få bekræftet om det er forstået korrekt – såkaldte *fortolkende spørgsmål*. Dette er en måde at ”sikre sig” mod (de fleste) subjektive (fejl)fortolkninger af informanternes pointer. Samtidigt giver disse spørgsmål deltageren mulighed for at ”høre”, hvad de siger, og validere, om det matcher deres holdninger og følelser (Kvale & Brinkmann, 2015e; Brinkmann, 2022c, pp. 108-109).

Deltagere

Som tidligere nævnt er målgruppen for dette speciale *potentielle førstegangsforældre tæt på beslutningen*. De konkrete krav for deltagelse var 1) ønsket om at få børn indenfor de næste 3 år, 2) en alder mellem 25-35 år (placeret omkring den gennemsnitlige alder for førstegangsforældre i Danmark), 3) har ikke børn i forvejen og er ikke gravid, samt 4) har ikke kendskab til, de ikke er i stand til at få (biologiske) børn.

I bilag C ses et opslag, der blev delt over flere private sociale medier, som efter talrige gen-delinger nåede ud til mange forskellige mennesker. Bemærk, at der oprindeligt var færre

deltagerkrav for at sikre nok henvendelser. Deltagerne kan siges at være et *convenience-sample*. De endelige deltagere blev dog valgt ud fra opfyldelse af (reviderede) deltagerkrav. Brugen af egne sociale medier ses ikke som en begrænsning i dette studie, da jeg befinder mig i min egen målgruppe og derfor har mere direkte adgang til denne.

I beslutningen om antal af deltagere betragtedes, at det kvalitative formål netop er *kvalitet* og *essens*, fremfor kvantitet og statistisk sikkerhed. Formålet var dog samtidigt at skabe et så bredt indblik i beslutningsprocessen som muligt, da spørgsmålet om børn forventedes at indeholde mange individuelle forskelle – særligt, når flere køn inddragedes. Efter balancering af ressourcer og formål landede det endelige antal på tre kvinder og tre mænd (jf. Kvale & Brinkmann, 2015d, p. 166).

Det synes at fordre undersøgelsen, at der tillades en vis fleksibilitet omkring deltagernes *sikkerhed*, altså at de som udgangspunkt skal ville have børn, men måske ikke har nået beslutningsprocessens allersidste trin; de er stadig midt i den og kan derfor mere autentisk beskrive den. Desuden fravælges så ikke på forhånd de personer, der aldrig bliver fuldstændigt sikre, men måske bare blive sikre *nok*.

Grundet deltagergruppen forholder indeværende studie sig (primært) til *ønskebørn* opstået i kraft af bevidste valg, selvom mange børn kommer uplanlagt til verdenen (se bl.a. Holton et al., 2011).

Etik

Der er blevet taget stilling til etiske retningslinjer i form af hhv. grunding briefing om formål med specialet; både skriftligt og mundtligt samtykke til deltagelse, optagelse og efterfølgende behandling af data; opbevaring af personfølsomt data i overensstemmelse med GDPR; anonymisering gennem projektet; debriefing efter deltagelsen og yderligere information

om motivationen bag projektet, samt; tilbud om altid at kunne kontakte forskeren i tilfælde af spørgsmål eller ønske om tilbagetrækning af samtykke. Alle deltagere fik en kopi af samtykkeerklæringen inklusiv deres rettigheder som deltager og kontaktinformationer på forskeren.

Udførelse

Fire interviews blev udført i lokaler lånt af universitetet. Her var kaffe, the og snacks tilbudt undervejs. De to resterende interviews blev, af praktiske hensyn, udført gennem videoopkald.

Redskaber og transskription

Der er anvendt en række IT-redskaber i forbindelse med databehandlingen. *Transcriber*, gennem sikret UCloud-adgang, til grov-transskribering af interviews. *ExpressScribe* ved manuel fintransskribering. For interviews udført online anvendtes *Zoom Workplace* gennem AAU-licens. Venterum og mødekode sikrede rummets fortrolighed. Der vedlægges ikke fulde transskriptioner i bilag, men i stedet en række udvalgte interviewdele, der alle er transskriberet efter simpel ordret gengivelse.

Feltnoter

Efter hvert interview var afsluttet blev der skrevet udførlige ”feltnoter” (jf. Kvale & Brinkmann, 2025d, p. 166). Disse indebar 15-25 minutter i direkte forlængelse af interviewet, hvor centrale pointer, interessante emner, observationer, stemningen i rummet samt tolkningen af det sagte i lyset af kropssprog, stemmeføring etc. blev nedskrevet. Desuden blev overvejelser om

egen præstation og indflydelse som interviewer noteret. Feltnoterne er særligt brugt *inden* den fulde analyse (hvor meningsenheder og kategorier dannes) samt *efter* denne analyse (under hvad man kan kalde *syntesering*), for at sikre, at meningsenhederne samles på en måde, der er tro mod det oprindelige interview.

Analysemetode

Mange kvalitative forskere bevæger sig ofte frit mellem forskellige analysemetoder, hvilket kræver præcis beskrivelse af deres analytiske procedurer for at kunne vurdere, hvordan viden er udtrukket fra data (jf. Braun & Clarke, 2012; Brinkmann, 2022a p. 77; Tanggaard, 2024). Dette afsnit gennemgår, hvordan interviewene er blevet analyseret.

Tidlige ”analytiske tanker” anses som relevante i kvalitativ forskning, da denne indebærer en løbende vekselvirkning, hvor forståelsen af data begynder før den ”egentlige” analyse (Braun & Clarke, 2012; Kvale & Brinkmann, 2015d). Allerede efter de første interviews begyndte en udarbejdelse af Mind-Maps over spirende mønstre. Disse blev færdiggjort med afsæt i feltnoterne og brugt til at vurdere, hvilken analyse- og rapporteringsmetode, der bedst egnede sig til dataens form. De visuelle overblik fungerede som en indledende bearbejdning af interviewene – uden nødvendigvis at definere de endelige temaer.

Den videre analyse af de seks interviews var inspireret af Braun & Clarkes (2012, 2019) *refleksive tematiske analysemetode*, der bygger på seks originale trin i tematisk analyse, hvor temaer udvikles ved løbende refleksion over og udforskning af mønstre på tværs af deltagere. Indeværende studie adskiller sig dog i opdelingen af temaer, der nærmere ligner ”domæner” end punkter, hvor deltagerne er *helt* enige (jf. Braun & Clarke, 2019). Refleksion anvendes ikke blot til at fortolke og finde mønstre, men også til at overveje forskerens egen (vigtige) rolle (Braun & Clarke, 2012, 2019). Dette indfris bl.a. ved at føre dagbog over egen udviklende forståelse

samtidigt med feltnoteringen. Vekselvirkning mellem selve den tematiske analyse og feltnoterne bevirker, at interviewene ikke blot analyseres ud fra skrevne udskrifter/transskriptioner, men den reelle samtale og mening, der finder sted (Kvale & Brinkmann, 2015a).

Analyseprocessen indebar grundig gennemlytning af interviews, hvor væsentlige passager, som var centrale for deltagerens perspektiv og mening, udvalgte og transskriberedes ordret. Disse citater, eller *meningsenheder*, fra hver deltager tilføjedes løbende til et overbliksskema, der efter gennemlytning af samtlige interviews revurderedes og blev sammensat i foreløbige *semantiske* temaer (se Baun & Clarke, 2012). Præmissen for meningsenhederne var, at de beskrev enten en væsentlig forklaring på hvorfor, deltagerne ønsker børn *eller* et punkt, der har væsentlig betydning for beslutningen omkring at få børn. Det øvrige datamateriale gennemgik hverken fuld systematisk kodning eller ordret transskribering. Efter meningsenhedernes inddeling revurderedes temaerne for at beslutte deres mest sammenhængende og repræsentative sammensætning. Der blev i denne proces reflekteret over følgende:

- 1) Var temaet centralt i besvarelsen af forskningsspørgsmålene?
- 2) Var det et "stort" tema, som mange informanter kom med indsigter til? Herunder indsigter, der kunne være modstridende?
- 3) Var det et tema, der enten gik i mod litteraturreviewet eller bidragede med en ny vinkel?
- 4) Var meningsenhederne i de pågældende temaer markeret som særligt vigtige for informanten?

Vurdering af tredje punkt beroede særligt på to af de sidste interviewspørgsmål, hhv. "*Hvad vil du sige er de tre mest afgørende ting for tidspunktet, du vælger at få børn på?*" og "*Hvad vil du sige er de tre største årsager til, du gerne vil have børn?*".

Temaerne præsenteres med udgangspunkt i deltagernes egne udsagn, der enten gengives parafraseret i kursiv eller gennem direkte citering. If. Tanggard (2024a, 2024b) kan man se denne metode som et ”puslespil”, hvor identificering af temaer og forskellige perspektiver bidrager til et større og mere fuldendt billede. Fremgangsmåden passer til specialets pragmatiske og iterative afsæt.

Resultater

Gennem marts 2025 udførtes i alt seks interviews; tre var kvinder, tre andre var mænd. To af interviewene foregik online mens de resterende blev udført fysisk. Selve interview- og debriefing-delen tog fra 42 minutter til 1 time og 35 minutter. De fleste varede omkring 1:10t. Tabel 1 giver et indblik i specialets deltagere. For at sikre anonymiteten specificeres ikke præcis hvilken deltager, der er kommet med hvilke udtalelser.

Tabel 1

Information om deltagere

	Informant 1	Informant 2	Informant 3	Informant 4	Informant 5	Informant 6
<i>Alder og køn</i>	28, kvinde	30, kvinde	26, kvinde	28, mand	35, mand	28, mand
<i>Parforholds-status og varighed</i>	Kærester; 5 år	Kærester; 3 år	Kærester; 5 år	Kærester; 4 år	Gift; 5 år	Kærester; 5 år
<i>Bor med partner?</i>	Ja	Nej	Ja	Ja	Ja	Ja
<i>Uddannelse og beskæftigelse</i>	Akademisk uddannelse Jobsøgende + deltid i butik	Flere erhvervs-uddannelser I gang med en til	Bachelor-uddannelse Arbejder freelance på deltid	Akademisk uddannet Fast fuldtidsjob	Professions-bachelor Senest sportsmand og eget firma. Nu fast fuldtidsjob	Akademisk uddannet Fast fuldtidsjob + startup ved siden af
<i>Bolig og land</i>	Lejlighed i dansk storby	Ejer hus med kæreste i nordisk land, bor med ven i lejlighed i dansk storby	Lejlighed i europæisk storby	Lejlighed i dansk by	Lejlighed i dansk storby	Anden boligform i dansk storby

Tabel 1 fortsat - information om deltagere

<i>Timing af børn*</i>	Inden for 2-5 år, alt efter kæreste	Om 1-2 år, grundet uddannelse	Gravid indenfor 3 år. Helst næste sommer	Egentligt nu, men indenfor 5 år grundet kæreste	Realistisk, inden for næste år Urealistisk, 5-10 år	Nærmeste fremtid, og ideelt set næste forår
<i>Nem eller svær beslutning*</i>	Nem	Rigtig svær	Både nem og svær	Meget nem	Overvejende nem	Nem

Note: Felter markeret med * er gengivet uden deltagernes (vigtige) nuanceringer af svaret, f.eks. hvordan faktorer har indflydelse på tidspunktet eller hvilken del af beslutningen, der er hhv. nem og svær.

I næste afsnit vil der først præsenteres 9 temaer, der relaterer sig til *hvorfor* mine deltagere ønsker at få børn. Derefter præsenteres 5 overordnede forudsætninger for særligt *timing*. Slutteligt gennemgås og diskuteres 8 andre centrale temaer, idet de udgør væsentlige mønstre i datasættet. Nogle af temaerne har tilhørende ”undertemaer”. På trods af denne opdeling findes stærke indbyrdes sammenhænge mellem dem. For nogen er et tema direkte årsag og for andre ”blot” er et element, de forholder sig til. Der henvises til længere citater i bilag D.

Årsager og motivationer

Temaerne herunder vedrører det primære forskningsspørgsmål omkring *hvorfor*, deltagerne ønsker børn. Dette inkluderer deres egne direkte forklaringer af hvilke ønsker, følelser og forventninger, valget bunder i. De præsenteres ikke i prioriteret rækkefølge.

Årsag 1: Parforholdet

At alle deltagere befinder sig i langvarige parforhold synes at udgøre en grundsten i lysten til at få børn. For nogle *skaber* partneren selve ønsket mens de for andre bliver en katalysator for et allerede eksisterende ønske. For nogen kan partneren også være årsagen til at vælge børn fra.

En kvinde beskriver, at hun *altid* har ønsket sig børn, men at "det forstærker lidt følelsen (...) at man finder en, man virkelig elsker og kan se sig med i fremtiden". Hun beskriver, at det er lige præcis denne partner, hun vil have børn med og at han "betyder alt, og jeg vil også gerne bare have et barn, der bliver vores et og alt sammen, hvor vi kan skabe en familie (...)".

En anden kvinde beskriver ligeledes hvordan hendes partner blev en katalysator. At flytte sammen med ham gjorde, at hun "jo var i gang med at lege far, mor og børn", hvor hun *skabte nogle rammer* som medførte *tanker omkring, at der ofte kommer et barn i det her slags liv*, og dette *kunne hun jo godt mærke gav vildt god mening*: "det vil jeg gerne med (partner), fordi at det her liv fungerer vildt godt, når det er os to. Så selvfølgelig giver det mening, hvis vi bliver tre" (se desuden citat 1). Hun uddyber at "det handler jo ikke om [bare at få] børnene, det handler om, at det er sammen med (partner)" samt at hun gerne vil glæde ham ved at opfylde ønsket (se citat 2).

En mand afviser, at partneren har haft direkte indflydelse på hans ønske om at få børn og tilføjer: "hvis jeg havde haft en anden kæreste, så havde jeg også kunnet tænke mig at få børn". Han pointerer dog, at det blev mere *konkret og kom tættere på*, da han havde været sammen med sin partner i længere tid.

Modsat er det med en kvinde, der beskriver partneren som helt afgørende for hendes lyst til at få børn: "Han vil have børn, og jeg vil have ham. Så må jeg jo indrette mig". Hun beskriver, at hun førhen *vidste*, at hun ikke ville have børn, men da hun mødte denne mand, måtte hun konfrontere sig selv med hvorvidt, hun alligevel kunne komme til at ønske det. I dag er ønsket i hende stort og hun kan "virkelig godt se det med ham". Der gengives, hvordan han har været med til at vise et familie billede, hun ikke før kunne se (se citat 3). Hun uddyber, at hun før tænkte, hun *ville have det fint med bare at skulle være en ældre dame med elskere, der bor alene med sin hund et andet sted i verdenen*. Men "så mødte jeg ham, og det har fandme forandret sig".

Hun ønsker nu inderligt børn og har flere forklaringer herpå, men udgangspunktet var kærligheden og lysten til at være sammen med hendes partner.

En mand har altid gerne ville have børn, men siger, at ønsket er blevet *mere aktuelt* og noget *han sådan virkelig gerne vil* med denne specifikke partner. Han beskriver en af de største årsager til at ønske børn som "kærlighed. Det er jo så både kærlighed til (partner) og til barnet". Han forklarer, hvordan parforholdet er centralt og stadig skal prioriteres med et barn. Han pointerer, at han *jo ville vælge livet med [partneren] uanset* om de har børn eller ej, hvilket skyldes, at "det er vigtigere at vi holder af hinanden, end at vi får et barn", hvilket han uddyber med "vi skal ikke have børn, hvis ikke vi mener, at vores parforhold har godt af det". Der eksisterer ligeledes en lille lyst i ham til at udsætte barnet, så parret kan *nyde livet sammen bare de to*. I det hele taget er kærligheden til partneren vigtig for hans motivation til at få børn, særligt idet han ser børn som "noget, som vi værner om sammen og knytter os endnu mere sammen". Det, at kærlighed til partneren både kan få ham til at vælge til og fra, sætter en refleksion i gang om hvorvidt, det er parforholdet eller børnene, der er højeste prioritet for de andre. Det udfordrer en gammel tanke omkring, at parforholdet er en institution oprettet primært med det formål at få børn.

For andre udgør parforholdet også en motivation til at få børn, idet flere af deltagerne er spændte på den udvikling, oplevelse og nærvær, det vil skabe partnerne i mellem.

Årsag 2: Forestillinger om fremtiden

Det synes tydeligt, at ønsket om børn er fæstnet i tanker omkring, hvordan disse børn ville kunne forme deltagernes fremtid. Temaet undersøges fra flere indsigtsgivende vinkler, der alle relaterer sig til, hvordan deltagerne ser livet med børn. Derfor rummer det også mange aspekter og undertemaer.

Næste kapitel

Flere deltagere beskriver at ønske et *skifte* fra en tidligere levemåde til en ny. En kvinde beskriver det som *det næste kapitel* og *et andet slags eventyr*, der venter. Andre beskriver deres sted i livet som *overgangsfaser*, hvor de er blevet mere *modne*, *voksne* og før har nydt en stor *frihed*, men nu ønsker sig *noget andet*. Generelt gengives et syn på familielivet som et livskapitel, der indeholder nogle bestemte ting, herunder ”milepælsoplevelser” som at se *partneren blive far* samt se *barnet vokse op*, *tage deres første skridt* og *blive til et menneske*.

Livet med børn

Adspurgte forestiller deltagerne sig gerne små scenarier om indholdet i deres liv med børn. En mand forestiller sig *egentligt bare* at ”det er megahygge” og ser nogle hverdagsscenarier, hvor *barnet skal køres til fodbold* og der skal hjælpes med *lektielæsning*. Generelt *udfylder* de hverdagen.

En anden mand gengiver smilende, at han *har nemt ved at forestille sig små scenarier*, f.eks. hvor han og barnet lige har været i svømmehallen, hvorefter de sidder og deler en mælkesnitte i en park og *snakker om alt og intet*: ”Det forestiller jeg mig, at det må være sindssygt rart”.

En kvinde ser, at hende og barnet *laver mange ting sammen*, f.eks. *shoppingture*. Hun kan også se sig selv *gå rundt med barnevognen* og have *familiehyggeaftener med dyner i sofaen*, *slikskåle og tegnefilm* samt *weekendture til legepladsen, svømmehallen og gåture*. Hun forestiller sig, at der vil være små diskussioner, *for det hører også familielivet til*.

Hvor ovenstående kvinde har en følelsesfuld og detaljeret beskrivelse af hendes ønskede fremtid, så bryder en anden kvinde sig ikke om at være for specifik om fremtidsdrømme og håb

til børnelivet. Hun kan godt forestille sig at *baby ligger i barnevognen* eller at de skal i zoologisk have, ”for alle børn skal i zoologisk have”, men har sværere ved at forestille sig og læne sig ind i mere specifikke forestillinger – f.eks. hvis de er møntet på barnets køn, kunnen eller udseende. Hun synes, at man gerne må *snakke om børn*, og finde det *fantastisk*, men at problemet i at ”planlægge sit allermest drømmeliv” er hvorvidt, det indikerer ”at man så lidt ikke havde fået det, man drømte om” hvis livet udspiller sig anderledes – hvad det sagtens kan gøre. Hun forklarer også, at det næsten føles *grådigt* for hende at forvente ”børn” fremfor ”barn” – særligt i drømme om *to børn, og det første skal være en dreng, og det næste skal være en pige*, fordi ”det kan man jo ikke bare lige planlægge”. Dette forklares som en form for respekt for alt det uvisse - herunder et ønske om ikke at stille *unfair krav til nogle børn, der ikke engang findes*.

En tredje kvinde beskriver, at hun er begyndt at få "pop-up-tanker" om fremtidsscenarier, der "kun er i relation til [at få børn]", f.eks. har hun forestillet sig *hvor hyggeligt det ville være at bygge nisselandsby* med sine fremtidige børn, og at hun *nu begynder at længes efter* de forestillinger.

Det bemærkes også, at flere nævner ordet ”sjovt” i deres beskrivelser af hverdagen med børn. F.eks. siger en mandlig deltager: ”jeg forestiller mig bare, at det er sjovt. Det må være sjovt. Altså, det er på en anden måde end at have det sjovt med venner eller sin partner”.

Rammerne. Rammerne omkring børnelivet spiller også ind. En kvindelig deltager beskriver et stærkt ideal om den klassiske *kernefamilie*, der består af *far, mor og børn*. Det er et inderligt ønske for hende at leve i denne konstellation. Hun drømmer om *rækkehus, have, sandkasse og hund*, hvor parret er gift, begge har fuldtidsarbejde og de *bor tæt på partneres forældre*.

Flere af deltagerne nævner *ægteskabet* som en del af idealet, fordi barnet udspringer af et par som *skal blive sammen*. En af deltagerne *anerkender, at man kan få børn under mange forskellige forudsætninger*, men for hende kan hun ikke se andet, end at barnet kommer i et "stabilt forhold, hvor man bor sammen".

For en mandlig deltager danner rammerne fundamentet for børn. Han svarer smilende, at han ser et *udliv* for sig, hvor de bor *et idyllisk sted med natur, plads, nærvær og tid*. Sammenhængende hermed ser han hverken sig selv eller partneren arbejde fuld tid, for han tænker, det må koste på "nærhedskontoen" og kompromitterer hans drøm om tid og oplevelser sammen (se citat 4). Grundet trangen til natur føles det også *utrygt*, hvis han f.eks. skulle have børn i København. Han tænker, der *måske ikke er rum til den selvstændige udfoldelse, opdagelse og udforskning* som natur og plads giver. Han griner og siger, at *det kan man vel godt, for der er jo mange, der har børn i byen* – men det er ikke for ham. En anden mandlig deltager tilkendegiver også, at han *gerne vil arbejde mindre end hans far gjorde* og dermed have mere tid til nærvær.

En af de kvindelige deltagere beskriver, at hun forventer at være *meget hjemme med barnet som den primært tilgængelige omsorgsperson*. Ikke fordi det er en filosofi, men fordi hendes partners arbejde som professionel sportsudøver er underlagt ufravigelige arbejdstider og rejser. Derfor er det også vigtigt for hende at have gode vennerelationer i nærheden samt at have helt praktisk mulighed for at kunne tage barnet med på tur. Hun beskriver samtidigt, at det er vigtigt for dem begge at få børn på et tidspunkt, hvor partneren har mest muligt tid med dem.

Flere af deltagerne tager således stilling til, hvor meget *tid og nærvær*, de forventer at kunne give barnet og hvilken prioritet, det skal have (se bl.a. citat 5). Én uddyber at hun "da også gerne [vil] give mine børn, at de er sammen med deres forældre. Det er jo kæmpe... det betyder vildt meget". Samtidigt understreger en anden deltager, at "når vi en dag bliver forældre, så må vi

endelig ikke blive nogen, der kun tager højde for børnene. Vi tror også på, at sunde forældre er nogen, der virkelig også har overskud til at udtrykke kærlighed overfor hinanden".

Flere deltagere påpeger også, at de i parforholdet ville hjælpe hinanden, deles om opgaverne og generelt yde støtte, hvilket er nogle rammer, der gør børnelivet mere ønskværdigt for dem.

En af mændene svarer lidt modsat de andre, at han ikke forestiller sig, at livet "ændrer sig supermeget", men at parret har det godt, *måske bor i noget lidt større og går lidt mindre i byen*. I tråd med at partnerne hjælpes ad, uddyber han, at det er en *prioriteringssag* og handler om at fordele tingene: "jeg tror også det er, hvor meget lyst man har til [at fortsætte det normale liv]".

Opdragelsesværdier. For nogle af deltagerne hører opdragelse også tæt sammen med fremtidsforestillingerne. En kvindelig deltager forklarer, at det *er noget, parret skal snakke om*, fordi de selv er opdraget ret forskelligt fra hinanden.

En anden deltager har klare tanker om, hvordan barnet skal opdrages: *det kommer ikke til at have faste sengetider, det kommer til at skulle passes en del af familie og venner, det skal ikke i vuggestue og det kommer til at køre mere i bil end andre børn*.

En mandlig deltager ser det som "en meget naturlig drift, at man gerne vil gøre livet bedre for ens barn" end det har været for en selv, hvilket bl.a. indbefatter at barnet *går til sport* eller *spiller på et instrument*.

For en kvindelige deltager er det også meget vigtigt, at barnet behandles som et *individ* fremfor et *barn*. Hun uddyber at det, hun "frygter med, at man har flere børn" er at *drukne* i det praktiske og at man "så lidt glemmer at opdrage sine børn, fordi at man har taget munden for fuld". For hende ligger der et ønske om, at *voksne skal tale med børn* og de skal kunne (og få lov til at) udvikle en selvstændighed fremfor at blive "en entitet af børn" (se citat 6).

En anden mandlig deltager nævner mere overordnet, at han har gjort sig tanker om *hvad han vil vægte i forældreskabet, hvad en rigtig relation er og hvordan, man skal være som menneske mere værdimæssigt, hvilket er et fokuspunkt han vil have.*

Livet uden børn

Kontrasten mellem forestillingen om livet *med* børn og livet *uden* børn sætter også beslutningen i perspektiv. Først ræsonnerer deltagerne, at denne fremtid kunne skyldes infertilitet eller et brud med kæresten. Nogle forsøger at forestille sig, de selv har valg det, for at have en mindre *sørgelig* grund. En af mændene forklarer, *at [hvordan man har det] kommer meget an på grunden til, man ikke har fået barnet; hvis man havde fravalgt det grundet travlhed med en karriere, der er gået supergodt, så kunne denne karriere ses som en slags substitut, men ellers ville det være sørgeligt, gøre ondt og være hårdt, hvis det handlede om, at man ikke kunne.*

De beskriver sammenlagt, at de uden børn ville *rejse og opleve mere med kæresten, leve et mere ekstravagant og ikke- "basic" liv og i en mere "ekstrem" facon ville gøre noget ud af de drømme og interesser, de har som par.* En kvinde fortæller, at hun ville være på *arbejdsmarkedet, fordi det ville hun kunne så.* En deltager forklarer, at hun tidligere har idealiseret og ønsket det *frie* liv uden børn, men at nu ønsker hun noget helt andet. Andre kan nærmest ikke forestille sig denne fremtid, f.eks. siger en mand at *han godt kan finde på historier om den her fremtid, men at han ellers slet ikke har "forholdt mig til hvis vi ikke skulle have børn".* Flere deltagere forklarer, at de i så fald *ville være i en proces med at prøve at få børn et eller andet sted fra, f.eks. gennem adoption eller at give sig mere hen til at passe andres børn.* En mand forklarer, at livet nok ikke ville se meget anderledes ud end nu; *de ville stadig have det lækkert og hyggeligt, men man ville også gøre en masse ting for ligesom at udfylde det sorte hul, man har [der, hvor børn mangler].*

Generelt beskrives dog, at livet uden børn ville være præget af *savn, mangel, ked-af-dethed* og *ærgrelse*. En af mændene og en af kvinderne siger også eksplicit, at de ville have *ulykkelige partnere*. En anden mand forklarer, at han *ville acceptere det og stadig elske hans partner meget højt – selvom det ville ærgre ham*. En kvinde siger, de *stadig ville være lykkelige – men ikke lige så lykkelige*. De fleste kan tilsvarende ikke forestille sig at skulle vælge børn fra af andre årsager end verdenskriser og alvorlig sygdom. Udtalelserne sætter således ”goderne” i det mere ”frie” liv i perspektiv.

Alderdom

En mindre del af fremtidsforestillingerne, der dog kort nævnes i over halvdelen af interviewene, er hvordan det, at få børn også kan påvirke deres liv positivt i alderdommen. Det er for ingen af deltagerne den mest centrale årsag. Én er dog begyndt at tænke på *hvem, der skal tage sig af hende, når hun bliver gammel* mens en anden uddyber, at når man på et tidspunkt *har oplevet en masse ting, så er der også noget i, hvad der så giver glæde. Så kan det at se børn vokse op, stifte familie og udvikle et forhold til børnebørn* være givende. Hertil tilføjes, at *så ved man også, der er nogen, der tager sig af en og er der, når vi bliver gamle*. En tredje deltager er ambivalent omkring emnet. Hun føler på den ene side, at det er *egoistisk* at sige, *at man gerne vil have børn, så der er nogen, der passer på en*, men på den anden side tænker hun over at ”når [hendes forældre] ikke er her mere, så har jeg jo kun den familie, jeg selv skaber”.

Hvor det kommer fra

Deltagerne beskriver, at deres idéer om livet med børn stammer fra forskellige erfaringer. En kvinde ser både hendes nevø og søster, hendes venner og ikke mindst de sociale medier som indvirkende. En anden har *oplevet det med alle hendes gudbørn, nevøer og niecer*, hvor hun har

haft en stor børneflokk omkring sig. Tilsvarene siger en af mændene, at han *flere gange har været lidt en bonusfar for sine meget yngre søskende*. Tre af deltagerne beskriver også egen barndom og relationen til deres forældre som udgangspunkt for deres syn på familielivet. En mand forklarer, at han bemærker *hvad [forældreskabet] vil sige og hvad det indebærer* ud fra andre unge forældre i hans familie samt nogle forældre omkring ham i midt-trediveerne, der sprinter rundt med tre børn.

Det synes, at valget om børn bygger på de fremtidsforestillinger, man har *mulighed* for at forestille sig, baseret på de livserfaringer, man har mødt: enten privat, gennem venner eller medier.

Årsag 3: Forældrerolle og relation til barnet

Når deltagerne forklarer deres ønske om at få børn, så er noget af det absolut vigtigste både den relation, de kan skabe til barnet, og den forældrerolle, de ville have derved. Relationen til barnet bliver beskrevet som *helt unik, en stærk connection* og *"en person, der bliver vigtig i ens liv"*. Der beskrives en *omsorgsgivende* og *tæt* relation præget af "uendelig kærlighed", hvor man har et *direkte bånd til et barn, man elsker helt ubetinget*, og hvor barnet også viser, *det har behov for en*. Flere nævner, at *barnet kan blive ens bedste ven* samt at det "bliver det tætteste i ens liv, man kan komme". Begge dele fortsætter også når barnet er ældre. En kvinde forklarer en dobbelthed, hvor det *betyder noget*, ikke bare at hun føler, hendes forældre er en stor støtte for hende, men også at hun er for dem; "det vil jeg gerne selv have, men også kunne give videre". Der ses altså en stor enighed blandt deltagerne om en kærlig og omsorgsfuld relation til et væsen, der bliver en form for bedste ven, allernærmeste og reciprok støtte.

Deltagerne er også optagede af den *personlighed* og *bevidsthed* barnet udvikler, og finder det spændende at skulle lære det at kende. En mand beskriver:

det der med at have en samtale, med sådan en lille (griner) en lille klon af sig selv (griner) og ens partner, ikke? Altså sådan, det at lære den person nogle ting om livet, og have den der sådan nære relation. Det er noget, jeg ser frem til.

De uddyber og beskriver forælderrollen som støttende, hvor man *giver gode råd med på vejen, kan hjælpe og trøste* og kan *vejlede* når livet er svært, f.eks. *når de får deres hjerte knust*. Forældreskabet indebærer også praktiske ting som at *få barnet til at lave lektier, sørge for mad* og se til *at det kommer ud og lege*. En mand ”tror, jeg er en rigtig god far, hvis jeg skal være helt ærlig. Jeg er sådan, driller lidt og er meget sjov, ik?”. Han forklarer at *kunne se sig selv i at hjælpe med lektier, moralske overvejelser og forklare hvorfor man gør ting*. En kvinde svarer ligeledes at ”forhåbentlig bliver jeg en fucking sej mor, der er pisse sjov og alt det der”. En anden mand tænker både, at man ”skal vise barnet alle de mega nice ting, der er ved livet” men også *sætte grænser og lære dem hvad, der er "ok" ved selv at agere derefter*. En kvinde værdsætter også selve ”jobbet” i forældreskabet, fordi hun *reelt* kunne sige ”nu er det mit job [at passe og give omsorg til barnet]”. Samtidigt glæder en anden kvinde sig faktisk bare til *hele moderskabsrollen og alt, hvad den indebærer*.

Årsag 4: Børns likeability

En anden, om end mindre udbredt, motivation til at få børn er selve børnenes *likeability*, altså hvorvidt, man synes om og godt kan lide børn. Eksempler på dette er to kvinder, der beskriver hhv. at *elske børn så meget, smile når hun ser dem* samt tænke ”hold kæft hvor er du bare dejlig”, når børnene i hendes liv krammer og kysser hende. Flere deltagere forklarer, at en del af det ”fantastiske” ved børn, er at se dem vokse op og *blive til nogen*. En mand har også haft oplevelsen af hvordan, børn *bare knytter sig til en og viser det meget basalt*, hvilket er en *virkelig rar følelse*.

Årsag 5: Udvidet familie og venner

For flere er lysten til at få børn også motiveret af andre end dem selv og deres partner. En kvinde nævner, at det er "den mindste grund [af de tre vigtigste]" men hun *vil gerne glæde nogen i egen familie og omgangskreds*. En anden deltager nævner *familien*, som en af de vigtigste motivationer. En tredje nævner at *hendes nevø så kunne få en af lege med*.

Der er også en anden social dimension i ønsket. En deltager beskriver at blive *en del af en bestemt selskabsgruppe, hvor man hører til, når man får et barn*, mens en anden siger at "når alle andre har børn, så vil jeg også gerne have børn". For mange af deltagerne eksisterer der et stort ønske om at få børn samtidigt med deres bedste venner, hvilket dermed både bliver en fremtidsforestilling, livsdrøm og faktor for tidspunktet. En kvinde siger at "det er et virkelig stort ønske, jeg har også snakket med min veninde om det (griner) at vi gerne vil have, at vores børn skulle være bedste venner og vokse op sammen. Og måske blive kærester – hvem ved". En mand er enig: "det må være nice at have et godt vennepar, og så leger ens børn sammen, og man hygger sig omkring det".

Årsag 6: Continuity

Begrebet *continuity* [fortsættelse/sammenhæng] er ikke fast defineret, men vedrører i litteraturen bl.a. ønsket om at være bedsteforældre, at videreføre familielinjen, at noget hører sammen i en større helhed, at "leve" efter døden eller at have et forhold til sine voksne børn (APA, n.d.-a; Lawson, 2004; Santona et al, 2021). Selvom det ikke udgør et kernetema har flere af deltagerne følelser omkring det. F.eks. beskriver en kvinde, at hun drømmer om "at se mit eget barn gå rundt med et barn i armene". Hertil ønsker en mand også at se hans børn få børn, så han da kan *få et forhold til dem også*.

Et par deltagere overvejer videreførelsen af familielinjen. En kvinde oplevede at hendes familie allerede "havde båret det navn videre, som de skulle", så hun før i tiden kunne hun ikke se *grunden til, at hun skulle udsætte sig selv de besværlige ting, der er ved at få børn*. En anden kvinde nævner lidt indirekte, at hun godt kan tænke over, om hun "bør" få et barn, fordi der ikke er nogen andre *oplagte* i hendes familie til at "få de pågældende oldebørn". Hun forklarer:

Det spiller ikke så meget ind på, om jeg vil have et eller to børn, men det spiller mere ind i forhold til, at vi er jo flokdyr... det betyder også noget, at man ligesom fører sin flok videre på en måde, ikke?

Årsag 7: Egne følelser og udvikling

Dette tema gengiver, hvad deltagerne tror, de helt personligt får ud af at få børn. For fire af deltagerne udgør temaet en af de tre vigtigste årsager til, hvorfor de ønsker sig børn. Først og fremmest beskrives der *lykkelighed, fantastiske følelser og uendelig kærlighed til andre end sig selv*. Deltagerne beskriver "virkelig, virkelig gerne" at ville "opleve den kærlighed (...) til et barn". En anden beskriver at ville *føle stolthed over sine børn, bare ved at kigge på dem*. De fleste bruger også ordet "meningsfuldt". En deltager siger: "min følelse er vel at det hele falder i hak. Altså, det giver enormt meget mening (...) livsmæssigt, at det skal være sådan". Samtidigt beskrives det som *et privilegie, at få lov til at dele livet med flere* samt det, at *have noget at se frem til*. At *kunne se, at ens barn har det godt*, beskrives som meget *glædesfuldt*. En anden tror også, det indebærer en masse "små endorfin-highs". En kvinde forestiller sig ligeledes, at denne meningsfuldhed, ville give hende en mere stabil grundkerne, hvor *bekymringer og modgang føles mindre vigtigt*, fordi man *uanset hvad* har en familie "at komme hjem til". En anden deltager beskriver ligeledes at ville have børn for sin egen skyld, "så der er nogen for os, som er vigtige".

En deltager ser også hendes *egen udvikling på sigt*, som en af de store årsager til at få børn, hvilket hun er spændt på at følge. Hun uddyber, at barnet jo også, med sine *mange uforudsigelige punkter*, dækker et behov for ikke at kede sig i livet.

På baggrund af ovenstående må det, at de helt personligt får noget ud af det, altså ikke forstås udelukkende som en egoistisk tænkning; den er også ofte linket til, at de personligt får noget ud af at *give* til andre.

Tema 8 – Give noget videre

Flere deltager beskriver en trang, der italesættes som *lysten til at give noget videre*. For nogle drejer det sig om at give nogen videre til verdenen. For andre om at yde omsorg. For andre igen om at give verdenen til nogen. Uanset formen synes denne trang vigtig for deltagernes lyst til at få børn.

En deltager beskriver ønsket som en naturlig udvikling: "Jeg tror også, sådan lidt apropos det med modenhedsmæssigt, at når man bliver ældre (...) så er der mere overskud eller lyst til at give/være noget for andre, end at skulle være en masse for sig selv".

En anden deltager forklarer "at man gerne vil sende noget videre i verden" som man har *skabt og formet* – helst sit eget barn. Samtidigt forklarer en tredje, at der er *masser af muligheder for at være noget i nogens liv*, hvor det ikke kun handler om at føre *klanen* [egne gener] men også *arten* [alle mennesker] videre: "Og det vil jeg gerne være med til. Jeg vil gerne være med til at give noget videre til nogen". Disse to deltagere beskriver særligt at ønske en videregivelse af *værdier, viden* og "et helt menneske".

For en fjerde deltager handler det netop ikke om, hvad han får ud af det, men i stedet, hvad han kan give. Han fortæller bare at have "virkelig meget lyst til vise andre hvor smukt og

fedt livet det kan være. Og det tror jeg er en helt særlig oplevelse, hvis det er ens børn man kan give det videre til".

Årsag 9 – Biologi og evolution

En sidste interessant forklaring på hvorfor, deltagerne ønsker at få børn, relaterer sig til *biologien*. Dette indbefatter både deres udlægning af biologi (og særligt evolution) som en underliggende årsag til at få børn, samt de kropslige responser, de selv har mærket.

Evolution og DNA

En kvinde forklarer, at hun godt ved, at "som kvinde, så er jeg bygget til at skulle det der [få børn]" hvilket hun gerne vil opleve. Generelt forstår hun det, at få børn, som en dybt biologisk og evolutionær mekanisme i os, der er helt *basal, ligetil*, afgør vores lyster og *stammer fra stenalderen* (se citat 9). Hun tænker, at kærligheden til partneren har vækket hendes genetiske *mekanismer*. En anden kvinde forklarer det ligeledes som en *ur-følelse* og refererer til, at alle andre dyr på planeten også reproducerer/formerer sig (se citat 10). En mand fortæller om hans møde med evolutionpsykologiske teorier, der mest af alt hjalp ham til at undersøge, hvad han føler, der giver mening til livet (se citat 11). Han uddyber senere, at han ikke *direkte tænker på at føre sit DNA videre*, men at det *helt sikkert er noget underbevidst*, der påvirker ønsket. En anden mand forklarer en lignende dimension, hvor han umiddelbart ser det som en *naturlig proces*, hvor *det ikke kun er mennesker, men alt som gerne vil overleve*. Han forklarer, at det ikke udelukkende er på det underliggende og *rent biologiske plan*, man ønsker sig børn, men også et mere bevidst og personligt plan. Sidstnævnte kan f.eks. indebære lysten til at skabe og opfostre et barn samt at give noget videre til verdenen. Mens de personlige grunde varierer, så er det *naturlige plan* en fællesmenneskelig, *underspillet* [grundlæggende] og primær årsag (se citat 12). Derfor bliver det

for ham også på sin vis *unaturligt* og *imod Homo-Sapiens-tankegangen*, når folk vælger børn fra. En anden deltager stiller spørgsmål ved samme, idet han ser børn som *noget menneskeligt universelt*, men ”ved også, at der er mange, der vælger ikke at få børn (...) så universelt er det jo så heller ikke?”.

Adoption

Grundet disse tanker om naturlighed og biologi, så er det spændende, hvordan deltagerne forholder sig til adoption. Alle ønsker sig som udgangspunkt biologiske børn - to af kvinderne nævner dog adoption som en mulighed. Den ene er *fuldstændigt ligeglad om det er biologisk eller adopteret*, men hun vil alligevel gerne *kunne give partneren biologiske børn*. En anden kvinde beskriver, at både hende og partneren hidtil har set adoption som en god mulighed, hvis det f.eks. skulle blive svært at få det selv, men at den aktuelle *lukning af de internationale adoptionssager*³ fylder for parret, fordi det måske så ”faktisk oprigtigt ikke lade sig gøre” at få et barn.

En mandlig deltager er mere tilbageholdende: "Det er lidt noget andet (...). Hvis der var et eller andet scenarie, hvor man slet ikke kunne få børn, så er det et alternativ til det. Men det er ikke et substitute [direkte erstatning]". Han kunne godt overveje adoption fremfor at være helt barnefri, men - *selvom det lyder hårdt* - så ville et adopteret barn ikke *på samme måde være hans barn*, fordi det ikke ville være *ens eget DNA*.

Ud fra de to første perspektiver, er det spændende, hvordan det biologiske drive kan siges også at rumme ønsket om et adopteret barn. Måske underbygger det en evolutionær kraft eller biologisk trang til ikke blot at føre egne gener videre, men, som tidligere nævnt, også at føre

³ Der er i skrivende stund lukket for international adoption i Danmark grundet opdagelse af forfærdelige vilkår, de foregik på.

”andres” gener videre, forme et menneske og yde omsorg i det hele taget. Måske er der en trang til *forældreskab*, der ikke alene bygger på *slægtskab*. Eller måske tager andre ønsker til fremtiden og eget liv over, hvor det biologiske ikke gælder. I diskussionsafsnittet om *biologisk drive* inddrages kort evolutionære teorier til at udfolde dette.

Kroppens signaler

De fysiologiske responser er primært et emne, som kvinderne bringer på banen. Eksempelvis beskriver en kvinde, at hun *begynder at smile, bliver varm om hjertet og får næsten tårer i øjnene*, når hun er sammen med andres eller tænker på sine egne fremtidige børn. Under interviewet holder hun sig også på hjertet, når hun snakker om det. En anden kvinde kobler det til evolutionen og siger:

Vi er jo i bund og grund dyr, og det kan man jo også godt mærke, især som kvinde kan man jo mærke det på, at man har en 28-dages cyklus, og at den cyklus går op og ned, og der er nogle tidspunkter på måneden, hvor trangen til at lave børn i hvert fald er højere, end den er på andre tidspunkter.

En tredje kvinde beskriver at kunne mærke længslen efter et barn *helt nede i kroppen*. Hun gengiver at have fået ”fucking baby-cravings” og at hun kan mærke ”aldersklokken begynder at tikke”. Hun forklarer, at disse fornemmelser eksisterer helt uafhængigt af hvad, hendes *logiske jeg* egentligt synes, der skal ske. Hun forklarer også partneres turnusarbejde som medvirkende til at give *hudsult*, hvilket forøger hendes *babyfewer*: ”jeg længes efter ham i 6 uger ad gangen, til 10 uger, og så når vi ses, så er vi bare møgforelskede hver gang”.

Emnet blev ikke på samme måde bragt på banen af mændene - dog observeredes det under interviewene, at de generelt fremstod meget glade og smilende, når de snakkede om den potentielle fremtid med deres børn og partnere.

Forudsætninger

Hvor deltagerne i ovenstående har flere forskelligartede standpunkter, så er de mere ens i gengivelsen af de *forudsætninger*, der skal være på plads, før de vælger at få børn. Disse har ofte en særlig betydning for *timing*en samt en forbindelse til forestillingerne i ”livet med børn”. I nedenstående kaldes temaerne for ”faktor 1-5”.

Faktor 1: Praktiske omstændigheder

Dette tema indeholder et væld af tæt sammenhængende faktorer af mere *praktisk* karakter, hvilket alle deltagerne tager stilling til.

Økonomi er et stor emne, hvor deltagerne anerkender, det *kræver penge at brødføde sit barn* (se citat 13). Nogle uddyber også at *hus og bryllup* er dyrt, mens andre tænker på at ”sikre sin økonomiske fremtid”, både i tilfælde af at parret går fra hinanden og eftersom de har set hvordan forældregenerationen ”gik glip af ting”, fordi de skulle tjene penge. Nogen befinder sig allerede i økonomisk stabilitet; for andre er det en stor og aktuel bekymring.

Alle tre mænd pointerer, at de umiddelbart ikke er villige til hverken fravælge eller udsætte børn på baggrund af *lidt mere i løn* eller *en spændende arbejdsmulighed*. De fortæller, at *de ikke er så karrieremindet, at så må man sætte sine forventninger efter den aktuelle økonomi* samt at *karrieren ikke er det vigtige*. Her bør nævnes, at alle de interviewede mænd er i fast arbejde og henviser til prioritering af økonomi og karriere på sigt. Andre nævner, at en *rigtig* god karrieremulighed måske kunne få dem til at vente lidt med børn. Én deltager *timer* også barnet med partnerens aktuelle karriere, for på den måde at kunne skabe de bedste rammer for barnet.

I tråd med økonomien i et fast arbejde pointerer en af kvinderne, at det ville være *ulogisk* at få børn nu, fordi hun ikke ville *få lige så meget ud af barsel* under uddannelse. En af mændene siger, retrospektivt, at *hvis han havde fundet den rigtige person under uddannelsen, så havde han ikke været bange for at få barnet der*.

Flere af deltagerne ønsker også *noget større med mere plads til alt det praktiske*. For en deltager beskrives *praktikken* i en lejlighed som en *spændetrøje for om hun synes, det er fedt at få børn eller ej*. På samme måde syntes en anden deltager ikke at tilskrive boligsituationen nogen væsentlig betydning, men når han mærker efter, har han oplevet det mere *trygt* og *realistisk* at få børn, efter at parret har besluttet at ændre boligforholdene; det skubbede ønsket lidt på vej. Særligt for én deltager har de praktiske omstændigheder en enorm social indvirkning, da de flytter til et andet land, hvor hun bedre kan se sig selv opbygge et netværk; *ikke for at få hjælp, men for ikke at sidde alene*, når hun er hjemme med barnet (se citat 14). En anden kvinde har aftalt med partneren, at han ikke arbejder i turnus de første 6-8 år, netop fordi ”han skal være der” og at hun ikke vil have ”ustabiliteten”.

Faktor 2: At være klar

Noget af det vigtigste for deltagerne, inden de får børn, er ”at være klar”. De forklarer, at *de er blevet mere voksne* eller har gennemgået *naturlige modningsprocesser*, som er medvirkende til, de nu føler sig mere ”klar”. Flere af deltagerne venter på, at deres partnere også bliver klar: ”Jeg har bare accepteret, at han ikke er klar endnu, og tænkt, det er helt fair. Altså, man er jo klar på sit eget niveau”.

For to deltagere er en særlig vigtig del af følelsen deres mentale helbred, som før har været en *bremseklods*. De ønsker, at *det er i ro og balance* inden børn. Det er ligeledes et punkt, hvor begge føler sig stærkere nu end tidligere i livet.

Til det, at være klar, hører for mange deltagere også muligheden for at have oplevet ting og rejst inden. Særligt en af deltagerne nævner at ville have muligheden for at rejse og ”opleve noget mere” inden første barn. Størstedelen af deltagerne har dog allerede oplevet en del på nuværende tidspunkt, hvilket har været vigtigt for dem:

Jeg har fået oplevet masser, jeg kan leve på resten af mit liv. (...). Min bank er bare fyldt så godt op med ting, der kan gøre, at jeg nu kan trække mig tilbage og nyde det, der skal ske

En deltager forklarer også, at han *troede, at han skulle være globetrotter* i stedet for at få børn, men *fandt ud af, at det var begrænset, hvor lang tid det var fedt*. En sidste deltager udtrykker ikke et udpræget behov for at opleve verdenen inden børn.

For en del af deltagerne handler dét at være klar, om den *omprioritering*, der står forude, f.eks. hvad angår økonomi, tid og egoisme (se citat 15 og citat 16). Flere af deltagerne søger altså at have indfriet så mange ”livsønsker” som muligt, inden den vigtigste prioritering – børnene – indfinder sig. Alligevel påpeger de fleste deltagere også, at man *nok aldrig rigtig bliver helt klar, men at man omstiller sig og så skal det nok gå*. En af deltagerne forklarer, at han *ikke bliver klar, men bare må springe ud i det*, måske især fordi det er svært at *visualisere, hvad det indebærer*. En anden beskriver, at han har fundet en ro i, at alting ikke behøver at være perfekt for at få børn (se citat 17). Der eksisterer således en vekslen mellem gerne at ville være klar og ikke at forvente, at blive det helt. Måske det er et gradsspørgsmål.

Faktor 3: Ægteskab

Alle tre kvinder beskriver gerne at ville giftes helst inden - men som minimum efter - børn. Interessant nok forholder de sig alle lidt humoristisk til, at det et ”gammelt” og ”umoderne” ønske. De ser ægteskabet som et udtryk for *commitment* [forpligtelse] til noget *permanent*, man

ikke *bare lige kan skride fra* på (næsten) samme niveau som et barn: ”det er jo lige så bindende”.

En anden bekræfter: ”hvis man ikke tør at blive gift med nogen, så kan man heller ikke have børn med dem”.

Én beskriver ægteskabet som en del af det *familieideal*, hun drømmer om. En anden ser det på samme måde som et udtryk for, at hende og partneren skal blive sammen. En tredje tilskriver sig dette, men uddyber samtidigt, at der for hende også er et aspekt af økonomisk sikkerhed, idet parrets *formue* formelt set ejes af partneren – medmindre de giftes. Hun forklarer, at de helt sikkert var gift allerede, *hvis der var en skattemæssig fordel i det*, men for nu venter hun på, at han frier. Der ligger altså en romantisering og tradition i, at parrene er sikre på hinanden, elsker hinanden og at det er *ham*, der skal fri, men samtidigt er ønsket stærkt forbundet til den bagvedliggende *intention* om at blive sammen som familie samt praktiske hensyn som skattefordele og økonomisk sikkerhed.

Ingen af mændene uddyber ønsket – dog er én af dem allerede gift. Der kan ikke udledes noget om mændenes tanker herom, men det kunne have været spændende at spørge ind til.

Faktor 4: Partneren

I tråd med årsag 1 om parforholdet, så ses det at føle sig tæt, fortrolig og tillidsfuld med sin partner, som en forudsætning for at få børn. En deltager beskriver netop, at *den suverænt vigtigste faktor* for tidspunktet, de ønsker børn, er *hvor tæt deres relation er blevet og hvor meget, de stoler på hinanden*.

Opfattelsen af støtte fra partneren og muligheden for at etablere et godt samarbejde, hvor man *hjælper hinanden, giver plads, ikke er alene om det og sørger for pusterum* er med til at gøre tanken om børn mindre *skræmmende* og mere ønskværdig.

Udover at forme familierammerne og katalysere ønsket, så afgør partneren også timingen for mange: "Jeg vil have børn, når han er klar, så vi får lige så meget glæde ud af det sammen".

Det, at have en partner, gør naturligvis i sig selv også barnet mere muligt. Særligt en af mændene taler om det at *finde én at få børn med*, hvor han i en beskrivelse af en kammerat, der finder sig i en anden situation end ham selv, illustrerer, at det ville være ærgerligt, hvis grunden til man ikke får børn, er fordi man ikke *kan* finde en partner. Han omtaler, brugen af begrebet ”tabermænd”⁴ i en norsk kronik, om de ca. 25%, der ikke får børn, fordi de ikke kan finde en kæreste (se citat 18).

Ovenstående viser, at selvom man *kan* få børn alene, så er det stadig meget influerende, om man finder en ”rigtig” partner at få det med. Det kan tænkes, at grunden til, at forudsætningen ikke uddybes mere eksplicit i hvert interview, er, at alle deltagere allerede befinder sig i langvarige parforhold. Dette giver anledning til at åbne op for en mere dybdegående undersøgelse af, hvilke overvejelser man gør sig, hvis man *mangler* en partner samt hvordan, der under etableringen af et nyt forhold tages stilling til børn. Se afsnittet om implicite og eksplicite valg.

Faktor 5: Alder

Den sidste faktor er ikke, som de andre, en *forudsætning* for at få børn, men nærmere en faktor der påvirker, hvor ”sen” deres tidsramme er. Det drejer sig om alder. Deltagerne er enige om ikke at ville være *for gamle*, når de får børn. Dette har dels nogle fertilitetsmæssige årsager, men mest af alt ønsker de at være friske, mens barnet er ungt: ”uff, jeg gider ikke at være sådan 42, når jeg får et barn”. Deltageren ræsonnerer efterfølgende over, *hvor hun er og hvor gammel*

⁴ Et begreb, der bruges i flere online nyhedsmedier, bl.a. i Norge og Danmark, om de mænd, der ikke kan finde kvindelige partnere og derfor aldrig får børn.

hun er, når barnet er færdig i skole. Andre deltagere tænker også over, hvor ”hurtigt” man kan få et barn i teenagealderen, hvilket nok er *sjovere*.

En deltager forklarer at ”jo flere år, der er mellem dig og dit barn, jo større er forståelsesforskellen”, hvorfor han hellere vil være tæt i alder på sit barn, for måske nemmere at have et *fælles fodslag* og *verdenssyn*. Særligt de deltagere, der ønsker mere end ét barn, ”regner baglæns” fra det tidspunkt, de forestiller sig at få det sidste, for så at vurdere, hvornår de skal have det første. Ofte bliver dette en presbold sat mod de andre forudsætninger.

Udover ikke selv at være for gamle, så tager flere af deltagerne også stilling til deres forældres eller bedsteforældres aldre.

Grundlæggende er deltagernes alder altså en stor faktor i beslutningen om *timing*.

Sammenfatning af årsager og forudsætninger

Gennem temaerne er der præsenteret årsager, motivationer, forudsætninger og faktorer, der alle har del i beslutningen om at få børn.

Det kan opsummeres, at grundene til at få børn er forskellige, men ofte bygger på kærlighed og meningsfulde forventninger til forælderrollen, parforholdet og livet, der følger med – også selvom de ikke kan være sikre på, at disse ønsker bliver indfriet (se citat 19). For flere indebærer denne drøm også deres nærmeste venners børn. For nogen er følelsen af at glæde andre og give noget videre også helt essentiel. Slutteligt synes de fleste deltagere at forstå ønsket om børn som en biologisk betinget drift.

For nogen, synes forudsætningerne ikke specielt påvirkende mens andre finder dem helt afgørende. De fleste faktorer presser tidspunktet til *senere*, mens særligt alderen presser tidspunktet til *tidligere*.

I tabel 2 gengives, hvad deltagerne har udvalgt som de allervigtigste årsager og forudsætninger. Her bliver det tydeligt, at trods hvor ens deltagerne kan synes, så vægter og formulerer de alligevel væsensforskellige svar.

Tabel 2

Vigtigste årsager og tidspunktsfaktorer

Største årsager til at få børn:	Mest afgørende faktorer for tidspunktet:
• Drøm om kernefamilie • Barnet bliver en bedste ven • Vil være en del af det, andre har • Kærlighed til barn og partner (+2) • Personlig udvikling • En del af livets oplevelser • Egen skyld; have en, der føles vigtig • Glæde omgangskredsen • Kunne give noget videre; skabe et menneske • Den specielle relation til barnet • Farrollen • Føles meningsfuldt • For familien • Føles bare rigtigt • Vil give livet videre	• Stabil økonomi (+3) • Stabilt job • Partner skal være klar (+3) • Parforholdet er klar • Uddannelse færdig • Mentalt helbred i ro • Praktiske omstændigheder (boligsituation) (+2) • Modenhedsmæssigt klar på det • Praktisk i stand til at tage vare på barnet • Tæt og tryk relation til partner

Note. Ikke alle deltagere gav 3 svar til hvert spørgsmål.

En deltager kommenterede hertil, at han *godt kunne komme med tre grunde*, men i virkeligheden *føles det rigtigt, dejligt og han glæder sig* bare (se citat 20), hvilket understreger, hvor mange forskellige veje, der kan lede til deltagernes grundlæggende fornemmelse af bare gerne at ville have børn.

Andre centrale emner

Nogle af samtaleemnerne kan hverken ses som en *årsag til* eller *forudsætning for* at få børn, men nærmere som løse emner, der er essentielle for at forstå hvordan, beslutningen foregår og hvordan, den føles for deltagerne. Disse vil præsenteres i en mere diskuterende end beskrivende form her.

Emne 1: Pres og normer

Flere af deltagerne nævner både et direkte og indirekte pres fra deres omgangskreds og samfundets normer.

Nogle beskriver det som en *social arv* og *normalitet* at få børn, hvilket kan være med til at forme deres idé om, hvordan livet bør være. Ingen deltagere ser dog normer eller samfundspres som udslagsgivende for *hvorfor*, de ønsker børn; det er nærmere noget, der påvirker dem personligt end det påvirker beslutningen.

Flere gengiver, at mødre, svigermødre, søstre og *den ældre generation* spørger ind til, om parret *ikke snart skal have børn*. Det er forskelligt, om deltagerne oplever det som ubehageligt eller om de trækker på skuldrene af det (se citat 21 og citat 22). En kvinde forklarer, at det var et *meget mere sårbart emne* dengang hun *ikke* ønskede sig børn, men at det er *nemmere nu*, hvor de "er på samme side". Faktisk oplevede kvinden førhen, at presset fra normen om at få børn tidligt var så stort i hendes nordiske hjemland, at hun *flyttede til Danmark* for at fjerne sig fra *samfundspres*et.

Flere deltagere beskriver et skifte i normer. En kvinde har et indtryk af, at *i 80'erne og 90'erne, der blev man gift, fik børn og "så kom kærligheden bagefter"*. En anden kvinde forklarer, at man *tidligere, måske 5 år tilbage, kunne mærke presset meget tydeligere*, hvilket ses i forhold

til "hvor meget der også kørte i medierne". Hun beskriver, at det i dag er mere accepteret først at få børn i start-30'erne. En mand oplever dog, at hvis *man ikke har børn, så bliver man kendt som det (...)* det sætter ligesom et mærkat på personen og rejser et spørgsmål om hvorvidt, de f.eks. *ikke kan få børn eller aldrig fandt en at få det med*. En kvinde pointerer, at andre måske kan føle sig "stigmatiseret som kvinde til at skulle føde så mange børn som muligt (...) selvom vi kan meget mere end det". En af mand siger til gengæld, at han ikke mærker noget pres fra familie eller venner; *måske det er for tidligt*.

Et par af deltagerne nævner også, at der eksisterer et *indirekte pres*, fordi de egentligt gerne vil have børn - og deres venner måske er i gang – hvorfor de føler, de skal skynde sig.

Emne 2: Fertilitet

De fleste deltagere bringer uopfordret fertilitetsemnet på banen. Enkelte nævner det i stedet som en indlysende grund, når de forestiller sig livet uden børn. Enten nævnes en direkte bekymring omkring egen fertilitet eller en indirekte stillingtagen til f.eks. hvor sent, de kan forvente at få børn – særligt i lyset af, hvor mange *der har svært ved det i tiden*.

En af deltagerne kalder fertilitet for et *unfair* og *svært* vilkår, fordi det giver et *uinformeret beslutningsgrundlag*, hvor man *først finder ud af, om man kan få børn, når man har besluttet sig for, om man vil*. To deltagere omtaler, at det er *godt*, at der er mere fokus på emnet, men at det også medfører en lyst til at få tjekket sin egen fertilitet. Kun én deltager tilkendegiver, i forbindelse med PCOS, at have fået det tjekket.

Andre deltagere er overhovedet ikke bekymrede, fordi de *ellers er sunde og raske* og at *alt, så vi de ved, fungerer som det skal hos dem*. Nogle oplever at deres partnere bekymrer sig, hvilket de synes er ærgerligt, *fordi de jo slet ikke "prøver" endnu og det bliver formegentligt ikke et problem*.

Halvdelen forholder sig til fertiliteten som noget, der er en uforudsigelig faktor, og som også skal lægges til i beregningen om hvornår, man gerne vil have børn. En deltager spørger: ”(...) jeg kunne godt tænke mig at få et barn om tre år; jamen hvornår skal man så starte?”. En anden har en *anke i at forvente*, at *barnet bare kommer* når de begynder at prøve. For ham er det væsentligste hvornår man *smider beskyttelsen og ville være klar til at det skete*, fordi han har en *respekt for* at det kan tage lang tid at blive gravid.

Emne 3: Verdenssituationen

De fleste af deltagerne omtaler den aktuelle verdenssituation⁵ – men de ser ikke ens på den.

En deltager pointerer, at det er *svært*, for hun har ikke lyst til, at hendes barn skal vokse op i *krig, usikkerhed* og *had*, som hendes egne bedsteforældre og oldeforældre i højere grad end hende selv oplevede. Det påvirker hende desuden at se de ukrainske børn. En anden mener også, at *ligeegyldigt hvad*, så kommer hendes børn til at *sættes ind i en fremtid, der er mere usikker end den, vi selv blev sat ind i* (se citat 23). Hun tilføjer en moralsk dimension, idet hun på den ene side gør sig nogle tanker omkring, at man skal leve livet mens man har det [få børn], men på den anden om man ”for ens egen skyld” kan *tillade sig at påtvinge andre* [børn] så usikker en verden. Hun spørger ”jamen skal der så sættes, flere børn i verden (...) når vi har systemer, der er så omfangsrige, at vi egentlig over-forbruger bare ved at eksistere?”. Hun tilføjer dog også et kraftig citat om ambivalensen: ”Altså (...) mennesker skal jo heller ikke uddø, fordi vi ikke tør at få børn”.

⁵ Her henvises bl.a. til klimakrise, krig i Europa, krig i Mellemøsten, groteske adoptionssager, opblussen af had, Trumps styring af USA og globalt overforbrug.

For andre har situationen ingen indflydelse. En mand fortæller, at "det kunne slet ikke, overhovedet, få mig til at overveje, om det ikke ville give mening at få børn". Han nævner eksplicit *klimaforandringer* og *hvis Rusland invaderer Polen i morgen*, og tilføjer, at *særligt i en dansk kontekst er det ikke relevant at tage stilling til*. Han uddyber at "jeg tror aldrig nogensinde, at der har været et bedre tidspunkt at leve i" (se citat 24). En anden deltager pointerer, at *det mere er den måde, vi taler om verdenen, der har ændret sig, end at der er flere kriser*" (se citat 25).

Uanset bekymringer, så nævner flere deltagere også, at *børn trods alt kan være med til at ændre verdenen til det bedre*. Verdenssituationen kan derfor siges at være både et argument i mod og et argument for at få børn. Det synes også at bekymringen kan have et latent beskyttende potentiale; hvis en af deltagerne ikke kan få børn i fremtiden, så *behøver hun ikke at bekymre sig* om dets effekt på f.eks. klimakollaps og overforbrug. En deltager vurderer, at fordi, de ikke er "i gang med at prøve" endnu, så influerer det ikke valget aktuelt – men måske det gør, når de nærmer sig. En anden pointerer, at *hun ikke har 20 år til at tage beslutningen*.

Det er interessant, hvordan så forskellige syn på verdenssituationen finder sted. En af deltagerne forklarer, at han generelt er *jubeloptimist*, og at det nok kommer an på, *hvordan man er som menneske*; om man generelt er nervøs for fremtiden eller ser en masse *muligheder*. Det mest væsentlige er, at selvom ingen af deltagerne direkte vælger børn *fra* på denne baggrund, så kan det alligevel gøre beslutningen tung. Det illustrerer, hvor vidtrækkende verdenssituationen og bekymringer herom, kan siges at være. Det kan ligeledes spekuleres, om graden af bekymring omkring verdenssituationen er højere hos dem, der erklærer sig i tvivl og/eller ikke har lyst til at få børn.

Emne 4: Egoisme og selvrealisering

Særligt to deltagere kommenterer på, hvorvidt børn *fordrer* eller *står i vejen* for selvrealisering. Den første gengiver en ”*lomme filosofisk*” diskussion om hvorvidt menneskers behov for *selvudfoldelse* går imod dets oprindelige formål (hvis man påtager sig et evolutionært synspunkt); nemlig at *gøre sig attraktiv for en partner*, så man kan reproducere. På denne måde vejer f.eks. spændende karrieremuligheder, rejseoplevelser, frihed og selvdyrkning imod det at få børn (se citat 26). En anden deltager gengiver modsat, at det føles meget *egoistisk* at vælge børn til *fordi man har lyst til at hygge sig og at nogen passer en, når man bliver gammel*.

Ud fra andre beskrivelser i temaerne kan det tænkes, at børn udgør en væsentlig brik i udviklingen af deltagernes drømme og selvforståelse. Det er således tvetydigt, om selvrealisering sker i kraft af at følge de drømme, man må gå på kompromis med for et barn, eller om selvrealisering også er selve dét at få barnet. Det er interessant, hvad der udgør denne meningsforskel i deltagerne. Måske deres syn på verdenen generelt, måske deres holdning til *hvis skyld, man får barnet for*. Som nævnt tidligere gør nogen det for sig selv, for andre nærtstående, for verdenen eller netop for barnets mulighed for at opleve verdenen. Et nærliggende spørgsmål bliver også; må man gerne få børn for sin egen skyld?

Emne 5: Implicitte og eksplicitte beslutninger

Ifølge Carmichael (2013) foregår meget af beslutningen om børn implicit, gennem *antagelser* og uden stor forudgående debat i parforholdet. I stedet for *hvorvidt* omtales praktiske foranstaltninger om *hvornår* (p. 10).

For specialets deltagere tegner der sig et mere blandet billede; nogen har primært snakke om *timing* og *praktik* eller små snakke om *hvad det skal hedde og hvordan det mon ser ud*. Andre

har eksplicit snakket om hvorvidt, de gerne vil have børn, hvilke *glæder og udfordringer, der er* samt hvad parternes *prioriteter er hver især*.

Flere deltagere nævner, at der indledningsvist i parforholdet har været en afklaring af, om den anden ville have børn. En deltager forklarer, at "hvis jeg havde været sådan i tvivl, så tror jeg måske, jeg havde taget sådan en "altså-har-du-overhovedet-lyst-til-at-få-børn-snak"", men fordi det har været "så naturligt", så var det ikke nødvendigt. Dette repræsenterer en del af befolkningen, som ikke bevidstgør beslutningen om børn, men *antager*, at de skal have dem, hvorfor det bliver spørgsmål vedrørende *hvornår*, der fylder mest i samtalerne. I tråd med dette ses, at det for nogen af deltagerne er (og måske altid har været) fuldstændigt givet (implicit) og ikke noget, de har beskæftiget sig meget, mens det for andre er kommet på baggrund af en årelang *identitetsrejse* og/eller snakke med partneren om for-og-imod. Dette taler også ind i, at flere af deltagerne, selvom de har meldt sig til studiet, faktisk har svært ved at forklare, hvorfor de vil have børn. Selvom den indledende dating kan være præget af mere eksplicit tilkendegivelse af, hvorvidt man ønsker børn, så forventes det stadig at beslutningen, for mange par, er overvejende implicit, hvor overvejelser og drøftelser om børn primært omhandler praktiske foranstaltninger eller små fremtidsforestillinger. Man kan dog argumentere, at *når* disse drøftelser foregår, eksisterer der en samtidig, stiltiende og underliggende bekræftelse af, at "vi skal have børn sammen".

Relateret hertil, ses også forskelle i, hvad deltagerne drøfter med hhv. familie og venner, hvilket afspejler, hvor implicit eller eksplicit beslutningen er. Nogen vender enkelte praktiske ting, men ellers intet. Andre har længere samtaler om deres *forventninger, usikkerheder* eller *ønsker*. En deltager gengiver tidligere at have snakket med forældre om *hvor de var, da de fik børn* og forsøgt at *forstå, hvad for nogle mennesker, de var i en samtale hvor han ville deale med nogle af de usikkerheder, han synes der er i forbindelse med at få børn*. Der gives også, at det

kan synes nemmere at snakke med de venner, der har en kæreste og "står overfor det samme valg". Det er således meget individuelt, om beslutningen er eksplicit eller implicit.

Emne 6: Afkald og bekymringer

I flere interviews allokeredes en del tid til at vende forventede afkald i forbindelse med forældreskabet og de eventuelle bekymringer, det medfører. Der nævnes en række forventede "ofringer", som søvn, økonomi, jobmuligheder, frihed og fleksibilitet. Generelt er det tæt knyttet til ting, de forventede at have mere af i livet uden børn. De fleste nævner dog eksplicit at *det ikke er reelle ofringer ift. det, man får til gengæld* eller at de *sagtens kan nævne en masse "trælse ting"* ved at få børn, men at *alt det gode bare fylder meget mere*. Under samtalen sætter de det ofte i perspektiv af sig selv: "(...) når jeg siget det højt, så er det egentligt ikke fordi det gør mig så meget, faktisk. Det er det hele værd, når man får sine børn". Flere nævner også, at det ikke er et evigt *afkald*, men i stedet nogle ting, der bliver *sat på hold* i en periode. En deltager fortæller, at hvis chancen for at få børn kun eksisterede tidligere i livet, så *ville modningsprocessen nok være "accelereret" og man ville nok være mere villig til at gå på kompromis med de afkald*.

En anden deltager pointerer, at han *faktisk ikke tror, man giver afkald på en masse på sigt* (...); *ikke noget væsentligt*. Han tænker ligeledes ikke børn som en "tidsmæssig" eller "økonomisk" byrde.

Selvom deltagerne kender deres prioriteringer, så kan overvejelserne stadig skabe bekymring hos dem. En kvinde bekymrer sig bl.a. om kroppens forandring efter graviditet. Det har før skræmt hende væk fra at blive gravid, men nu ser hun det *som en del af prisen*. En mand har ikke nemt ved at give afkald på friheden. Hvis han, helt hypotetisk, kunne sætte faktorerne *i parentes*, så ville han faktisk gerne *vente 5-10 år med at få børn*, så parret *kunne nyde tiden bare de to*. Alligevel tror han på, at parret *formår* at rejse og have oplevelser med hinanden, når barnet

kommer. En anden mand udtrykker bekymring for sine vennerelationer, hvor han både frygter og forventer, at mindre fritid kan få ellers vigtige *venskaber til ligesom at glide ud i periferien*. Dette er en ting han, modsat andre identificerbare afkald, ikke er lige så ”parat” til at give afkald på.

Det interessante i ovenstående er, at han bruger bekymringen ”proaktivt” ved at gøre sig bevidst om sine prioriteter og derefter overveje, hvordan han kan modvirke udfaldet. Samme tendens ses hos de øvrige deltagere i overvejelser om rejser, behov for fritidsaktiviteter eller deres mentale helbred. Konklusionen er derfor, at bekymringer og afkald (for de fleste) er en vigtig faktor i deres beslutningsproces - men den er ikke afgørende for, hvorvidt de vil have børn. I stedet fordrer den netop en *proaktiv tilgang*, hvor de på forhånd forsøger at se sig ud af potentielle svære situationer. En af deltagerne nævner endda, at børn kunne *få hende til at håndtere mentale udfordringer endnu bedre*, fordi hun ønsker at være et *forbillede for sine børn*. Som regel opfølges deres tilkendegivelse af bekymringer også af argumenter for, hvorfor det nok skal gå alligevel.

Emne 7: Rationalitet og kontrol

På den ene side vejer deltagerne deres beslutning om børn rationelt, bl.a. med vurderinger af hvornår det passer ind, hvorvidt det er moralsk og hvordan det påvirker livet. På den anden side tilskriver næsten alle deltagere sig helt eksplicit, at biologien er en underliggende årsag til, at de ønsker sig børn. Denne dimension er spændende i sig selv, men flere af deltagerne udtrykker tilmed en *tryghed* i biologiens *uvisse* og *irrationelle* magt, hvor de egentligt helst vil afgive kontrollen og lade naturen gå sin gang.

En kvinde siger ”I wish I was a reckless teenager” underforstået, at hun ville ønske, hun nogle gange ikke tænkte så *fornuftigt* og *logisk* på alle faktorer, men i stedet bare lod barnet komme nu.

En anden deltager beskriver, at der er forskel på at beslutte sig for *at prøve* og at det så *sker lige pludselig*, til at forestille sig, hvis han *helt* selv havde kontrollen over, hvornår partneren blev gravid. For ham ville det sidste være svært; for hvornår er så det rigtige tidspunkt? I stedet finder han en ro i den naturlige proces i at blive gravid, hvor han ikke er i fuld kontrol over tidspunktet. Jeg spørger opsummerende, om han har ro i at kunne *omstille* sig til en graviditet, men ville have svært ved at *beslutte og kontrollere at nu skulle det være nu?* Han bekræfter (se citat 27). Samtidigt finder han det dog svært, at det er uvist, hvor ”hurtigt” man kan forvente, at barnet undfanges, for parret ved ikke, om de så kan *ende med at blive kede af, de ikke prøvede [at få et barn] noget før*. Dette trækker tråde til tidligere pointe om *et uinformeret beslutningsgrundlag* og illustrerer det tvetydige forhold mellem kontrol og biologi. For samme mand er kontrol også i karambolage med *naturligheden*. Udvekslingen vedrører således både fertilitet, vægtning af forskellige faktorerers indflydelse og biologiske mekanismer.

Andre deltagere omtaler også, hvordan det ville være *rart*, hvis de *ikke skulle tage valget*, men bare blev *smidt ud i det*. Det er dog ikke alle deltagere, der giver udtryk for samme sideløbende ønske om at slippe kontrollen.

Flere deltagere kommenterer i denne forbindelse på menneskers overtænkning af valget. En deltager tager et biologisk perspektiv og siger humoristisk at ”hvis jeg var en abe, så havde jeg jo fået et barn, for jeg har masser at spise”, med henvisning til at *de fleste andre dyr, der [formerer sig] ikke lader sig regulere af* de tanker, særligt om fremtiden, som mennesket gør (se citat 10).

En anden deltager forklarer det kulturelt med, at *vi er gået fra baby-boom, til at vi selv har valget og så til at det faktisk er meget fedt at få børn*. Det tolkes som om, det er *rart* at læne sig ind i, at det gerne *må* være *givet*, hvilket måske hænger sammen deltagerens tendens til at føle, at store beslutninger er *hårde* og at hun nogle gange ville ønske, de blev taget for hende (se

citat 28). På samme måde ville hun heller ikke være ked af at blive ”uplanlagt” gravid nu, for så ”ville det bare være sådan, det var”, hvilket kunne give en form for kognitiv ro. Hun tilføjer desuden, at “nye folk kommer til at have nye tænkninger, men vi er jo egentlig meget inde på de samme rammer”, altså at der med tiden vil være nogle f.eks. sociale og normmæssige forandringer, som får os til at overveje valget, men vores biologiske fundament vil alligevel føre os i samme retning; at ønske børn.

I spændingsfeltet mellem rationalitet og biologisk determinisme findes dem, der vælger børn fra. En deltager påpeger at ”der, hvor man tager beslutningen om ikke at få børn, den ligger meget længere ude i en tankestrøm, end den sådan helt evolutionære føre-flokken-videre-trang”, hvilket understreger samme forståelse, som flere deltagere tilkendegiver; de har en underliggende biologisk trang med en masse tankemæssige og personlige forhold, der kommer ovenpå og får ønsket til at virke mere ”rationelt”. Måske valget om at få børn derfor kan ses som *mere* irrationelt mens valget om *ikke* at få børn er rationelt. Senere henvises til Miller’s (2006, 2021) model som oplagt forståelsesramme.

Samlet set er det interessant, hvordan det er svært for mine deltagere både at kunne og ikke at kunne kontrollere beslutningen. Uvisheden har altså en både positiv og negativ indflydelse – den giver psykologisk ro ved at dulme behovet for kontrol, men den gør aldersregnestykket svært at løse.

Generel diskussion

På baggrund af de præsenterede temaer og specialet som helhed er der en række relevante diskussionspunkter. I nedenstående diskuteres først specialets resultater for efterfølgende at sammenholde disse med anden forskning. Dernæst vurderes forskellige frameworks og redskabers brugbarhed, hvorefter ”det biologiske drive” og evolutionspsykologien kort udforskes.

Slutteligt følger en metodisk orienteret diskussion af specialet som helhed. Diskussionen leder til anbefalinger til videre forskning (*future directions*).

Diskussion af resultater

På baggrund af de frembragte temaer kan det argumenteres, at deltagerne er grundlæggende enige i ting som de positive følelser, der er forbundet med at have børn, hvad forældreskabet indebærer, at de ikke har lyst til at være ”gamle” forældre samt at der er nogle fundamentale biologiske mekanismer, der fordrer deres ønsker. De forholder sig ligeledes til mange af de samme forudsætninger, f.eks. økonomi, boligsituation og at være i et fast parforhold. Helt generelt; at have stabile omstændigheder og føle sig klar. Deltagernes specifikke fremtidsforestillinger, kan hertil siges at danne grundlaget for, hvorfor forældrerollen og barnet føles meningsfuldt og ønskværdigt. Til gengæld ser de mere forskelligt på ting som verdenssituationen, oplevet pres fra andre og bekymringer. Dette kommer også til udtryk i, hvor svær de vurderer, beslutningen er.

Vurderingen af *likeability* var tvetydig; for to personer udgjorde det en stor del af deres ønske, for de andre blev det ikke nævnt i væsentligt omfang. For flere inkluderede hverdagsscenarierne dog en idé om, at børn var sjove, hyggelige eller gav mening til livet, men at elske børn i det hele taget var ikke afgørende.

Der eksisterer altså både ”enigheder”, med gradbøjninger inden for samme emne, (hvor det vigtigste for nogen ikke er lige så aktuelt for andre) samt deciderede ”uenigheder” (hvor en holdning, følelse eller forestilling for den ene er direkte modsat den andens). Grundet anonymiseringen kan det være svært for læseren at gennemskue, hvorvidt der findes mønstre i hvilke deltagere, der er særligt enige eller uenige. Derfor er det vigtigt at pointere, at der gennem analysen ikke er observeret en tendens til at visse deltagere ”følges ad”; i stedet er nogle f.eks.

særligt uenige omkring ét emne, mens de samme deltagere er meget enige om andre. Der kan spørges, hvorvidt dette skyldes et enten for lille udsnit (seks personer) til at registrere uenighedsmønstre samt at interviewene ikke udføres helt ens – eller om der reelt ikke findes mønstre i enighed/uenighed.

Flere deltagere nævner, at børn skal ”komme i en familie” eller at de ”bliver til en familie” med børn. Danmarks Nationalleksikon (Ramløv & Jørgensen, n.d.) beskriver *familien* som bestående af to generationer (børn og forældre), men at begrebet varierer på tværs af lande. Familien beskrives også som *tæt* og med *intense* følelser af f.eks. *kærlighed*, *omsorg*, *tilknytning*, *vrede*, *sorg* og *loyalitet*. Det skaber en undring om, hvorvidt man kan være en familie uden børn, hvis man ellers gerne vil have de følelser, oplevelser og tryghed, der følger med. Chappell (2024) gengiver dog, at definitionen af familie har ændret sig på det seneste, f.eks. omtaler nogle par dem selv og deres kæledyr som en familie (p. 55).

Ønsket om at *give noget videre*, kan forstås i lyset af det psykologiske begreb *generativity*, der dækker over ønsket om at bidrage til fremtidige generationers trivsel, hvilket skaber en mening i eget liv. Generativitet udvikles i samspil med kulturelle normer og indebærer netop et opgør med ”*self-absorption*” (jf. APA, n.d.-a; McAdams & Logan, 2004). Et dybere teoretisk indblik i begrebet kan muligvis bidrage med meningsfulde forklaringer både på deltagernes lyst til at videreføre værdier samt hvordan personlighedsmæssige forskelle har indflydelse på valget.

Emnet om *kontrol* opstår muligvis, fordi alle deltagerne *planlægger* at blive gravide og derfor, som udgangspunkt, ikke bliver det ”ved en fejl”. For flere af dem virker drømmen til at bestå i at være helt klar (have partner, økonomi, uddannelse, arbejde og boligforhold på plads), hvorefter de så tilfældigt, men meget ønskeligt, bliver gravide. Der fås et indtryk af, at det netop er vægtningen af de mange forudgående faktorer, der vanskeliggør processen, og at en hypotetisk

fuld kontrol derfor ville være overvældende. At samme grund findes det lettende, at der *også* er en form for "naturlig" og ukontrollérbar gang.

Gennem analysen identificeres ikke et tema om forskelle mellem mænd og kvinder. Faktisk ses der generelt ikke et mønster i f.eks. hvilken part, der bliver først "klar" eller ønsker barnet "mest". Tværtimod siger en deltager direkte, at han ikke ser store forskelle mellem mor- rollen og far-rollen; det er begge "forældreroller" (se citat 29). Desuden beskrives flere forskellige konstellationer mht. barsel. Som anden forskning også har tilkendegivet, er valget om børn altså ikke et "non-choice" for mænd, hvad det ellers blev anskuet som førhen (Bodin, Platin & Elmerstig, 2019). Indeværende studie bekræfter tendensen blandt (nordiske) mænd til at engagere og involvere sig i graviditet, børn og familieliv (Cederström, 2019). I en nutidig dansk kontekst er dette formegentligt ikke overraskende – men stadig vigtigt at pointere. Det er dog ikke til at komme udenom, at der eksisterer ufravigelige strukturelle og biologiske forskelle mellem kønnene, hvor kvinderne møder de største konsekvenser og tab (se bl.a. Chappell, 2024; Eriksson, 2012, p. 334; Raina, 2024). Hvorfor dette emne ikke dukker (tydeligere) op i samtalerne er uvis - måske indgår det ikke i deltagernes beslutningsproces. Måske indgår det mere/kun for dem, der er i tvivl eller har valgt børn fra. Vigtigheden af at inkludere *alle* forældre i studier om fertilitetsønsker må (endnu engang) understreges.

Det er bemærkelsesværdigt, at trods den omfangsrige diskussion af biologiens betydning, hvor deltagerne helt utvetydigt påpeger biologi og evolution som roden til deres ønske om børn, så nævner ingen af deltagerne denne som én af deres tre vigtigste årsager til at få børn. Dette kan være grundlag for at forstå biologien, netop som deltagerne nævner, som en bagvedliggende faktor, der medfører nogle ønsker, der så kan sættes ord på. Det betyder, at når de skal forklare, *hvorfor*, de får børn, så anerkender de denne underliggende årsag, men de føler, tænker, overvejer – og vælger - mere ud fra de øvrige tilkendegivne årsager.

Slutteligt, er det vigtigt at pointere, at mens interviewene berører de ”svære” ting ved at få børn, så er deltagerne generelt positive og glæder sig. De beskriver ikke overordnet emne som tungsindigt, på trods af de overvejelser, der også gør sig gældende.

Relation til anden forskning

Dette afsnit relaterer de fundne temaer til konklusionerne fra det indledende review samt anden forskning identificeret efter reviewets udførsel.

Generelt bekræfter flere studier de identificerede forudsætninger i specialet, hhv. praktiske omstændigheder, at være klar, ægteskabet, stabilt og støttende partnerskab samt en passende alder (Bodin et al., 2019; Eriksson et al., 2012; Hashemzadeh et al., 2021; Holton et al., 2011; McKee, 2024, p. 43; Mortensen et al., 2012). I Europa er det normalt at færdiggøre sine studier og vente indtil man har et stabilt job før man ”starter en familie” (Bernardi et al., 2015, p. 132). At ægteskabet ikke nævnes lige så udpræget i andre studier, kan skyldes, at flere børn fås udenfor ægteskabet – hvilket dog varierer på tværs af de Europæiske lande. I 2021 var 54,7% af danske børn født udenfor ægteskabet (Eurostat, n.d.). Det kan skyldes, at begrebet om ”uægte børn” ikke længere har social værdi (se Nielsen, Nielsen og Løkke, 2024). Flere par giftes dog mellem 1. og 2. barn (Danmarks Statistik, n.d.-b.). Forskningen er tvetydig omkring alders indvirkning på intentionen (se bl.a. Chappell, 2024; Langdridge et al., 2005; Miller, 1995). Indeværende studie viser, hvordan alderen for nogen fungerer som en stressor, mens det for andre, der allerede har indfriet de ønskede forudsætninger, ikke har betydning. Lignende tendens bekræftes i en svensk kontekst, hvor de praktiske omstændigheder desuden (ligesom i indenværende studie) ikke findes fuldstændigt afgørende for ønsket (Eriksson et al., 2012). En anden pointe er, at forskellene i vurderinger af forældreskabet kan skyldes indirekte aldersforskelle mellem prospektive og retrospektive grupper (se bl.a. Lawson, 2004).

Forskningen omkring normer er også tvetydig. Nogen finder, det har en stærk indflydelse (Chappell, 2024) mens andre pointerer, at socialt pres *slet ikke er vigtigt* (McKee, 2024, p. 41). I indeværende studie identificerer deltagerne normer og socialt pres, men det influerer ikke deres valg – hvert fald ikke ved at give dem incitament til at konformere. Dog bekræftes tendensen til at faste parforhold, og især ægteskabet, forøger omverdenens pres for at få børn (Chappell, 2024). Hvorvidt normer medvirker til at skabe ønsket om børn vides ikke. Bodin et al. (2019) gengiver en nyere norm om *nærværende fædre*, hvilket også ses i specialet. Det synes desuden især at være den ældre generation, der er optaget af, om deltagerne får børn. Samtidigt gengives en fleksibilitet i normen, således det også er acceptabelt at vælge fra. Flere af specialets deltagere tilkendegav dog selv at have svært ved at forstå dette valg. Andre studier har vist, at det, at skulle gå på kompromis med egne ønsker samt at have mindre tid med venner og partner, kan være en hindring i ønsket om børn (se f.eks. Lawson, 2004). Flere faktorer fra reviewet blev ikke nævnt gennem interviewene, herunder institutionsmuligheder og religion. Dog tager én deltager, der ikke aktuelt er i Danmark, stilling til at barnet ikke skal i udenlandske institutioner, fordi disse ikke har samme kvalitet og værdigrundlag, som både hende selv og de danske standarder.

Temaerne bekræfter samlet set pointen fra reviewet om, at faktorer har sammenhæng med *hvornår* og *hvor mange*.

Særligt fire studier af *årsagen* til at få børn kan sammenlignes med indeværende. Langdridge et al. (2005) bekræfter, at den største årsag er (en uspecificeret form for) *fulfilment*. De finder, at mænd rater ”family name” højere end kvinder (hvilket ikke synes vigtig for specialets deltagere) samt at kvinder rater biologisk drive højere (hvilket fandtes relevant på tværs af køn i specialet). ”Biologisk drive” er ikke yderligere defineret, så det er svært at afgøre, hvorvidt det refererer til aktuelle fysiologiske fornemmelser eller evolutionære mekanismer. Dimensionen uddybes i indeværende studie. Af bilag E fremgår det, at mens specialets deltagere

finder mange af elementerne i artiklens spørgeskema vigtige, så er størstedelen af deres vigtigste årsager ikke dem, artiklen finder mest prædiktive. Samtidigt fremgår syv af deltagerne vigtigste årsager (jf. tabel 2) slet ikke af spørgeskemaet. Dette drejer sig om hhv. ”Kærlighed til partner”, ”Personlig udvikling”, ”En del af livets oplevelser”, ”Egen skyld; vil have en der føles vigtig”, ”Farrollen”, ”Føles bare rigtigt” samt ”Vil gerne give livet videre”. Differensen mellem specialet og artiklen kan til dels være et spørgsmål om formuleringsforskelle.

Eriksson et al. (2012) finder i en svensk kontekst, at deltagerne i de åbne interviews identificerer lignende ulemper, men at disse ikke overskygger goderne, som *glæde, kærlighed og personlig udvikling*. Særligt ønsket om at *være en del af fremtiden og skabe en familie* matcher indeværende studie, mens ønsket om at konformere til sociale forventninger synes forskellig. Det fremgår ikke, om deltagerne i Eriksson et al. (2012) selv har tilskrevet dette som årsag til at få børn, eller om de blot registrerer presset. Beslutningsprocesserne synes også sammenlignelige; deltagerne vil gerne indfri nogle forudsætninger inden fødsel, hvilket udskyder tidspunktet, som på den anden side presses af opmærksomhed på fertilitet og ønsket om ikke at være ”for gammel”. Det kan argumenteres, at indeværende studie, qua dets metoder, har produceret flere uddybende og specifikke temaer, end de tre overordnede kategorier i Eriksson et al. (2012).

Et svensk studie af Bodin et al. (2019) undersøger mænds årsager til enten at have eller ikke at have børn. De rapporterer, at tidligere studier viser en næsten *mirakuløs* forståelse af, hvad børn bidrager til i livet. Selv finder studiet fem kategorier, der bekræfter indeværende studie i, at mændenes ønske om børn baseres på ønsket om kærlighed, længsel efter familie, livslang mening samt tanken om at børn er skønne og sjove. Hertil betragtede mændene dem selv som gode fædre eller som nogen, der havde meget at give til andre, bl.a. gener og social arv. De tilkendegav også, at børn var et *naturligt step frem* samt at dette hang sammen med biologiske drifter. Børn blev anset som en *ultimativ hengiven [devotion]* til en anden end sig selv. Ikke

mindst tilkendegav de også kærligheden til deres partner, deres fælles fremtid og styrkelsen af deres parforhold. Den største kategori var ”ideal image” der kan relateres til de fremtidsforestillinger, der også er fundet vigtige for specialets deltagere. I studiets diskussion kommer de med en hypotese om, at såfremt man ser børn som noget naturligt og biologisk givet, så har man ikke samme bekymringer om at sætte liv i verdenen. I indeværende studie ses dog stadig bekymringer fra dem, der betragter valget som delvist biologisk funderet. De pointerer, at deres resultater er anderledes end andres, idet mændene *ikke* bekymrer sig om deres karrierer, hvilke de tilskriver de svenske muligheder for at indfri både karriere- og børnedrømme. Mønsteret er mere ambivalent i specialets studie, hvor nogle bekymrer sig om afkaldet mens andre ikke gør – dog er det for ingen en hindring i at få børn.

I en dansk kontekst fra 2008-2010 finder Mortensen et al. (2012) at der var flest kvinder, der endnu ikke havde været gravide, som var enige i *at have et barn er meget vigtigt for mig* (91%), *Jeg udvikler mig som person* (85%), *Jeg vil give og modtage mere kærlighed* (81%), *Have et andet syn på, hvad der er vigtigt i livet* (79%) samt *Det er svært at forestille sig et liv uden børn* (78%). Der gives dog ikke mulighed for at vurdere, hvilke statements, de er *mest* enige i eller hvorvidt disse statements er *årsager* til at ønske sig børn.

Flere studier finder at verdenens *finansielle, sociale, politiske og klimamæssige tilstand* har en indvirkning på valget om børn (McKee, 2024; Eriksson, 2012). Bl.a. konkluderes der i en nordeuropæisk kontekst, at bekymringer om klimaforandringer har negativ indvirkning på fertilitetsintentioner (Bastianelli, 2024), mens der i en norsk kontekst søges at isolere effekten af subjektive økonomiske narrativer på fertilitetsintentionen (Lappegård et al., 2022). Verdenssituationen har, som nævnt, ikke samme indvirkning på tværs af mine deltagere – måske netop fordi vurderingen af den er subjektiv og politisk. Samme konklusion findes i Bodin et al.

(2019). Andre studier bekræfter bekymring om helbred, livsstil, jobsikkerhed og boligsituation (se bl.a. Holton et al., 2011).

Nogle studier påpeger, at fertilitetsmuligheder ikke er en overvejelse, mens andre finder, at deltagere i høj grad overvejer udfordringen i at blive gravid - om end mange stadig overestimerede chancen (Chappell, 2024, p. 53; Mortensen et al., 2012). Specialets deltagere synes at forholde sig til potentielt dårligere fekunditet – men det kan ikke vurderes *hvor* alvorligt, det tages.

At essensen i refleksionerne om at få børn ikke er særligt forskellig mellem mænd og kvinder bekræftes i flere studier (bl.a. Chappell, 2024; Eriksson et al., 2012; Langdridge et al., 2005).

Slutteligt har andre studier vist samme tendens til at *egoisme* kan være forbundet både med at få og ikke at få børn. Her findes, at *selvrealisering* både kan medføre ønsket om børn og have en negativ indflydelse på intentionen, idet par ønsker først at kunne rejse og nyde friheden med hinanden, før de ønsker at få børn. Nogle påpeger, at fravalget af børn også kan forstås som en *altruistisk* fremfor *selvcentreret* (Bodin et al., 2019, p. 23, p. 25; Eriksson et al., 2012, p. 332; Hashemzadeh, 2021).

Det kan altså udledes, at specialets danske kontekst har stærke paralleller til flere ældre studier. Flest paralleller ses i svenske og danske kontekster. De grundlæggende tanker om at få børn ændres tilsyneladende ikke meget gennem tiden – selvom omstændigheder og konsekvenser kan have ændret indvirkning. Den væsentligste forskel mellem specialet og anden forskning findes i temaet omkring normer og pres. Det kan tænkes, at samtiden og/eller den danske kontekst har ændret normer. Som socialpsykologisk fænomen kan normer dog synes også at kunne virke gennem ubevidste, strukturelle mekanismer, hvorfor det kan være svært at måle omfanget af.

Specialet bidrager med nuancering af ældre fund samt med undersøgelse af en mere afgrænset gruppe – både mht. alder, paritet, afklarethed med beslutningen og ”nærhed” til undfangelsestidspunktet. Alt dette i en understuderet dansk kontekst, der dog synes at afbilde væsentlige pointer på tværs af landegrænser.

Værktøjer og frameworks

Gennem forskellige studier har specialet stiftet bekendtskab med en række frameworks og værktøjer. I dette afsnit kommenteres på anvendeligheden af disse med udgangspunkt i den frembragte viden.

Mange kritiserer *Value of Children* (VOC) som grundlæggende framework, både konceptuelt, metodisk og idet, der må ses bag cost-benefit-analyser, for oprigtigt at forstå fertilitetsønsker (Adams, 2016; Lawson, 2004). Mest væsentlig er manglen på at anskue hvorvidt værdielementerne er af reel betydning eller aktualitet samt at de kun undersøger ét aspekt af motivationen for at blive forælder; børnenes værdi. Deltagerne i specialet indgik i varierende grad i afvejninger af f.eks. livsprioriteter og hvad, de ville få ud af livet med børn, men overvejende havde ”costs” ikke indflydelse på lysten.

Bonfenbrenners Økologiske Systemteori (BØS) kan bidrage med en forståelse af, hvordan forskellige systemer omkring individet interagerer (se McKee, 2024), men det bidrager ikke med en vægtning af de elementer, der reelt betyder noget. Den systematiserer således, hvor forskellige påvirkninger ”hører til”, men synes ikke videre at afklare, hvordan eller hvorfor ønsket om børn opstår.

Fishbeins’ *Theory of Planned Behaviour* (TPB) anvendes ofte til at undersøge forskellige faktoreres indflydelse på fertilitetsintentioner. Frameworket er relevant, fordi fertilitet i mange tilfælde *planlægges*. Selvom Chappell (2024) statistisk bekræfter modellens evne til at forudsige

intentionen, eksisterer der en række kritikpunkter. *Attitudeskalaen* baseres på enighed i 13 items, der i andre studier relaterer til både motivationer, årsager og afkald. Dermed måles multidimensionelle aspekter på én unidimensionel skala. Der rapporteres tilmed ikke direkte på enkelte attitude-items og anbefalingen om at inkludere et *evaluation*-led overholdes ikke (jf. Ajzen & Klobas, 2013). Det er derfor svært at afkode, hvad skalaens meanscore udtrykker – og hvilke specifikke items, der reelt influerer intentionen. Der kan spørges, om en positiv attitude bør afspejle bred enighed i mange positive og få negative items – eller en høj score på de items, der faktisk er betydningsfulde for forældreskabet. En anden skala, *Perceived Control* (PC), er interessant, fordi den måles forskelligt gennem litteraturen. Den har bl.a. indbefattet opfyldelse af forudsætninger, om parret var klar til emotionelle og praktiske ændringer, kontrol over graviditet samt self-efficacy-niveau ift. at kunne tage vare på barnet. I Chappell (2024) måles PC gennem den opfattede kontrol over evnen til at blive gravid. Det kan tænkes, at det nemt kan kontrolleres *ikke* at blive forældre men sværere kan kontrolleres at blive det, hvilket måske forklarer hvorfor PC har en dårlig *intern consistency* ($\alpha = .42$) (p. 30). Hvis PC omstruktureres til at måle evnen til at indfri vigtige forudsætninger, så ville en højere forklaringsgrad forventes - baseret på eget og tidligere studiers vurdering af disses indvirkning. Ud fra Chappell's (2024) brug af TPB synes det uigennemskueligt præcis hvorfor og hvordan komponenterne har en indvirkning. Indeværende kvalitative studie kan bidrage med en nuancering af hvordan attitude- og kontrol-komponenten bør konceptualiseres (jf. Ajzen & Klobas, 2013). Hvad TPB til gengæld kan bidrage med er en kvantitativ måling af, hvordan ønske bliver til adfærd (såfremt komponenterne er velstrukturerede) samt en vurdering af, hvordan udefrakommende faktorer, f.eks. alder og køn, kan mediere den samlede intention. Om dette gøres bedre i TPB end i andre værktøjer er dog uvist.

Af relevante værktøjer findes *Perceptions of Parenting Inventory* (POPI), der udspringer fra intentionen om at sammenkoble viden fra andre spørgeskemaer der, ifølge forfatteren, er for specifikke til at rumme feltets mange facetter (Lawson, 2004). POPI måler i hvilken grad respondenter forventer at opleve hvert af de 28-items - fordelt på seks forskellige skaler (nogle ”gode”, nogle ”dårlige”) - i forældreskabet. Dog måles ikke på betydningen af at opleve disse. Flere af speciallets deltagere pointerer, at de ikke *ved*, hvad forældreskabet indebærer, men at de træffer beslutningen ud fra hvad, de *tror*. Eftersom fremtidsforestillinger og forælderrollen netop har vist sig at være vigtige for ønsket om børn, så vurderes POPI relevant at anvende i en nyere dansk kontekst, for at kortlægge disse forventninger. Subskalaernes sammensætning, herunder inddelingen i ”god” og ”dårlig”, kan dog med fordel gentestes og konklusioner om motivationen bag enkelte skalaer bør drages med forsigtighed.

Et andet værktøj er Parenthood Motivation List (PML), der gennem 18 items og seks kategorier måler vigtigheden af forskellige underliggende motiver for forældreskabet (Santona et al., 2021; van Balen & Timbos-Kemper, 1995). Selvom PML har relevante motivationskategorier, findes centrale kritikpunkter, hhv. 1) brugen af begrænset 3-punktsskala, 2) uklarhed om, hvad deltagerne spørges om, samt 3) skalaernes konstruktion, hvor enkelte items har kryds-loadings med andre skalaer eller lav faktorloading (se van Balen & Trimbos-Kemper, 1995, p. 139). Identitetskategorien indeholder også nærmere spørgsmål om hvor *givet* børn er, fremfor hvor meget forældreskabet *styrker den personlige identitet* (Santona et al., 2021, p. 980). Selvom kategorierne ligner tilsvarende studiers, så vurderes værktøjet, særligt grundet dets items, at være for upræcist. Desuden indeholder det ikke aspekter af egen udvikling, familieskabelse, biologisk trang eller videregivelse af værdier. Skemaet lægger også op til en alt-intet-måling (6-point) af *hvad deltagerne er villige til at opgive for barnet*, hvilket skulle afspejle *styrken* på

ønsket (Santona et al., 2021, p. 981). Igen må indeværende studie siges at bibringe flere nuancer og reelle sammenhænge.

Et tredje værktøj er det tidligere nævnte *Reasons for and against having a child*, der undersøger hvorvidt 20 grunde for og 15 grunde imod influerer valget om børn. Der spørges gennem direkte statements begyndende med ”jeg vil have et barn, fordi...” (Langdridge et al., 2005). Værktøjet vurderes både relevant og mere præcist i sine items end alternative skemaer. Det har dertil en inkorporeret vurdering af, hvad elementerne *betyder* for beslutningen. Det indeholder dog, som nævnt tidligere, ikke samtlige af de grunde, specialets deltagere har tilkendegivet som de vigtigste (jf. forrige afsnit). Hertil kunne ”biologisk drive” med rette udbygges og præciseres.

I henhold til pointen om biologisk drive bør et sidste framework og værktøj nævnes. I Miller (2021) kaldes modellen *Trait-Desires-Intention-Behaviour* (TDIB) for et *ontogenetisk system*, der udfolder en livslang *motivations-sekvens*. Idéen er, at biologisk baserede træk og motivationer udvikler sig til *learned desires*, hvilket gennem *situationelle aspekter* transformeres til *kognitive* fertilitetsintentioner (p. 42) (se Figur 1 i bilag F for model). *Træk* er her latente og ubevidste, mens *desires* er et bevidst ønske (Miller, 2021, 2006). Motivationer består af både positive og negative dispositioner, der enten er nedarvede eller udviklet gennem livet. Man kan argumentere, at specialet undersøger motivationstræk, men oftest får adgang til *desires*, som dog kan afspejle noget mere latent. Modellen bygger på årtiers forskning i forskellige neuroendokrine, biologiske, evolutionære og neuroaffektive mekanismer, herunder et generelt menneskeligt *bonding-system*, både mellem partnere og børn, som fordrer motivationen for at blive forældre (se Miller, 2021, afsnit A.1.a omkring *motivational traits*). Miller (2021, p. 42) argumenterer, at det kan virke indlysende, men at forskningen alligevel for sjældent tager stilling til evolution, centralnervesystem, neuroendokrinologi, genetik og *bonding systems*, når menneskets ønsker om

børn undersøges. To pointer er særligt interessante: 1) Der kan (for nogle personer) eksistere direkte ruter mellem enten *desire* eller *trait* til *intention* eller *adfærd* (Miller, 2006). Det betyder, at for nogle personer ændrer livsmæssige omstændigheder eller erfaringer (og dertilhørende overvejelser) ikke intentionen om at få børn. 2) Der kan eksistere samtidige motivationer, som skaber en *ambivalens* eller *indifferens* i individet. Dette sker, hvis man har høje motivationer både for og imod børn, eller hvis man ikke føler motivation for hverken eller. Nogle kulturer har mere af et mønster end andre (Miller, 2021, pp. 14-16).

I sammenspil med TDIB udvikler Miller (1995) *Childbearing Questionnaire* (CBQ), der gennem brede parametre måler to grundlæggende traits i frameworket, hhv. *Positive Childbearing Motivation* (PCM, 27 items) og *Negative Childbearing Motivation* (NCM, 20 items), der hver har nogle underkategorier/"subtraits". I disse måles, hvor ønsket eller uønsket hvert item/"konsekvens" er (4-point-likert). CBQ bekræfter, at fertilitets*desires* påvirker fertilitets*intentionen*, hvor der bag disse eksisterer generelle motivationer for at få børn (se Figur 2, p. 479 i bilag F). Fordelen ved CBQ er en gennemgående omhyggelighed med operationaliseringen af komponenter og skalaer, der favner fertilitetsønskenes multidimensionelle natur. Det interessante er, at NCM og PCM netop ikke korrelerer signifikant (eller i det hele taget), hvilket understreger, at de to træk er *distinkte* og ikke blot hinandens modsætninger (Miller, 1995, p. 480). Miller (1995, p. 480) finder, at stabiliteten i PMC og NCM er "moderately high" hvilket bekræfter dels en *fixed* biologisk komponent men samtidigt livserfaringens mulighed for at moderere ønsket. Tidligere pointe om, at parforholdets affektion kan være med til at kick-starte latente motiver gør sig altså gældende. Faktisk udbygger Miller, Severy og Pasta (2004) TDIB til at omfatte en parforholdskontekst, som ofte har stor indflydelse på både desire, intention og adfærd (jf. figur 3 i bilag F). Mens POPI tager stilling til, hvad forældreskabet faktisk indeholder, men ikke i samme grad vurderer, om det er ønskeligt, så gør

TDIB det modsatte. Dog argumenterer Miller (1995, p. 483) netop for, at *det i mange tilfælde er passende at tilføje et "kognitivt element" indeholdende en vurdering af, hvor sandsynlig konsekvensen er*. Værktøjet bør (hvilket også anbefales) korrigeres efter samtid og kultur. F.eks. indgår der ikke bekymringer om verdenssituationen, idéer om, hvordan hverdagen og livet ser ud med et barn samt eksplicit at ønske børn som udtryk for kærlighed til sin partner. Værktøjet fremstår også meget heteronormativt. Hvis CBQ anvendes bør (ny) faktoranalyse udføres. Selvom visse items bør korrigeres til nutiden, er den generelle opdeling i motiver og subskalaer, samt databehandlingen, det lægger op til, mere overensstemmende med det frembragte gennem specialet. Yderligere lægges op til, at CBQ bruges både bredt (med PCM og NCM), mere specifikt (med alle ni subkategorier) eller helt specifikt med hvert enkelt item. Der argumenteres, at det kan afsløre interessante mønstre i f.eks. hvad, der afgør, om vi ønsker børn, hvilket er noget andet end hvor mange og hvornår. Fordele ved Miller's framework, grundlæggende teori og dertilhørende spørgeskema er ikke alene den omfattende empiriske eftertestning og overvejelse af multidimensionalitet (og hvordan den passende behandles), det er også anerkendelsen af f.eks. *ambivalens* i beslutningen, der rummer "konkurrerende" motivationer, samt en mere realistisk sekvens, hvor alle komponenter ikke opstår samtidigt i processen. Frameworket er desuden udviklet specielt til fertilitetsintentioner, fremfor at være modereret hertil, som ses med TPB.

Den generelle forståelse af valget om børn *må*, som Lawson (2004) proklamerede, være multidimensionel, altså skal den indebære både attituder, fordele, ulemper og andre ønsker. Disse bør studeres gennem værktøjer specifikt udvalgt til at undersøge årsager, fremfor korrelationelt at sammenholde intention med enighed i begrænsede statements. Desuden argumenterer dette speciale for et større fokus på underliggende faktorer, herunder de biologiske drifter. Miller's TDBI (og tilhørende CBQ) er et forsvarligt bud herpå.

Det biologiske drive

Gennem afhandlingen er det tydeligt, at *det biologiske drive* er relevant for emnet om børn, hvorfor det kort dvæles ved her. Evolutionspsykologien dikterer, at menneskets biologi og psyke er formet over hundredtusinder af år. *Reproduktion* opstod for endnu længere siden. Uden at gå ind i teorien om *abiogenese*⁶ eller en filosofien over livets mening, så er mennesket altså ikke skabt med *hensigten* om at reproducere; det er blot den adfærd, der overlevede generationer. Mekanismen er også, if. evolutionsteoretikere, grundlaget for udviklingen af bl.a. seksuel lyst, partnerskab, tilknytning og - ikke mindst - selve ønsket om at bringe børn til verdenen og se dem lykkes (jf. Workman & Reader, 2014b).

Tre spørgsmål er interessante, når man diskuterer menneskelig natur:

Først, hvordan forklares adoption? Svaret ligger muligvis i de ovenfor nævnte karakteristika, evolutionen har fremelsket. Man kan eksempelvis forestille sig, at børn af mødre med udtalte omsorgsgener har haft højere overlevelse, hvilket over tid kan have øget udbredelsen af sådanne gener og dermed trangen til at yde omsorg og skabe familie. Evolutionen har dermed muliggjort en forælder-trang sideløbende med en reproduktionstrang. Bemærk at eksemplet er forsimplet og indebærer en længere debat om bl.a. naturlig/seksuel selektion og arvebiologi (se Workman & Reader, 2014c, 2014d). Tendensen, til ofte først at forsøge sig med biologiske børn før man adopterer, er relevant (Se Mortensen et al., 2012; Chappell, 2024).

Dernæst, hvorfor fravælger nogen børn? Svaret findes måske i *kulturel evolution*, der kan ændre sig langt hurtigere end den biologiske. Der findes mange teorier om sammenhængen mellem kultur og evolution, men helt essentielt er, at mennesket har en evne til at agere efter

⁶ Livets spontane opstandelse fra uorganiske stoffer (jf. bl.a. <https://lex.dk/abiogenese>).

kulturelle og miljømæssige - fremfor strengt biologiske – aspekter, herunder dets ønske om f.eks. kærlighed, livsudfoldelse eller moral. På den måde kan menneskets adfærd synes ”naturstridig”, fordi kulturen endnu ikke er trukket gennem den langsommelige biologiske evolution, som inkorporerer det i vores natur. At bevæge sig andre veje end ”den biologiske”, må ikke forveksles med ”end man burde”. For dybere forklaring af kulturens plads i biologi, evolution og diskussionen om universalitet, se Workman og Reader (2014a).

Sidst, hvorfor tillægger mine deltagere evolutionsteorien en psykologisk *mening*?

Evolutionpsykologien kan godt forklare, hvorfor mennesker føler en mening med at få børn. Den kan sværere forklare, hvorfor mennesker, i forsøget på at dulme komplekse overvejelser og modstridende følelser, finder tryghed og mening i bevidst at læne sig ind i idéen om, at børn handler om videregivelse af gener, menneskelig natur og flokdyrsmentalitet. Måske skyldes det blot, at evolutionen er en almenkendt og accepteret forståelse. Måske ligger forklaringen ikke i nogen biologisk teori, men nærmere i psykologiske koncepter som *kognitiv dissonans*.

Hvor evolutionen kan forklare det grundlæggende mål om at reproducere, så kan menneskelig (nutidig) biologi belyse tiltrækning, seksualdrift, forelskelse og trangen til at få børn. Biologien kan siges at være de ting, deltagerne kan *mærke*. Her udspiller sig en lang række hormonelle, fysiologiske og sansemæssige påvirkninger der, i sammenspil med kognitive vurderinger og *match-making* af livsstil og drømme, påvirker menneskers lyst til børn og partnerdannelse. Tiltrækning og biologi er en spændende og kompleks affære, der desværre går ud over rammerne for dette speciale. Hvad der dog er relevant er, at disse fysiologiske påvirkninger ikke er særegent for par, der ønsker sig børn, men også eksisterer i par, der ikke ønsker sig børn samt i personer, der slet ikke har en partner. Det er interessant, hvorvidt, hvorfor og hvordan mennesket er i stand til at ”mediere” biologiske indvirkninger – måske dette netop sker i takt med at forudsætninger indfris, rette partnere findes og man ”lader” biologien *kicke-in*. Dette kan være sammenhængende

med, at *baby-trang*, skrukthed og reel fertilitetsintention ikke forekommer, når fekunditeten egentligt er på sit højeste – altså i teenage- og tidligt voksenliv (apotekets, n.d; Juliane Marie Centret, n.d.), men i stedet når de (rationelle) forhindringer er af banen. Hvorvidt vi ”tænker for meget” eller ”tænker for lidt” over lysten til børn må være et spørgsmål om hvilken mening, man finder i at indpasse sig naturens gang.

Det må konkluderes, at mens biologi og evolution forklarer baggrunden for at få børn, så forklarer den (indtil videre) ikke hvorfor nogle vælger til mens andre vælger fra. Derfor er det stadig vigtigt at betragte de inter-individuelle forskelle i valget om børn. Ønsket *er* multifaktorielt - biologisk, psykologisk og socialt (jf. Holton et al., 2011).

Diskussion af metode

Dette afsnit berører specialets styrker og begrænsninger. Diskussionen tilvejebringer anbefalinger til forskningspraksis (*future directions*).

Review og søgeteknik

Reviewets søgetekniske tilgang kan have vægtet sociologisk fremfor biologisk litteratur, idet databaser som MEDLINE, PubMed og EMBASE ikke blev anvendt. Dog blev Google Scholar brugt for større spredning og referencer i kernelitteratur blev jævnlige gennemgået. Det synes, at forskningen i beslutningen om børn er delt i to; den, der tager stilling til biologi og den, der tager stilling til samfund, demografi, psykologi etc. På baggrund af specialet argumenteres der for, at tværfaglighed bedst belyser, hvad der er på spil, når vi beslutter os for at få børn.

Studiets afsæt og design

Tilgangen i studiet har været eksplorativ, refleksiv og iterativ. Den åbne problemformulering medførte løbende indsamling og kritisk stillingtagen til viden og metode, men afskar også muligheden for at fokusere på mere specificerede dele af valget om børn. Den klassiske distinktion mellem kvalitativ og kvantitativ gør sig gældende her; den ene kan gå i dybden og forstå nuancer, mens den anden kan generalisere og afgøre effekter. Denne afhandling kan ses som byggesten for mere specifikke undersøgelser.

Det er vigtigt at turde rejse "simple" spørgsmål og at lave eksplorative undersøgelser. Jeg argumenterer for, at forskning kun kan gavne af at stille sig åben overfor at opdage mismatches mellem forskningspraksis og virkelighed. Det er essensen af økologisk validitet. Den pragmatiske tilgang kommer her især til udtryk i kritisk inklusion og refleksion over anvendeligheden af frameworks og kvantitative redskaber. Indeværende studie bidrager særligt med nuancerede og dybdegående indblik i de processer, der i forskningen ofte gengives gennem mere reduktionistiske *content analyser* eller kvantificerede items. Et åbent studiedesign kan give et bedre helhedsindtryk af feltet.

Det givende ved semistrukturerede interviews, er at *kunne spørge*, hvilket giver mulighed for både afklaring og brug af deltagernes egne perspektiver. Fordelen ved at anvende mere strukturerede metoder (med f.eks. Likert-skalaer) er muligheden for at *rangere*, hvor afgørende visse aspekter er, samt et mere ensartet analyse- og sammenligningsgrundlag på tværs af deltagere. Metoden går dog netop på kompromis med det virkelighedsnære i situationen samt brugen af deltagerens egne formuleringer. Det kunne, i den pragmatiske ånd, have været spændende med et *mixed methods* studiedesign, som inkluderede et spørgeskema, der fulgte op på de identificerede temaer. Den semistrukturerede form medfører friheden til at følge det

væsentligste – men også en varians i de udførte interviews indhold. Ingen af specialets interviews manglede fulde ”delelementer”, men fokus og opfølgende spørgsmål varierede meget.

Spørgsmål og svar

Selvom alle informanter kendte til studiets formål, viste det sig at være svært at beskrive *hvorfor*, de ønsker sig børn. Beslutningens mere konkrete parametre var nemmere at gengive. Relevante indsigter kan dog være misset, idet deltagerne fandt det svært at forklare deres følelser og ønsker. Her kunne fastdefinerede og konkrete spørgsmål potentielt have hjulpet. Antagelsen i indeværende studie er dog, at de synspunkter, deltagerne bringer på banen, må ses som de mest centrale for dem. Det kan ikke konkluderes, hvilken holdning deltagerne har til et tema ud fra *manglende* italesættelse.

Selve spørgeteknikken er også væsentlig. Eksempelvis nævner mange biologien som svar på hvorfor *man* vil have børn, mens de nævner mere sociale, psykologiske og affektive grunde ved hvorfor *de* vil have børn. Det understreger vigtigheden af at spørge på forskellige måder, fordi det første svar måske ikke afslører hele perspektivet. Selvom spørgemåden har en effekt, så giver det mundtlige interview dog netop mulighed for at for at deltagerne kan korrigere spørgsmål, der ikke rammer plet (Se citat 8). En anden spørgeteknisk styrke er den psykologiske kompetence, der blev brugt til at udforske meningen i deres udtalelser. Det kan tænkes, vi sammen kom dybere i forklaringen, end de kunne mønstre alene.

Generelt finder deltagerne spørgsmålet om *ikke* at få børn enten uvant eller malplaceret. Det kan være svært for dem at forestille sig - eller i det hele taget forstå - spørgsmålet, når de lige har udtrykt, de jo ønsker børn. Det understreger måske, at livet uden børn ikke er noget der (for flertallets vedkommende) har syntes realistisk eller ønskeligt. I retrospekt lægger interviewguiden måske mere op til at undersøge flere samtidige perspektiver fremfor de helt afklarede og

perspektivfaste valg. ”Sikkerheden” blev dog ofte et interessant omdrejningspunkt for samtalen (se citat 30). At nogle var helt sikre bidrager med en indsigt i en (potentielt) gængs del af befolkningen, der ikke altid ”indfanges” i interviews; dem, der måske ikke gør sig store og følelsesfulde overvejelser, men i stedet tager en mere implicit beslutning. Standpunktet har desuden givet indblik i, hvor forskelligartet beslutningen kan udfolde sig.

I retrospekt synes det spændende at spørge, hvordan deltagerne ville forholde sig, hvis de ikke havde en partner. Det ville være spekulativt og umiddelbart irrelevante for deres situation, men det kan argumenteres at give et indblik i, hvor partnerdrevet beslutningen om børn er samt hvilke muligheder, de ellers ser for at få børn.

I det hele taget kan interviewets krav om introspektion have skabt en tanke-provokation, der efterfølgende har givet anledning til overvejelse. Flere deltagere pointerede, at interviewet satte gang i deres tankeprocesser og at de ønskede at drøfte det med deres partnere. Det kunne derfor have været enormt givende for specialet – hvis ressourcerne havde tilladt det – at følge op på denne udvikling.

Egen indflydelse

Forskeren har altid indflydelse på sin forskning – god som dårlig. Grundet en (lettere) begrænset praksiserfaring med interviewet som metode, kan hensigten om velvalgte opfølgende spørgsmål og situationsbestemte reaktioner, være blevet kompromitteret (jf. Kvale & Brinkmann, 2015e). I nogle situationer overraskedes jeg af deltagernes svar, hvis de faldt langt fra egne anskuelser. Dette affødte dog blot en nysgerrighed og accept af deltagerens perspektiv. Min egen ”nærhed” til deltagernes situation har medført en umiddelbar forståelse – men kan også utilsigtet have trukket egne værdier med ind i samtalen.

For semistrukturerede interviews gælder det, at der altid er ”mange veje at gå” i samtalen og at disse udvælges af den pågældende forsker (Jf. Kvale & Brinkmann, 2015e). Derfor blev nogen perspektiver fulgt mere op på end andre – f.eks. identitet/fertilitet i sidste interview.

Ift. indflydelse på analysen, forsøgte jeg allerede gennem interviewet at bekræfte umiddelbare tolkninger af deltagernes svar. Desuden forholdt jeg mig gennem hele udarbejdelsen af projektet til feltnoter, der troligt beskrev stemning, tolkning og centrale aspekter i hvert interview. Gennemsigtighed i databehandling og -præsentation er efterstræbt. Opdeling og udvælgelse af temaer og citater vil dog altid – heldigvis - være et fagligt skøn.

Deltagerne

Der er ikke taget stilling til, hvorvidt deltagerne udgør en repræsentativ del af den danske befolkning – dog fremstår de som en forskelligartet gruppe af mennesker. Deltagerne præsenterede ikke væsentlige kulturelle eller religiøse variationer, om end en enkelt havde ophav i et andet nordisk land.

Informantsøgningen specificerede, at køn, civilstatus og seksuel orientering var underordnet, hvorfor inddragelsen af perspektiver alene er styret af de deltagere, der tilmeldte sig, og ikke af hverken eksklusionskriterier eller manglende forskning. Alligevel befandt alle mine deltagere sig i langvarige hetero-parforhold. Det vides derfor ikke, om beslutningen om børn ser væsentligt anderledes ud for andre parkonstellationer. Flere studier konkluderer dog, at f.eks. homoseksuelle personer ønsker børn af lignende årsag og grad som heteroseksuelle, om end det indebærer andre overvejelser og foregår mere eksplicit (se Santona et al., 2021; Goldberg, Downing & Moyer, 2012).

At deltagerne ikke måtte have børn i forvejen er en styrke ved specialet, idet motivationen for barnet isoleres fra senere erfaring og biologisk påvirkning (jf. Adams, 2016; Carmichael,

2013). Havde deltagerne været endnu tættere på beslutningen (f.eks. 1-2 år), var overvejelserne måske mere præcise, idet nogle deltagere fandt det afværgende at de ikke ”prøvede” endnu. Dog kan det være svært at ”ramme” deltagerne helt ned til et år før – graviditet alene tager trods alt 9 måneder.

Det har påvirket studiet, at alle deltagere har ”fundet den rigtige partner”, da det ellers kan være den største hæmsko for at få børn (se bl.a. Eriksson et al., 2012). Til gengæld kan det have bragt mine deltagere endnu tættere på valg og motivation.

Databehandling

En tematisk analyse er at *drive vold på ens data*⁷. Citatet pointerer, at når man som forsker har 185 siders detaljerige, spændende og givende transskriptioner, så vil analyseprocessen involvere fravalg og summering. Selvom kvalitativ forskning bryster sig af mere omfangsrige og nuancerede beskrivelser – hvad jeg mener, dette speciale lever op til – så er det stadig en reduktion af det foreliggende datamateriale. Gennem analysen fravalgtes indblik i f.eks. hvordan deltagerne kan mærke, de føler sig klar, hvilke nye tanker, de har gjort sig, hvor længe de har været bevidste om det, om beslutningen er nem eller svær, hvordan de ser på fravalget af børn samt et mere dybdegående tema om identitet. Tematisk analyse er således en balancegang mellem at være tro mod deltagerne pointer samtidig med at gengive dem begrænset, systematisk og meningsfuldt for studiet. Her gør ”puslespilsmetoden” (jf. Tanggaard, 2024a) det svært at afkodes *hvor mange*, der tilskriver sig forskellige udsagn. Dog søger denne metode, modsat

⁷ En medstuderende fik denne feedback i forbindelse med kvalitativ dataanalyse.

indholdsanalyser, ikke at opgøre temaer på baggrund af optælling, men i stedet på baggrund af et så bredt og fyldestgørende indblik i overbevisninger og meninger som muligt. Det vurderes, at den reflektive metode og forarbejdet med mindmaps har skabt et værdifuldt overblik – særligt i en eksplorativ undersøgelse uden ”faste” fokuspunkter eller oplagte inddelinger af temaer.

Future directions

Måske grundet den eksplorative struktur er der identificerede flere væsentlige punkter, som ikke har kunnet finde sin fulde udfoldelse indenfor specialet rammer. Disse kan fremtidig forskning tage afsæt i.

Først og fremmest er der peget på emnets multifaktorielle bestanddele. Indeværende studie finder særligt inddragelsen af forklaringsmodeller, der trækker på både biologi, psykologi og sociologi relevant. Forelskelse, parforhold, tilknytning, narrativ identitet, kultur, personlighedsstrukturer og ens syn på fremtiden er andre mere specifikke bud på spændende (psykologiske) vinkler, der kunne belyse underliggende årsager.

Dernæst anbefales en revidering af værktøjer, så de afspejler den kompleksitet, valget om børn indebærer. Særligt fokus bør gives til endimensionelle målinger af multidimensionelle forhold.

For det tredje giver den ufuldstændige litteratursøgning (præget af multifacetterede og ikke-velafklarede begreber) anledning til mere omfangsrige systematiske søgninger efter eksisterende studier og deres form. Disse bør inkludere både medicinske og psykologiske databaser. Fremtidig forskning kan med fordel inkludere tværfaglige reviews af årsagerne til at få børn, herunder scoping reviews for at få indblik i den eksisterende type af viden.

For det fjerde, kan andre kvalitative interviews med fordel inkorporere opfølgende interviews, for at give tid til den formodede tankevirksomhed, der opstår efter det første – disse er

særligt vigtige indenfor dette emne, hvor spørgsmål om ”hvorfors” måske ikke er umiddelbart tilgængelige, men mere en fornemmelse eller følelse. For yderligere at ”validere” resultaterne foreslås en sideløbende kvantitativ efterprøvning af de identificerede temaer. Generelt anbefales en vekselvirkning i brugen af overordnet metodologi; såkaldt *triangulering*.

For det femte, kunne det være interessant og givende, at undersøge, hvor ofte hhv. implicite og eksplicite beslutninger gør sig gældende i dagens samfund. Der kan laves en hypotese om, at der er *flere* eksplicite beslutninger i nyere generationer.

For det sjette befandt alle specialets deltagere sig i langvarige parforhold. Hvordan mennesker, der ønsker børn, men som ikke befinder sig i et parforhold, foretager beslutningen, er uvist. Det giver anledning til at åbne op for en mere dybdegående undersøgelse af, hvad man gør uden en partner samt hvordan etablering af forhold tager stilling til børn.

Slutteligt har specialet ikke afdækket alle de forudgående valg, der har ledt deltagerne til deres livsomstændigheder. Valg om f.eks. hvilken skole man går på, hvilken uddannelse man tager, hvem man er venner med, hvor man flytter hen samt med hvem og hvornår man bliver kærester, har alle en indflydelse på det ultimative valg om børn (Jf. Chappell, 2024). En sidste anbefaling til senere forskning er derfor undersøgelse af indflydelsen fra disse forskellige *life trajectories*.

Samlet set er forskning i beslutningen om børn ikke blot spændende, men også givende for vores forståelse af mennesker, parforhold, livsmål og verdenens udvikling på sigt.

Konklusion

Dette eksplorative speciale udsprang fra undringen om, hvorfor mennesker vælger at få børn, hertil hvordan beslutningsprocessen foregår og hvad, den indebærer af forskellige essentielle elementer.

Der udførtes et narrativt review, som trods begrænsning i søgemetodik, ressourcer og et felt med mange begreber, gennemgik hvordan både sociale, historiske, politiske og kulturelle forhold har indvirkning på beslutningen om børn. Særligt kvindernes ændrede muligheder for prævention samt indtrædelse på arbejdsmarkedet har bidraget til disse. Det viste sig også, at verdenen befinder sig i en *fertilitetskris*e, hvorfor det må siges at være mere relevant end nogensinde, at forstå sig på valget om at få børn. Til trods for dette syntes forskning i *årsager* til at få børn – fremfor de faktorer, der påvirker det – sparsom. Reviewet pegede dog på motivation fra alt fra kærlighed til partner, børns opfattede værdi, ønske om at underlægge sig normer, dybe længsler efter familie, at ville videreføre sin slægt og, vigtigst af alt, at det føles *meningsfuldt*. Identificerede påvirkende faktorer syntes særligt at være af praktisk karakter, men inkluderede også religion, politisk overbevisning, verdenens ustabile situation, kulturen på datingmarkedet, adgang til børnepasning mm.

Specialet præsenterede herefter et kvalitativ interviewstudie af tre kvinder og tre mænd i alderen 26-35 år, der alle befandt sig i heteroseksuelle og langvarige parforhold. Alle ønskede børn indenfor en periode på 3 år. Disse interviews blev analyseret ud fra en pragmatisk og reflektiv tematisk analyse, der var særligt drevet af deltagernes egne vurdering af de vigtigste motivationer og forudsætninger. Analysen ledte til intet mindre end 21 temaer, fordelt på årsager/motivationer (9), forudsætninger/faktorer (5) og andre centrale emner (7).

Overordnet viste disse temaer, at deltagerne baserede deres valg på forestillinger om den fremtid, et barn kunne medføre. Herunder hvordan, det ville forme deres liv med partneren og venner, der også måtte have børn. Samtidigt beskrev deltagerne et væld af positive udkom som lykkelighed, kærlighed, stabilitet, mening og glæde. Det syntes ligeledes essentielt for flere at have muligheden for at give noget videre. Hvad senere formede diskussionen, var deltagernes tilkendegivelse af biologien og evolutionens betydning. De udviste et tvetydigt forhold til deres

evne til at *kontrollere* egen fertilitet. Desuden gjorde de sig forskellige tanker om afkald, verdenssituationen og den øvrige families indvirkning.

Forudsætningerne for at få et barn hang stærkt sammen med praktik, økonomi, arbejde og lignende. Dog var det også helt afgørende, at deltagerne følte sig klar samt at de havde en passende partner. Andre temaer berørte hvorvidt beslutning afspejlede selvrealisering, rationalisme og om den var taget på et implicit eller eksplicit grundlag.

I den efterfølgende diskussion bekræftedes flere af tendenserne i indeværende studie gennem tidligere forskning. Særligt andre nordiske lande har fundet lignende tendenser. Det syntes dog, at specialets deltagere dels ikke oplevede samme normative pres, og dels ikke lod sig konformere af det. Yderligere bekræftedes vigtigheden af at inkludere mænd i lignende studier.

Grundlæggende syntes valget om børn af afspejle samme motivationer på tværs af landegrænser; distinktionerne findes måske i de dybere nuancer. For at besvare, hvordan beslutningen foregår kan det siges, at den, trods samme udfald, er meget forskellig fra individ til individ – dog havde alle deltagere drøftet det med deres partnere, nogen oftere end andre.

Diskussionen brugte alt den frembragte viden i specialet til at vurdere anvendeligheden af forskellige frameworks og værktøjer. Mens TPB og VOC kritiseres som frameworks, synes særligt *Perceptions of Parenting Inventory* og *Reasons for and against having a child* relevante, grundet strukturen i deres items samt disses afspejling af indeværende studies fund. Traits-Desires-Intention-Behavior (TDIB) af Miller (1995, 2021) vurderedes dog helt central, både grundet kompleksitet i items og da denne inkluderer en meget overset dimension; biologi og livserfaring. Frameworket og tilhørende værktøj bør dog justeres til konteksten.

Grundet TDIB's relevans dvæledes kort ved de grundlæggende principper i evolutionsspsykologi samt biologiens betydning. Her vendtes også adoption og fravalg af børn samt en kort bemærkning om deltagernes tendens til at *finde ro* i at læne sig ind i biologi og

evolutionsteori. Det konkluderes herfra, at biologi og evolution er helt essentielle i forståelsen af menneskers lyst til at få børn, hvorfor de bør inddrages sideløbende med andre vigtige domæner; psykologi, sociologi, demografi mv. I det hele taget argumenteres for undersøgelse på tværs af discipliner.

Den sidste del af diskussionen vedrørte metodiske styrker og svagheder. Det blev konkluderet, at den eksplorative og åbne tilgang har bidraget med lige dele indsigt, detaljer og ”manglende” stringens. Prioritering mellem disse er en metodologisk og faglig overvejelse.

Implikationerne af specialet blev endeligt frembragt i anbefalinger til videre forskning. Her argumenteredes ikke kun for metodiske overvejelser, men også udfoldelse af spændende vinkler som personlighedspsykologi, narrativ identitet, parforhold og udvikling af livsbaner. Det bemærkes, at valget om børn rummer flere forunderlige og vigtige aspekter, jo mere, man dykker ned i emnet.

En sidste kommentar til dette speciale, må være at det, at børn er op til overvejelse og ofte udspringer af en lang række opfyldte forudsætninger, herunder praktiske foranstaltninger og et stabilt og kærlighedsfuldt parforhold, ikke kun bør vurderes i lyset af dets negative effekt på fertilitetstallet; måske det har en positiv effekt på både barn og forældres efterfølgende liv.

Referenceliste

- Adams, J. (2016). Why do women want children? The case of Hong Kong, China: A lowest-low fertility context. *Marriage & Family Review*, 52(7), 632–653. <https://doi.org/10.1080/01494929.2016.1140106>
- Ajzen, I., & Klobas, J. (2013). Fertility intentions: An approach based on the theory of planned behavior. *Demographic Research*, 29(8), 203–232.
- American Psychological Association (APA, *n.d.-a*). Continuity. *APA Dictionary of Psychology*. Retrieved from <https://dictionary.apa.org/continuity>
- American Psychological Association (APA, *n.d.-b*). Generativity versus stagnation. *APA Dictionary of Psychology*. Retrieved from <https://dictionary.apa.org/generativity-versus-stagnation>
- apotekets. (n.d.). *Hvilken betydning har alderen for din fertilitet?* Apotekets Viden Til Forskel. Retrieved May 23, 2025, from <https://www.apotekets.dk/raad-og-vejledning/fertilitet/alder-og-fertilitet/>
- Bastianelli, E. (2025). Climate change worries and fertility intentions: Insights from three EU countries. *Journal of Marriage and Family*, 87(2), 659–675. <https://doi.org/10.1111/jomf.13048>
- Becker, M. L. (2023, March 13). *Faldende fertilitet er et kæmpe problem for Danmark*. SDU. Retrieved March 28, 2025, from <https://www.sdu.dk/da/nyheder/faldende-fertilitet>
- Beckman, L. J. (1987). Changes in motivation for parenthood among young married couples. *Population & Environment: Behavioral & Social Issues*, 9(2), 96–110. <https://doi.org/10.1007/BF01258274>
- Bernardi, L., Mynarska, M., & Rossier, C. (2015). Uncertain, Changing and Situated Fertility Intentions. In D. Philipov, A. C. Liefbroer and J. E. Klobas (Eds.), *Reproductive Decision Making in a Macro-Micro Perspective* (pp. 113-140). Springer

- Bodin, M., Plantin, L., & Elmerstig, E. (2019). A wonderful experience or a frightening commitment? An exploration of men's reasons to (not) have children. *Reproductive biomedicine & society online*, 9, 19–27. <https://doi.org/10.1016/j.rbms.2019.11.002>
- Braun, V., & Clarke, V. (2012). Thematic analysis. In H. Cooper, P. M. Camic, D. L. Long, A. T. Panter, D. Rindskopf and K. J. Sher (Eds.), *APA handbook of research methods in psychology, Vol. 2. Research designs: Quantitative, qualitative, neuropsychological, and biological* (pp. 57–71). American Psychological Association. <https://doi.org/10.1037/13620-004>
- Braun, V., & Clarke, V. (2019). Reflecting on reflexive thematic analysis. *Qualitative Research in Sport, Exercise and Health*, 11(4), 589–597. <https://doi-org.zorac.aub.aau.dk/10.1080/2159676X.2019.1628806>
- Brinkmann, S. (2015). Forståelse og fortolkning. In M. H. Jacobsen, K. Lippert-Rasmussen and P. Nedergaard (Eds.), *Videnskabsteori – I Statskundskab, Sociologi og Forvaltning* (3.ed., pp. 69-100). København: Hans Reitzels Forlag
- Brinkmann, S. (2022a). Conducting and Analyzing Qualitative Interviews. In *Qualitative interviewing: conversational knowledge through research interviews* (2nd ed.). Oxford University Press. <https://doi-org.zorac.aub.aau.dk/10.1093/oso/9780197648186.001.0001> (K3)
- Brinkmann, S. (2022b). Introduction to Qualitative Interviewing. In *Qualitative interviewing: conversational knowledge through research interviews* (2nd ed.). Oxford University Press. <https://doi-org.zorac.aub.aau.dk/10.1093/oso/9780197648186.001.0001>
- Brinkmann, S. (2022c). Writing up the methods section. In *Qualitative interviewing: conversational knowledge through research interviews* (2nd ed.). Oxford University Press. <https://doi-org.zorac.aub.aau.dk/10.1093/oso/9780197648186.001.0001>
- Carmichael, G. (2013). *Decisions to Have Children in Late 20th and Early 21st Century Australia : A Qualitative Analysis*. Springer Netherlands. https://doi-org/10.1007/978-94-007-6079-0_1

- Cederström, C. (2019). State of Nordic fathers. In *Nordic Council of Ministers eBooks*.
<https://doi.org/10.6027/no2019-044>.
- Chappell, A. (2024). Factors that influence plans to have children: An application of the theory of planned behavior to fertility decision-making across the reproductive years. *Graduate Theses, Dissertations, and Problem Reports*. 12304. Retrieved 27 February from
<https://researchrepository.wvu.edu/etd/12304>
- Danmarks Statistik. (n.d.-a). *Fertilitet*. Retrieved April 15, 2025, from
<https://www.dst.dk/da/Statistik/emner/borgere/befolkning/fertilitet#>
- Danmarks Statistik. (n.d.-b). *Færre er gift når de får børn*. Retrieved May 10, 2025, from
<https://www.dst.dk/da/Statistik/nyheder-analyser-publ/nyt/NytHtml?cid=29823>
- Danmarks Statistik. (n.d.-c). *Fødsler*. Retrieved May 10, 2025, from
<https://www.dst.dk/da/Statistik/emner/borgere/befolkning/foedsler>
- Danmarks Statistik. (n.d.-d). *Skilsmisser*. Retrieved May 10, 2025, from
<https://www.dst.dk/da/Statistik/emner/borgere/husstande-familier-og-boern/skilsmisser>
- Eriksson, C., Larsson, M., & Tydén, T. (2012). Reflections on having children in the future-interviews with highly educated women and men without children. *Upsala Journal of Medical Sciences*, 117(3), 328–335. <https://doi-org/10.3109/03009734.2012.654862>
- Eurostat. (2025, marts). *Marriage and divorce statistics*. Eurostat – Statistics Explained. Retrieved 16 March 2025, from: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Marriage_and_divorce_statistics
- Fallesen, P., & Mortensen, L., H. (2024, Marts 22). *Kortuddannede kvinder får nu færrest børn*. ROCKWOOL Fonden. Retrieved February 14, 2025, from
<https://rockwoolfonden.dk/udgivelser/kortuddannede-kvinder-faar-nu-faerrest-boern/>
- Gillespie, A., Glăveanu, V., & de Saint Laurent, C. (2024). Pragmatism. In *Pragmatism and Methodology: Doing Research That Matters with Mixed Methods* (pp. 1–25). chapter, Cambridge: Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1017/9781009031066>

- Goldberg A. E., Downing J. B., Moyer A. M. (2012). Why parenthood, and why now? Gay men's motivations for pursuing parenthood. *Family Relations*, 61(1), 157–174.
- Hansen, S. P. (2025, January 22). *Tænketanken Prospekt: Fertilitet er på den politiske dagsorden, men det skal lysten til at få børn også*. Altinget. Retrieved April 16, 2025, from <https://www.altinget.dk/etik/artikel/taenketanken-prospekt-fertilitet-er-paa-den-politiske-dagsorden-men-hvad-med-lysten-til-at-faa-boern>
- Hansen, T. (2012). Parenthood and Happiness: a Review of Folk Theories Versus Empirical Evidence. *Social Indicators Research*, 108(1), 29–64. <https://doi-org/10.1007/s11205-011-9865-y>
- Hashemzadeh, M., Shariati, M., Nazari, A. M., & Keramat, A. (2021). Childbearing intention and its associated factors: A systematic review. *Nursing Open*, 8(5), 2354–2368. <https://doi-org/10.1002/nop2.849>
- Hiekel, N., & Castro-Martín, T. (2014). Grasping the diversity of cohabitation: Fertility intentions among cohabiters across Europe. *Journal of Marriage and Family*, 76(3), 489–505. <https://doi-org/10.1111/jomf.12112>
- Holton, S., Fisher, J., & Rowe, H. (2011). To have or not to have? Australian women's childbearing desires, expectations and outcomes. *Journal of Population Research (Canberra, A.C.T.)*, 28(4), 353–379. <https://doi-org/10.1007/s12546-011-9072-3>
- Holton, S., Fisher, J., & Rowe, H. (2011). To have or not to have? Australian women's childbearing desires, expectations and outcomes. *Journal of Population Research*, 28(4), 353–379. <https://doi-org/10.1007/s12546-011-9072-3>
- Human Fertility Database. (2024). *Total fertility rate: Births per woman* [Datasæt]. Retrieved from <https://ourworldindata.org/grapher/children-born-per-woman>
- Hvidovre Hospital. (n.d.). *Årsager til barnløshed*. Fertilitetsklinikken. <https://www.hvidovrehospital.dk/afdelinger-og-klinikker/Fertilitetsklinikken/baggrundsinformation/Sider/Aarsager-til-barnloeshed.aspx>

- Juliane Marie Centret. (n.d.). *Fertilitetsrådgivning: Om frugtbarhed og risikofaktorer - Hvad kan du selv gøre?* Rigshospitalet. Retrieved May 23, 2025, from https://www.rigshospitalet.dk/afdelinger-og-klinikker/julianemarie/fertilitet/specialfunktioner/fertilitetsraadgivning/Documents/Bevarf_rugtbarheden.pdf
- Katharina, W. (2020). It's All about the Money? Family policies, individual gender-role attitudes, and childbearing intentions in an international perspective. *Journal of Family Issues*, 41(11), 2065-2089. <https://doi-org/10.1177/0192513X19896047>
- Klobas, J. (2011). The Theory of Planned Behaviour as a model of reasoning about fertility decisions. *Vienna Yearbook of Population Research*, 9, 47–54. <http://www.jstor.org/stable/41342802>
- Klobas, J. E., & Ajzen, I. (2015). Making the Decision to Have a Child. In D. Philipov, A. C. Liefbroer and J. E. Klobas (Eds.), *Reproductive Decision Making in a Macro-Micro Perspective* (pp. 113-140). Springer
- Kvale, S., & Brinkmann, S. (2015a). Forberedelse til interviewanalyse. In *Interview: det kvalitative forskningsinterview som håndværk* (3. ed., pp. 249-269). Hans Reitzel.
- Kvale, S., & Brinkmann, S. (2015b). Interviewkvalitet. In *Interview: det kvalitative forskningsinterview som håndværk* (3. ed., pp. 219-239). Hans Reitzel.
- Kvale, S., & Brinkmann, S. (2015c). Introduktion til interviewforskning. In *Interview: det kvalitative forskningsinterview som håndværk* (3. ed., pp. 19-41). Hans Reitzel.
- Kvale, S., & Brinkmann, S. (2015d). Tematisering og design af en interviewundersøgelse. In *Interview: det kvalitative forskningsinterview som håndværk* (3. ed., pp. 151-170). Hans Reitzel.
- Kvale, S., & Brinkmann, S. (2015e). Udførelse af et interview. In *Interview: det kvalitative forskningsinterview som håndværk* (3. ed., pp. 177-193). Hans Reitzel.
- Kvale, S., & Brinkmann, S. (2009). *Interview: Introduktion til et håndværk*. Kapitel 3. (2 udg.) Hans Reitzels Forlag.

- Langdridge, D., Sheeran, P., & Connolly, K. (2005). Understanding the reasons for parenthood. *Journal of Reproductive and Infant Psychology*, 23(2), 121–133. <https://doi-org/zorac.aub.aau.dk/10.1080/02646830500129438>
- Lappegård, T., Kristensen, A. P., Dommermuth, L., Minello, A., & Vignoli, D. (2022). The impact of narratives of the future on fertility intentions in Norway. *Journal of Marriage and Family*, 84(2), 476–493. <https://doi.org/10.1111/jomf.12822>
- Lawson, K. L. (2004). Development and Psychometric Properties of the Perceptions of the Parenting Inventory. *The Journal of Psychology: Interdisciplinary and Applied*, 138(5), 433–455
- McAdams, D. P., & Logan, R. L. (2004). What is generativity? In E. de St. Aubin, D. P. McAdams, & T.-C. Kim (Eds.), *The generative society: Caring for future generations* (pp. 15–31). American Psychological Association. <https://doi.org/10.1037/10622-002>
- McKee, S. (2024). *An exploration of factors influencing emerging adults' decision-making regarding family intentionality* (Order No. 31144780). Available from ProQuest Dissertations & Theses Global. (3064863944). Retrieved from <https://www.proquest.com/dissertations-theses/exploration-factors-influencing-emerging-adults/docview/3064863944/se-2>
- Miller, W. (2021). *Childbearing Motivation and the T-D-I-B Framework-Research across the Life Course Informs Theory Development*. ResearchGate. <https://doi.org/10.13140/RG.2.2.33290.80326>
- Miller, W. B. (1995). Childbearing motivation and its measurement. *Journal of Biosocial Science*, 27(4), 473–487. <https://doi.org/10.1017/S0021932000023087>
- Miller, W. B. (2006). *The motivational structure underlying childbearing*. ResearchGate. <https://doi.org/10.13140/RG.2.2.12539.03364>
- Miller, W. B., Severy, L. J., & Pasta, D. J. (2004). A framework for modelling fertility motivation in couples. *Population studies*, 58(2), 193–205. <https://doi.org/10.1080/0032472042000213712>

- Mortensen, L. L., Hegaard, H. K., Andersen, A. N., & Bentzen, J. G. (2012). Attitudes towards motherhood and fertility awareness among 20-40-year-old female healthcare professionals. *The European Journal of Contraception & Reproductive Health Care*, 17(6), 468–481. <https://doi.org/10.3109/13625187.2012.728015>
- Neergaard, S. F. (2024, November 15). Fertiliteten er højere i Danmark end i de fleste nordiske lande. *Danmarks Statistik*. <https://www.dst.dk/da/Statistik/nyheder-analyser-publ/bagtal/2024/2024-11-15-fertiliteten-er-hoejere-i-DK-end-i-de-fleste-nordiske-lande>
- Nielsen, J. G., Nielsen, L., Jørgensen, J. U., & Lando, O. B. (n.d.). *Skilsmisse*. Danmarks Nationalleksikon. Retrieved April 22, 2025, from <https://lex.dk/skilsmisse>
- Nielsen, J., Nielsen, N., & Løkke, A. (2024). *uægte børn* Danmarks Nationalleksikon. Retrieved 19. may 2025 from https://lex.dk/u%C3%A6gte_b%C3%B8rn
- Peters, R. (n.d.). *generation X*. Danmarks Nationalleksikon. Retrieved 15 april, 2025, from https://lex.dk/generation_X
- Raina, A. (2024). *The motherhood penalty in the 21st century a replication and extension* (Order No. 31148861). Available from ProQuest Dissertations & Theses Global. (3046346966). Retrieved from <https://www.proquest.com/dissertations-theses/motherhood-penalty-21-sup-st-century-replication/docview/3046346966/se-2>
- Ramløv, K. & Jørgensen, P. (n.d.). *familie*. Danmarks Nationalleksikon. Retrieved 19. may 2025 from <https://lex.dk/familie>
- Roser, M. (2014). The global decline of the fertility rate. *Our World in Data*. <https://ourworldindata.org/global-decline-fertility-rate>
- Rothstein, H. R. (2012). Accessing Relevant Literature. In H. Cooper, P. M. Camic, D. L. Long, A. T. Panter, D. Rindskopf and K. J. Sher (Eds.), *APA handbook of research methods in psychology, Vol. 1. Foundations, planning, measures, and psychometrics* (pp. 133-144). American Psychological Association

- Santona, A., Vecchi, A., Gorla, L., & Tognasso, G. (2021). Parenthood Desire in Italian Homosexual Couples. *Journal of Family Issues*, 43(4), 974-992.
<https://doi.org/10.1177/0192513X21999691>
- Siddaway, A. P., Wood, A. M., & Hedges, L. V. (2018). How to do a Systematic Review: a best practice guide for conducting and reporting narrative reviews, Meta-Analyses, and Meta-Syntheses. *Annual Review of Psychology*, 70(1), 747-770. <https://doi-org/10.1146/annurev-psych-010418-102803>
- Siegel, K., Meunier, É., Tocco, J. U., & Lekas, H.-M. (2018). Reproductive desires and considerations of HIV-positive men in heterosexual relationships in New York City. *AIDS and Behavior*, 22(6), 1736-1749. <https://doi.org/10.1007/s10461-017-1864-9>
- Sørensen, A. (2025, Marts 24). *Fri abort, 1973-*. Danmarks Nationalleksikon. Retrieved 15 april, 2025, from https://danmarkshistorien.lex.dk/Fri_abort,_1973-
- Sukhera, J. (2022). Narrative Reviews: Flexible, Rigorous, and Practical. *Journal of Graduate Medical Education*, 14(4), 414-417. <https://doi-org/10.4300/JGME-D-22-00480.1>
- Tanggaard, L. (2024a). *Kapitel 7 – Fase 3: Analyse af interviews*. Trin for Trin Samfundslitteratur. Retrieved May 7, 2025, from https://trinfortrin.samfundslitteratur.dk/?page_id=750
- Tanggaard, L., (2024b). *Lærerige interviews : trin for trin*. Samfundslitteratur.
- Thomsen, W. D. C., Wulf, A. S., & Andersen, J. L. (2024, 15. april). Det er en slags stille landsforræderi, når ressourcestærke danskere fravælger at få børn. *Information*.
<https://www.information.dk/debat/2024/04/slags-stille-landsforraederi-naar-ressourcestaerke-danskere-fravaelger-faa-boern>
- Törenli Kaya, Z., & Bozo, Ö. (2022). Parenthood motivation scale: Psychometric properties of turkish version and comparison between fertile and infertile women. *Women & Health*, 62(6), 544-555. <https://doi-org.zorac.aub.aau.dk/10.1080/03630242.2022.2096752>

- van Balen, F., & Trimbos-Kemper, T. C. M. (1995). Involuntarily Childless Couples: Their Desire to have Children and Their Motives. *Journal of Psychosomatic Obstetrics and Gynaecology*, 16(3), 137–144. <https://doi.org/10.3109/01674829509024462>
- Willig, C. (2012). Perspectives on the epistemological bases for qualitative research. In H. Cooper, P. M. Camic, D. L. Long, A. T. Panter, D. Rindskopf, and K. J. Sher (Eds.), *APA handbook of research methods in psychology, Vol. 1. Foundations, planning, measures, and psychometrics* (pp. 5–21). American Psychological Association. <https://doi.org/10.1037/13619-002>
- Workman, L. & Reader, W. (2014a). Evolutionary psychology and culture. In *Evolutionary Psychology* (3rd ed., pp. 438-473). Cambridge University Press. K14
- Workman, L. & Reader, W. (2014b). Introduction to evolutionary psychology. In *Evolutionary Psychology* (3rd ed., pp. 1-36). Cambridge University Press. K1
- Workman, L. & Reader, W. (2014c). Mechanisms of evolutionary change. In *Evolutionary Psychology* (3rd ed., pp. 36-64). Cambridge University Press. K2
- Workman, L. & Reader, W. (2014d). Sexual selection. In *Evolutionary Psychology* (3rd ed., pp. 64-88). Cambridge University Press. K3